

**İLKÖĞRETİM OKULLARINDA DÜZENLENEN
KİTAP OKUMA SAATLERİNE İLİŞKİN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ: BİR DURUM
ÇALIŞMASI, SINCAN İLÇESİ ÖRNEĞİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Pınar KANIK UYSAL

2010

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM OKULLARINDA DÜZENLENEN KİTAP OKUMA SAATLERİNE
İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI, SİNCAN
İLÇESİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

Pınar KANIK UYSAL

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL

Çanakkale, 2010

TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “İlköğretim Okullarında Düzenlenen Kitap Okuma Saatlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri: Bir Durum Çalışması, Sincan İlçesi Örneği” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

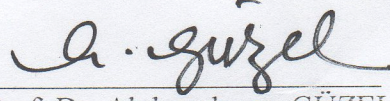
Tarih

31/09/2010

Pınar KANIK UYSAL

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne
Pınar KANIK UYSAL'a ait "İlköğretim Okullarında Düzenlenen Kitap Okuma Saatlerine
İlişkin Öğretmen Görüşleri: Bir Durum Çalışması, Sincan İlçesi Örneği" adlı çalışma,
jürimiz tarafından Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak
oybirliği ile kabul edilmiştir.

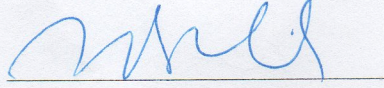
Başkan

Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL

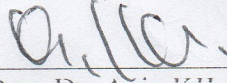
(Danışman)

Üye

Prof. Dr. Yakup ÇELİK

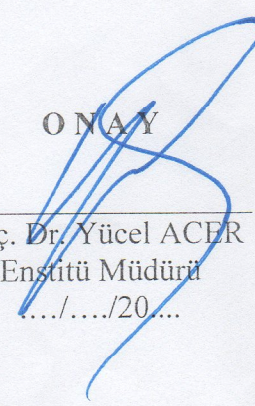
Üye

Doç. Dr. Aziz KILINÇ

Tez No : 369362
Tez Savunma Tarihi : 31.05.2010

ONAY

Doç. Dr. Yücel ACER
Enstitü Müdürü

..../..../20....

İLKÖĞRETİM OKULLARINDA DÜZENLENEN KİTAP OKUMA SAATLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI, SINCAN İLÇESİ ÖRNEĞİ

ÖZET

Nitel olarak yapılan bu çalışmanın amacı “Türkiye Okuyor” projesinin ürünü olan kitap okuma saatlerine ilişkin öğretmen görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Veriler Ankara'nın Sincan ilçesinde bulunan 10 ilköğretim okulunda görev yapan 50 sınıf ve branş öğretmeninden elde edilmiştir. Veriler elde edilirken öğretmenlerle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sırasında yapılan ses kayıtları daha sonra bilgisayara aktararak dinlenip yazıya geçirilmiştir. Görüşme formları daha önceden öğretmenlere dağıtılarak yazılı olarak da cevaplar alınmıştır. Bu görüşmelerde her bir öğretmene yarı yapılandırılmış 20 açık uçlu soru yöneltilmiştir. Araştırma sonunda elde edilen veriler nitel araştırma tekniğinin gerektirdiği şekilde değerlendirilmiştir.

Kitap okuma saatleri, öğretmenler tarafından olumlu bulunmakta, öğrencilere kitap okuma alışkanlığı kazandırmak için bir fırsat olarak görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı kitap okuma saatlerini iyi düşünülmüş bir proje olarak bulmakta ancak uygulamada birtakım problemlerle karşılaştıklarını ifade etmektedirler. Ders müfredatının yoğun olduğunu ve kitap okuma saatlerinin bu yüzden ihmal edildiğini dile getiren öğretmenler, bunun kadar önemli bir uygulamanın aralara sıkıştırılmasını doğru bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan bir kişi hariç hepsi kitap okuma saatlerine devam edilmesini istemekte, kitap okuma saatlerinin kitap okuma tutumunu ve kitap sevgisini olumlu yönde etkilediğini, öğrencilerin geçmişe oranla daha çok kitap okuduğunu belirtmektedirler. Katılımcılar uygulamada yaşanan sorunları; uygulamanın

takibinin yapılmaması, öğrencilerin kitap getirmemeleri, ders yoğunluğu- müfredatın yetişmemesi ve dikkat dağınıklığı olarak nitelendirmişlerdir. Öğretmenler yaşanan bu sorunlara ve kitap okuma saatlerinin geliştirilmesine yönelik çözüm önerilerinde; kitap sayılarının artırılması, öğrencilerin okumaya teşvik edilmesi, uygulamanın takibinin yapılması, öğretmen yeterliliğinin artırılması ve kitap okuma saatlerinin ders niteliğine kavuşması gerektiğini dile getirmişlerdir.

Anahtar kelimeler: Okuma, okuma alışkanlığı, kitap okuma saati.

**TEACHERS' VIEWS ABOUT READING HOURS HELD IN PRIMARY SCHOOL:
A CASE STUDY, SINCAN COUNTY SAMPLE**

ABSTRACT

The purpose of the study is to find out the opinions of teachers regarding the reading hours implemented in schools as a part of “Türkiye Okuyor” (Turkey is Reading) project. Qualitative research methods were employed and the data were collected from 50 teachers in Sincan district of the Province of Ankara. Interviews were carried out with the teachers and recorded. The recordings were transcribed. Teachers were also asked to fill out a questionnaire consisting of 20 open ended questions. The data obtained were analyzed by using appropriate qualitative research analysis techniques.

The results of the study revealed that teachers have a positive attitude towards reading hours at schools and view it as an opportunity to help students gain reading habits. All teachers participating in the study stated that reading hours were useful; however, they also pointed out the fact that several problems were faced in the implementation process. The teachers also acknowledged that since they had an overloaded curriculum, reading hours, which they think are really essential, had to be ignored or taken for granted. All the teachers in the sampled group except one wanted the implementation of reading hours to continue and stated that reading hours affected the attitude of students towards reading positively and that students read more books compared to the past as a result of the reading hours practice. Teachers listed the problems faced in implementation as follows: student without books, students with lack of attention disorder, overloaded curricula, and disinterested school managements. The solutions suggested by the teachers are as follows: increasing the number of books, encouraging students to read, interested and involved

school managements, improving teacher quality and integrating reading hours into the curricula.

Keywords: Reading, reading habits, reading hours.

ÖNSÖZ

“Öğrencilerine okuma arzusu aşılamayan bir öğretmen, soğuk demiri döven demirci gibidir.”
Horace Mann

Eğitim-öğretim hayatı her bireyin mutlaka yaşadığı, temel becerileri kazandığı bir süreçtir. Bu süreçte bireylere kazandırılması hedeflenen bilgi ve beceriler, öğretmenler rehberliğinde öğrencilere verilebilmekte, öğrencilerine okuma arzusu aşılamanın öğretmenlerin rehberliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Araştırmamızda; bu önemli rehberliği yapan öğretmenlerin okumaya verdiği önem ve verdiği öneme paralel okuma alışkanlığı kazandırmaya ilişkin çalışmaları tespit edilmeye çalışılmış, ülkemizde okuma alışkanlığının geliştirilmesi için uygulamaya konulan okuma saatlerine ilişkin görüşleri nitel araştırma yöntemiyle incelenmiştir.

Çalışmanın ilk bölümünde araştırmanın gerekçelerini ortaya koyan “Problem, “Amaç”, “Önem”, “Varsayımlar”, “Sınırlılıklar” ve “Tanımlar”a yer verilmiştir. “Problem” bölümünde araştırmanın kuramsal temellerini içeren okuma, okuma eğitimi, okuma eğitiminin fiziksel unsurları, okuma eğitiminin zihinsel unsurları, Türkiye Okuyor Kampanyası, okuma alışkanlığı, okuma alışkanlığının kazandırılması konularına ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Ayrıca konuyla ilgili araştırmalar da bu bölümde değerlendirilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümü “Yöntem” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde ise sırasıyla “Araştırma Modeli”, “Araştırma Evreni ve Örneklem”, “Verilerin Toplanması”, “Verilerin Analizi” ve “Geçerlilik ve Güvenilirlik” başlıklarına yer verilmiştir. “Bulgular ve Yorum” çalışmanın üçüncü bölümünü oluşturmaktadır. Bu bölümde öğretmenlerin kitap okuma saatleriyle ilgili görüşlerine ilişkin sonuçlar tablolaştırılarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın son bölümü “Sonuç ve Öneriler” başlığını taşımaktadır. Burada ise tespit edilen sorunlar ve bunları gidermek için yapılabileceklerle ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Öğrencisi olmaktan büyük onur duyduğum saygıdeğer hocam Abdurrahman GÜZEL’e, hem ders hem de tez aşamasında hiçbir konuda yardımlarını esirgemeyen değerli hocalarım Doç.Dr. Aziz KILINÇ’a, Yard.Doç.Dr. Mehmet KURUDAYIOĞLU’na, Yard.Doç.Dr. Hüseyin KAYHAN’a, Yard.Doç.Dr. Yusuf AVCI’ya, , araştırmamın yöntem

ve tekniğinin belirlenmesinde bana yol gösteren sayın hocalarım Doç.Dr. Sadegl AKBABA ALTUN'a, Doç.Dr. Şener BÜYÜKÖZTÜRK'e, Yard.Doç.Dr. Selçuk UYGUN'a, Yard.Doç.Dr. Mustafa Aydın BAŐAR'a ve yoğun çalıŐmalarına rağmen bana vakit ayıran sayın Yard.Doç.Dr. Yusuf Doğan'a,

Sevgi ve güvenleriyle bugünlere ulaŐmamı sağlayan değerli aileme ve her zaman, her koŐulda yanımda olup beni yreklendiren sevgili eŐim Mehmet UYSAL'a teŐekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZET	i
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	v
KISALTMALAR	xi
TABLOLAR	xii
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu:	2
1.2 Okuma.....	3
1.3 Okuma Eğitimi	6
1.3.1 Okuma Eğitiminin Fiziksel Unsurları.....	7
1.3.2 Okuma Eğitiminin Zihinsel Unsurları	8
1.4 Okuma Alışkanlığı.....	11
1.4.1 Okuma Alışkanlığının Kazandırılması	14
1.4.1.1 Çevre ve Ailenin Önemi.....	15
1.4.1.2 Okul ve Öğretmenin Önemi	16
1.4.1.3 Kütüphanenin Önemi	17
1.4.1.4 Kitap Seçiminin Önemi.....	18
1.4.2 Türkiye’de Okuma Alışkanlığı.....	20
1.4.2.1 Türkiye’nin Okuma Alışkanlığı Karnesi.....	21
1.5 Türkiye Okuyor Kampanyası.....	23
1.5.1 Projenin Amacı:.....	25
1.5.2 Projenin Gerekçesi:.....	25
1.5.3 Projenin Hedefi:.....	25
1.5.4 Proje Kapsamında Yapılması Gereken Faaliyetler:.....	25
1.5.4.1 Okuma Yazma Eğitime Yönelik Yapılması Gereken Faaliyetler:.....	25
1.5.4.2 Okuma Alışkanlığının Gelişmesine Yönelik Yapılması Gereken Faaliyetler	26
1.5.4.3 Bilgisayar Okur Yazarlığına Yönelik Faaliyetler:.....	28
1.5.5 Proje Kapsamında Yapılan Faaliyetler	28
1.5.6 Değerlendirme:.....	29

1.6	Problem cümlesi.....	30
1.6.1	Alt Problemler	30
1.6.1.1	Kitap okuma saatlerine ilişkin öğretmenlerin genel görüşleri nelerdir? ..	30
1.6.1.2	Kitap okuma saatlerinin okuma alışkanlığı kazandırmaya etkisi konusunda öğretmenlerin görüşleri nelerdir?	30
1.6.1.3	Öğretmenlerin kitap okuma saatlerinin uygulanma şekline ilişkin görüşleri nelerdir?	30
1.6.1.4	Öğretmenlerin kitap okuma saatlerinde karşılaştıkları sorunlar ve karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri nelerdir?	30
1.6.1.5	Öğretmenlerin kitap okuma saatlerinin geliştirilmesine yönelik görüşleri nelerdir?	30
1.6.1.6	Kitap okuma saatleri uygulamasına yönelik sınıf öğretmenleri ile branş öğretmenleri arasında görüş farklılığı var mıdır?.....	30
1.7	Araştırmanın Amacı	31
1.8	Araştırmanın Önemi	31
1.9	Varsayımlar	32
1.10	Araştırmanın Sınırlılıkları.....	32
1.11	Araştırmanın Tanımları.....	32
1.12	İlgili Araştırmalar:.....	33
BÖLÜM 2: YÖNTEM		42
2.1	Araştırma Modeli	42
2.2	Araştırma Evreni ve Örneklem	43
2.3	Verilerin Toplanması.....	43
2.4	Verilerin Analizi.....	44
2.5	Geçerlilik ve Güvenilirlik	45
BÖLÜM 3: BULGULAR VE YORUM		47
3.1	Kitap Okuma Saatlerine İlişkin Öğretmenlerin Genel Görüşleri.....	47
3.1.1	Öğretmenlerin “Türkiye Okuyor” Projesinin Ürünü Olan Kitap Okuma Saatlerinin İlköğretim Okullarında Uygulanması Hakkındaki Görüşleri	48
3.1.2	Kitap Okuma Saatlerinin Verimli Geçmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri	52
3.1.3	Kitap Okuma Saatleri Olmasaydı Okulda Hiç Kitap Okunmazdı Düşüncesi Üzerine Öğretmen Görüşleri	57
3.1.4	Kitap Okuma Saatlerinin Uygulanmasından Önce Derslerde Kitap Okutmak İçin Ayrıca Bir Zaman Ayrılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	59
3.1.5	Kitap Okuma Saatlerinin Amacına Uygun Olarak Uygulanması Konusunda Öğretmenlerin Rolüne Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	62
3.1.6	Ders Müfredatını Yetiştirme ve SBS Kaygısının Kitap Okuma Saatlerine Olan Etkisine Yönelik Öğretmen Görüşleri	66

Tablo 3.1.6. Ders Müfredatını Yetiştirme ve SBS Kaygısının Kitap Okuma Saatlerine Etkisine Yönelik Öğretmen Görüşleri	67
3.1.7 Kitap Okuma Saatlerinin Uygulamadan Kaldırılması veya Uygulamanın Sürekliliğinin Sağlanmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri	69
3.2 Kitap Okuma Saatlerinin Okuma Alışkanlığı Kazanma Becerisine Katkısı Hakkındaki Öğretmen Görüşleri	72
3.2.1 Kitap Okuma Saatlerinin Okuma Alışkanlığı Kazanma Becerisine Katkısı Hakkındaki Öğretmen Görüşleri	73
3.2.2 Kitap Okuma Saatlerinin Okuma Tutumunu Olumlu Yönde Etkileme ve Okuma Sevgisi Kazandırma Konusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	76
3.2.3 Kitap Okuma Saatlerinin Okuma Sürekliliğine Katkı Sağlamasına İlişkin Öğretmen Görüşleri	79
3.2.4 Kitap Okuma Saatlerinde Kullanılacak Sınıf Kitaplığı Oluşturulmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri	82
Tablo 3.2.4. Kitap Okuma Saatlerinde Kullanılacak Sınıf Kitaplığı Oluşturulmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	83
3.2.5 Kitap Okuma Saatlerinde En Çok Kitap Okuyan Öğrencinin Tespit Edilmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	85
3.2.6 Kitap Okuma Saatlerinde Kitap Tanıtımı Yapılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	87
3.2.7 Kitap Okuma Saatlerinin Kütüphane Kullanımını Arttırmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri	90
3.2.8 Kitap Okuma Saatleri Uygulamaya Konduktan Sonraki Okuma Oranına İlişkin Öğretmen Görüşleri	93
3.3 Öğretmenlerin Kitap Okuma Saatlerinin Uygulanma Şekline İlişkin Görüşleri .	96
3.3.1 Öğretmenlerin Kitap Okuma Saatlerinin Süresine İlişkin Görüşleri.....	96
Tablo 3.3.1. Öğretmenlerin Kitap Okuma Saatlerinin Süresine İlişkin Görüşleri	97
3.3.2 Kitap Okuma Saatlerinin Uygulanması Gereken Ders Saatine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	99
3.4 Kitap Okuma Saatlerinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri..	101
3.4.1 Kitap Okuma Saatlerinde Karşılaşılan Sorunlara ve Çözüm Önerilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri	101
3.4.1.1 Uygulamanın Takibinin Yapılmaması:	103
3.4.1.2 Öğrencilerin Kitap Getirmemeleri:	104
3.4.1.3 Ders Yoğunluğu- Müfredatın Yetişmemesi:	105
3.4.1.4 Dikkat Dağınıklığı:	106
3.5 Kitap Okuma Saatlerinin Geliştirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	107

3.5.1	Kitap Okuma Saatlerinin Geliştirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	107
3.5.1.1	Kitap Sayılarının Arttırılması	109
3.5.1.2	Öğrencilerin Okumaya Teşvik Edilmesi	110
3.5.1.3	Uygulamanın Takibinin Yapılması.....	111
3.5.1.4	Öğretmen Yeterliliği	111
3.5.1.5	Kitap Okuma Saatlerinin Ders Niteliğine Kavuşması	111
BÖLÜM 4: SONUÇ VE ÖNERİLER		113
4.1	Sonuçlar	113
4.2	Öneriler	120
KAYNAKÇA.....		124
EKLER.....		131
Ek-1:	MEB'in Araştırma İzin Onayı	131
Ek-2:	Görüşme Formu	132

KISALTMALAR

Akt.	:	Aktaran
B	:	Branş Öğretmeni
Çzm.	:	Çözüm
Çev.	:	Çeviren
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
n	:	Aynı Görüşü Bildiren Öğretmen Sayısı
S	:	Sınıf Öğretmeni
Srn.	:	Sorun
TDK	:	Türk Dil Kurumu
s.	:	Sayfa
Vol.	:	Volume

TABLOLAR

<u>Tablo No</u>		<u>Sayfa</u>
Tablo 2.2.1	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyet ve Kademe Dağılımları	43
Tablo 3.1.1.	Öğretmenlerin “Türkiye Okuyor” Projesinin Ürünü Olan Kitap Okuma Saatlerinin İlköğretim Okullarında Uygulanması Hakkındaki Görüşleri	48
Tablo 3.1.2.	Kitap Okuma Saatlerinin Verimli Geçmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri	53
Tablo 3.1.3.	Kitap Okuma Saatleri Olmasaydı Okulda Hiç Kitap Okunmazdı Düşüncesi Üzerine Öğretmen Görüşleri	57
Tablo 3.1.4.	Kitap Okuma Saatlerinin Uygulanmasından Önce Derslerde Kitap Okutmak İçin Ayrıca Bir Zaman Ayrılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri	60
Tablo 3.1.5.	Kitap Okuma Saatlerinin Amacına Uygun Olarak Uygulanması Konusunda Öğretmenlerin Rolüne Yönelik Öğretmen Görüşleri	63
Tablo 3.1.6.	Ders Müfredatını Yetiştirme ve SBS Kaygısının Kitap Okuma Saatlerine Olan Etkisine Yönelik Öğretmen Görüşleri	67
Tablo 3.1.7.	Kitap Okuma Saatlerinin Uygulamadan Kaldırılması veya Uygulamanın Sürekliliğinin Sağlanmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri	70
Tablo 3.2.1.	Kitap Okuma Saatlerinin Okuma Alışkanlığı Kazanma Becerisine Katkısı Hakkındaki Öğretmen Görüşleri	74
Tablo 3.2.2.	Kitap Okuma Saatlerinin Okuma Tutumunu Olumlu Yönde Etkileme ve Okuma Sevgisi Kazandırma Konusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri	77
Tablo 3.2.3.	Kitap Okuma Saatlerinin Okuma Sürekliliğine Katkı Sağlamasına İlişkin Öğretmen Görüşleri	80
Tablo 3.2.4.	Kitap Okuma Saatlerinde Kullanılacak Sınıf Kitaplığı Oluşturulmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri	83

Tablo 3.2.5.	Kitap Okuma Saatlerinde En Çok Kitap Okuyan Öğrencinin Tespit Edilmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri	86
Tablo 3.2.6.	Kitap Okuma Saatlerinde Kitap Tanıtımı Yapılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri	88
Tablo 3.2.7.	Kitap Okuma Saatlerinin Kütüphane Kullanımını Arttırmaya İlişkin Öğretmen Görüşleri	91
Tablo 3.2.8.	Kitap Okuma Saatleri Uygulamaya Konduktan Sonraki Okuma Oranına İlişkin Öğretmen Görüşleri	94
Tablo 3.3.1.	Öğretmenlerin Kitap Okuma Saatlerinin Süresine İlişkin Görüşleri	97
Tablo 3.3.2.	Kitap Okuma Saatlerinin Uygulanması Gereken Ders Saatine İlişkin Öğretmen Görüşleri	99
Tablo 3.4.1.	Kitap Okuma Saatlerinde Karşılaşılan Sorunlara ve Çözüm Önerilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri	102
Tablo 3.5.1	Kitap Okuma Saatlerinin Geliştirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri	108

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Okumak, okuduğun her sayfada yeni ufuklara açılmak, yaşanan dar çevreden çıkarak yeni pencerelerden dünyaya bakmaktır. İnsan okudukça bilinmeyenlere merakı başlar, hayal etme gücü gelişir. Okunulan her kitap bilinenleri hatırlatır, bilinmeyenleri bilgi dağarcığına kazandırır. Her öğrenilende bilinmeyenin gizli olduğu, bilinmeyenlerin açığa çıktığı okuma dünyası, kişinin kendini geliştirmesi için bir basamaktır. Merdivenin ilk basamağına bir adım atıldı mı diğer basamaklar kendine çeker, her çıkılan basamak ise yükselmeyi güdüler. Güdülenmiş bir insanın hayatında dış etkenlerin, gereksiz uğraşların yeri kalmaz. Bilinmeyenlerin dünyasına açılan birey, kitapların onu taşıdığı limanlarla yetinmeyerek her limanda başka bir yolculuk için yeni gemilerle yani yeni kitaplarla yolculuğuna devam eder. Bu yolculuk kişiyi mutlu eder, yaşamını anlamlı kılar. Öyleyse her kitap bireyi bir limandan diğer limana taşıyan bir araçtır, seçilen gemi hangi limanlara demir atılacağına belirleyicisidir. Bazı limanlarda dinlenme, uzun uzun düşünme ihtiyacı duyulur, bazılarında ise sabırsızlıkla diğer gemiye atlanarak yeni liman keşfine çıkılır. Keşfetmek artık bir tutku halini alır.

Okuma tutkusu, bireye küçük yaşlardan itibaren kazandırılması gereken bir alışkanlıktır. Bu alışkanlığın kazanılabilmesi için kişinin bilinenlerden, bilinmeyenlere çıkılan yolculukta duyulan mutluluktan haberdar olması gerekmektedir. Bir eylemin tutkuya dönüşmesi, kişinin hayatını anlamlı kılmasına, vazgeçilmez olmasına bağlıdır. Okumak nasıl vazgeçilmez hale gelir, nasıl birey bu eylemi alışkanlık haline getirir, bu herkes tarafından cevabı aranan bir sorudur. Bu sorunun cevabını bulabilmiş toplumlar olduğu gibi cevabın arayışı içerisinde bulunan toplumlar da vardır. Türk toplumu bu arayış içerisindeydi. Bu arayışta çeşitli yollar denenmekte, doğru cevap bulunarak başarılı bir toplum olma hedefi gerçekleştirilmek istenmektedir.

Okuyan bir Türk toplum olma hedefi için Türkiye Cumhuriyeti'nin 11. Cumhurbaşkanı Abdullah GÜL tarafından "Türkiye Okuyor" kampanyası hayata

geçirilmiştir. Cumhurbaşkanı'nın önderliğinde başlatılan “Türkiye Okuyor” kampanyası ile toplumun her kesimine okuma alışkanlığının kazandırılması ve geliştirilmesi, okuma yazma bilmeyen vatandaşların eğitilmesi, ülkemizde hızla yaygınlaşan bilgisayar kullanımının etkin ve verimli hâle getirilmesi amaçlanmıştır(03.11.2008 tarih, 103377 sayılı Türkiye Okuyor Kampanyası Valilik Genelgesi).

Bu proje tüm il valiliklerine gönderilerek uygulanması istenmiştir. Bu projeyi; her il kendi adına “Ankara Okuyor-Sakarya Okuyor-Tekirdağ Okuyor ...” gibi isimlerle uygulamaya koymuştur. Bu proje doğrultusunda okullarda uygulanmak üzere kitap okuma saatleri belirlenmiştir.

Türkçe programının amaçları arasında belirttiği “Boş zamanları kitap okuyarak değerlendirmenin öğrenilmesi, kitap sevgisi kazandırılarak okumanın zevkli bir alışkanlık haline getirilmesi” okuma etkinliğiyle varılmak istenen en önemli amaçtır. Öğrencilerin bu amaca ulaşabilmesi ise ders kitabının sayılı parçalarıyla ve sınırlı ders saatleriyle mümkün olamaz. Programın belirttiği böyle bir amaca varabilmek için bir serbest okuma programının uygulanması gerekir(Öz 2006:214).

Bu gerekliliği karşılayabilmek; öğrencilerin, öğretmenlerin ve tüm okul personelinin aynı anda kitap okumasını sağlamak için her okul kendi bünyesinde kitap okuma saatleri oluşturmuş ve bunu programına dâhil etmiştir. 2008 yılında uygulanmaya başlanan bu program hala okullarımızda devam etmektedir.

Araştırmamız; kitap okuma saatleri nasıl uygulanmaktadır, faydaları nelerdir, okuma alışkanlığı, sürekliliği, sevgisi kazandırabilmekte midir, uygulamada karşılaşılan sorunlar nelerdir gibi soruların cevabını bulabilmek için hazırlanmıştır.

1.1 Problem Durumu:

Okuma, anadili eğitiminde vazgeçilmez nitelikte bir öneme sahiptir. Genel bir tanımla okuma, “Ön bilgilerin kullanıldığı, yazar ve okuyucu arasındaki etkili iletişime dayalı, uygun bir yöntem ve amaç doğrultusunda, düzenli bir ortamda gerçekleştirilen anlam kurma sürecidir(Akyol 2006:1)

Okuma eğitimi ve öğretiminin amacı: okuyan, okuduklarını anlayan, yorulmayıp eleştirebilen öğrenciler yetiştirmektir. Gelecekte iyi konuşan, düşünerek dinleyebilen, yaratıcı bir zekâ ile yazı yazabilen kişilerin yetişmesi buna bağlıdır. Bu becerilerin

geliştirilebilmesi için öncelikle okuma zevkinin ve alışkanlığının verilmesi gerekir(Keleş 2006:3).

İlköğretimin birinci kademesinde, okuma öğretimindeki amaç, okuma becerisini geliştirmektir. İlköğretimin ikinci kademesinden itibaren gerçekleştirilen okumanın amacı ise yeni bilgilere ulaşmaktır(Karatay 2007:8). Sınıf öğretmenleri, ilköğretimin ilk üç yılı öğrencilerin okuma becerilerini geliştirebilmek için çalışırlar. 4.ve 5.sınıf itibariyle de öğrencilerin okuma tutumunu ve kitap sevgisini arttırmak için çalışmalar yaparlar. Bu dönem öğrencileri okuma zevkini kazanabilmek için kritik bir dönemden geçerler. Hangi türde kitaplar sevdiğini keşfedebilen ve bu kitapları bıkmadan usanmadan okuyabilen bir öğrenci, okuma alışkanlığı kazanmak için büyük bir adım atmıştır. İkinci kademeye geçtiğinde de bu alışkanlığını sürdürebilirse hayatı boyunca uygulayacağı bir alışkanlığın temelleri atılmıştır. Eğitim sisteminin ve tüm öğretmenlerin de okuma eğitimi anlamında asıl amacı; kendi kendine yetebilen, kendi okuma zevkini keşfedip, kitaplarını seçen öğrenciler yetiştirebilmek olmalıdır. Öğretmen rehberliğinde başlayan okumalar ve kitap seçimleri bireysel tercihlerle devam edebilmelidir.

Okuma alışkanlığı kazandırma üzerinde itinayla durulması gereken bir husustur. Bu becerinin kazandırılmasında öğretmen yeterliliği ve doğru kitap seçimi çok önemlidir. Okuma alışkanlığı için çocuk ve gençlik edebiyatı merkezli kaynakça ile okuma programının hazırlanması ve uygulanması gerekmektedir(Şirin 2007: 103).

Okuma devamlı gelişen bir beceridir ve bir defada halledilebilecek bir husus değildir. Bunun için hemen her gün zamanımızın bir kısmını okumaya ayırmalıyız. Zamanın azlığı ya da çokluğundan ziyade devamlılığı önemlidir(Akyol 2006:7). Araştırmada “Her gün öğrencilerinin zamanın bir kısmını okumaya ayırmak, kitap okuma saatleri programıyla mümkün müdür, istenilen amaca ulaşılabilen midir?” sorusunun cevabı bulunmaya çalışılacaktır.

1.2 Okuma

Okuma insanların kendi aralarında önceden kararlaştırdıkları özel sembollerin duyu organları yoluyla algılanıp beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi işlemidir. (Yalçın 2002). Türkçe Sözlükte(Türk Dil Kurumu 2005:1494) okuma, yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek olarak tanımlanmıştır. Kaynaklar, genel olarak okumayı, basılı bir metni gözle izleyip

anlamını kavramak, gerekirse seslendirmek olarak tanımlamış, yapılan tanımlardan her biri okumanın farklı bir özelliğini ortaya koymuştur.

Stauffer(1969: 5) okuma üzerine yaptığı araştırmalarda “Okuma Nedir?” sorusuna aldığı cevaplardan yola çıkarak okumayı şu başlıklar altında toplamıştır:

Okuma, karmaşık bir süreçtir.

Okuma, basılı bir metinden anlam çıkarmadır.

Okuma, basılı kelimeyi anlama ve seslendirme kabiliyetidir.

Okuma, işaret, harf veya sembollerin ne anlama geldiğini yorumlamaktır.

Okuma, yazarın basılı sözcüklerle anlatmak istediği, vurguladığı düşünceleri almaktır.

Okuma üzerine yapılan tanımların birbirinin tamamlayıcısı olması sebebiyle okumanın ne olduğunun ötesinde nasıllığı üzerinde durulması gerekmektedir.

İnsan beyni, çocuk gelişimi ve davranış bilimleri üzerinde yapılan araştırmalar sonucunda okumanın beş temel prensibi ortaya çıkarılmıştır:

Okuma, anlam kurma sürecidir. Okuyucu ön bilgilerini kullanarak metni çözmeye çalışır.

Okuma, akıcı olmak zorundadır. Tek tek kelimeleri değil bütün metni anlamaya yönelik olmalıdır.

Okuma, mutlaka stratejik olmalıdır. Okuyucu kendisini metnin seviyesine, ön bilgisine ve okuma amaçlarına göre ayarlayabilmelidir.

Çocuk okumaya güdülenmelidir.

Okuma, sürekli gelişen bir beceridir. Bu nedenle sürekli ve düzenli bir okuma eğitimi yapılmalıdır(Akyol 2006).

Okumanın bir beceri olarak değerlendirilmesi, beraberinde geliştirilmesi gerekliliğini getirmektedir. Çünkü her beceri geliştirilmeye açıktır. Okuma becerisinin geliştirilebilmesi için öncelikle bu becerinin bireyler için önemini neler olduğunun kavranması gerekmektedir. Birey geliştirmek için çaba sarf ettiği becerinin kendisine neler katacağının bilincinde olmalıdır. Okumanın önemi üzerine söylenen birtakım düşünceler şu şekildedir:

Okuma, insanın dünyasının kavrama ve düşünme yönlerini geliştirir. Öğrenme kavrayışını, analiz ve sentez gücünü, yorumlama ve yeni hükümler verme yeteneğini artırır. Düşünen ve konuşan toplum olmanın yolu kitap okumaktan geçer(Tural 1992). İnsan okumakla kişilik kazanır, geçmiş uygarlıkları ve kültürleri tanır; onların deneyimlerinden yararlanarak hayatını düzenler.

Okuma, dil ve kişiliği sistematik olarak geliştirmenin en etkili araçlarından birisidir. Toplumun gelişmesinde olumsuz etkisi bulunan eğitim engelleri, okuma yoluyla en aza indirilebilir. Böylece daha eşit bir eğitim fırsatına imkân sağlanır (Özbay 2007).

Okuma; düşünmeyi, kavramayı, analiz sentez gücünü, dil ve kişiliği geliştirerek bireylerin kendilerini yetiştirmelerine imkân sağlar. Özbay'ın(2007) ifadesinde belirttiği gibi eğitim engellerinde karşılaşılan sıkıntılar bireysel okuma desteğiyle en aza indirgenebilir.

Başarı için olmazsa olmaz şartlardan birisi olarak bugünkü eğitim sistemimiz daha çok okuma üzerine kurulmuştur. Okumanın eğitim sistemimizin hedeflerine ulaşmadaki etkisi oldukça fazladır. Okuma anlamının bir parçası olduğu için eğitimde her dersin en önemli araçlarından biridir. Bütün dersler okumayı gerektirdiğinden okuma becerisi gelişmemiş bir öğrencinin başarılı olamayacağı ortadadır. Okuma ile diğer dersler arasındaki ilişki çeşitli araştırmalarla belirlenmiştir. Fidan ve Baykul (1994)'un araştırmasında öğrencilerin okuduğunu anlama testindeki başarılarıyla diğer derslerdeki başarıları arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur.

“Kendinden büyüklerin ne düşündüklerini öğrenmek için onların yazılarını okumak, öğretmenlerimizin sayısını çoğaltmaktır.” diyen Hasan Ali Yücel(1935) bir öğrencinin okulda sınırlı sayıda hocasının olacağını ancak kitap okuyan için her özlü yazıcının bir değerli öğretmen olduğunu dile getirmiştir. Gerçekten örgün eğitimde alınan bilgiler, insan yaşamı için yeterli gelmemektedir. Bireyler okumadıkları, sadece okul hayatlarında aldıkları derslerle kaldıkları için toplumda kendini geliştiremeyen birçok birey bulunmaktadır. Bireyler yüzyılların deneme ve araştırma ürünlerinden faydalanmak, kültürlü bir insan olmak için çok okumalı, okul kitapları ile yetinmemelidir. Okumakla elde edilen bilgiler, zamanla yetersiz kalır, ihtiyaçlara cevap veremez duruma gelir. Bu yüzden okumada süreklilik esastır.

Okuma becerisi, öğrencinin farklı kaynaklara ulaşmasını sağlayarak yeni bilgi, olay, durum ve deneyimlerle karşılaşmasını sağlar. İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim

Programı'nda(MEB 2006), okuma becerisiyle öğrencilerin günlük hayatta karşılaştıkları yazılı metinleri doğru, akıcı bir biçimde ve uygun yöntemleri kullanarak okuyabilmeleri, okuduklarını değerlendirip eleştirel bir bakış açısıyla yorumlayabilmeleri ve okumayı bir alışkanlık haline getirebilmeleri amaçlanmaktadır.

Tüm toplumlar bireylerini okur hale getirme sorunu üzerinde önemle durmaktadırlar. İnsanları gerçek anlamda özgür kılan okuma, kişiyi bilgisizlik ve yanlış inançlardan korur. Bu gerekçeyle öğrenim programlarının ve Türk Milli Eğitimi'nin amaçları arasında "Yetiştirilecek bireyler, Türkçeyi doğru olarak okur, yazar, konuşur." ibaresi yer almıştır (Demirel 2004: 78).

1.3 Okuma Eğitimi

Okuma eğitimi, üzerinde titizlikle durulması gereken, her aşaması için bilimsel verilerin göz önünde bulundurulması gereken bir eğitimidir(Yalçın 2002).

Okuma bir algısal etkinliktir, bir düşünme sürecidir. Algılama becerisi ise öğrenme yoluyla geliştirilebilir. Okuma algıya, algı ise öğrenmeye dayalı olduğuna göre, kişilere uygun eğitim vererek, onların okuma becerilerini geliştirebiliriz. Okuma becerisini geliştirmeye yönelik bir eğitim programı, başlıca üç hedefe dayanır:

- Okuyucunun görsel algı kapasitesini arttırmak,
- Kötü okuma alışkanlıklarının giderilmesi ve yeni okuma stratejileri öğretilmesi,
- Okuyucunun kelime hazinesini, genel kültür düzeyini ve uyarıcıları organize etme becerisini arttırmak(Dökmen 1994: 27-28).

Okuma eğitimi sürekli ve planlı olarak yapılan bir eğitim sonunda gelişir. Çocukta okuma eğitimi 15 yaşının sonuna kadar planlı ve sürekli bir biçimde yapıldıktan sonra okuma alışkanlığı oluşur. Okuma eğitiminde uygulanan yöntem son derece önemlidir ancak iyi ve gelişmiş bir yöntem olmamasına rağmen sürekli ve planlı bir biçimde uygulanan okuma eğitiminin başarısı, iyi ve gelişmiş birçok yöntemin değiştirilerek uygulanması sonucunda elde edilecek başarıdan daha çok olmaktadır. Çünkü bir noktada eğitim bir geleneğin beyinde yerleşmesi ve motorize olmasıdır. Sık sık değiştirilen yöntemler motorize olmayı ciddi biçimde engellemektedir. Dil alışkanlıklarının olumlu yönde desteklenmemesi, sık sık değişikliklerle karşı karşıya kalma, eğitimi olumsuz yönde

etkilemektedir(Yalçın 2002). Okuma eğitime başlamadan evvel hedef belirlenmeli ve bu hedefe dönük bir okuma programı oluşturularak eğitim uygulamaya koyulmalıdır. Hem fiziksel hem de zihinsel açıdan sürekliliğin devam ettiği eğitim, beceri geliştirmeye katkı sağlamaktadır.

Okuma eğitiminin öğrencinin kişiliğinin gelişmesi yönünde kurulması ve geliştirilmesi gerekmektedir. Kişilik; çocuğun kendi yaş seviyesine ve kavrama becerisine göre olaylar, durumlar, sorunlar karşısında doğru düşünmesi ve doğru hareket edebilmesidir. Öğrencilere okutulacak metinlerin seçiminde de bu yeteneğin geliştirilmesine yönelik seçim yapmaya önem verilmelidir. Öğrenci edindiği bilgiyi hayatına uygulayabiliyor ve bunu sosyalleşme aracı olarak kullanabiliyorsa okuma eğitiminin amacına ulaştığı söylenebilmektedir.

Okuma eğitiminde öğrencinin okuyarak edindiği bilgiyi kendi hayatına uygulamada kendi kendisine yetmesini sağlayıcı bir eğitim politikası yürütülmelidir. Öğrenci başkasına bağımlı hale getirilmemelidir. Çünkü anlama ve anlatma öğrencinin hayatı boyunca kendi başına yürüteceği bir iştir ve başarı durumunu doğrudan etkilemektedir.

Okuma eğitiminin hedefine –edebi zevk ve eleştirici yeteneklerin geliştirilmesi- ancak kişi var olan ilgilerle işe başlar ve ufku sürekli olarak geliştirmeye çalışırsa ulaşılabilir(Bamberger 1990: 35).

Okuma, görme ve seslendirme yönüyle fiziksel; kavrama yoluyla da zihinsel bir süreçtir. Okumada başarılı olmak için bu iki sürecin birbiriyle eşgüdüm içerisinde çalışması gerekir. Okuma eğitiminde yapılacak çalışmalarda bunu dikkate almak gerekir.

1.3.1 Okuma Eğitiminin Fiziksel Unsurları

Okuduğumuz yazıyı gözümüzle görürüz. Okuyan göz satır üzerinde bakışlarını belli noktalarda durdurarak, sıçrayarak ilerler. Bu bakımdan gözümüz ve onu hareket ettiren göz kaslarımızın okuma eğitiminde önemli bir yer teşkil etmektedir.

Hildreth'e göre okuma sırasında gözler hareketli bir kamera gibi çalışır. Okumaya alışkın olan bir kişinin gözleri her satırda soldan sağa doğru atlamalar yapar ve satır bittikten sonra alt satırın herhangi bir yerine odaklaşır. Okuma sırasında retinada oluşan simge, optik sınırlar aracılığıyla beyindeki görme merkezine iletilir ve imgeler görme

merkezinde anlamlı hale getirilerek anlamlı bir biçimde okuma eylemi gerçekleşir(Akt: Karakuş 2006).

Okuma anında göz kaslarımız diğer kaslarımızın hareket ettikçe yorulması gibi yorulmaktadır, okumaya yeni başlayan bir öğrencinin göz kasları adeta yürümeye başlayan çocuğun bacak kasları kadar yorulmaktadır. Koşan bir çocuk yorulduğunun farkındadır. Ancak okuyan bir çocuk göz kaslarının yorulduğunun farkında değildir. O okuduğunu anlamadığını sanmaktadır. Bu yanlış bilgi ise okuma eğitiminde çok büyük bir psikolojik baskı halinde kendisini gösterir. Bu yüzden hazırlanan kitapların ve üzerinde yazı, şekil ve çizimlerin küçük yaşlardan başlayarak kademe kademe yetişkinlerin algılama ve görme becerilerine göre ustalıkla ayarlanması gerekmektedir(Yalçın 2002) .

1.3.2 Okuma Eğitiminin Zihinsel Unsurları

Okumanın gerçek amacı, okunanları doğru ve hızlı bir şekilde kavramaktır. İyi bir okuma düzeyine ulaşmada zihnin algılama ve düşünmede belli bir seviyeye yükselmesi gerekir. Okuma becerisinin geliştirilmesi aynı zamanda öğrenme yeteneğinin bir bütün olarak gelişmesiyle ilişkilidir (Bamberger 1990:1).

Zihinsel engellerin başında dikkatin metin üzerinde yoğunlaşmaması gelmektedir. Okuma sırasında zihin bazen konu ile ilgili olmayan birtakım engellere takılarak metinden uzaklaşır. Okuma sırasındaki iç konuşmalar, hayal kurmalar okuyucuyu metinden uzaklaştırır. Dikkatin metin üzerinde yoğunlaştırılması birtakım çalışmalarla geliştirilen bir alışkanlıktır. İlk olarak isteksiz ve dikkatsiz iken birey kendini okumaya zorlamamalı, okumaya başlamadan önce amacını belirleyip, o amacı sürekli canlı tutmalıdır. Zaman zaman konuyla ilgili kendisine sorular yönelterek sorduğu sorunun cevabına hâkim olup olmadığını kontrol etmelidir. Okuma yaptığı ortamı rahatsız edici, dikkat dağıtıcı etkenlerden kurtarmalıdır. Dışarıdan gelen ses engellenmeli, çevrede hayal kurmaya sebebiyet veren fotoğraflar varsa kaldırılmalıdır. Okuma eylemi esnasında müzik dinlemek ya da bir şeyler yiyip içmek dikkati dağıtmaktadır. Bu nedenle okuma esnasında bu tür eylemlerden kaçınılmalıdır. Eğer bu sorunun üzerine gidilmezse zamanla bu alışkanlık kronikleşir ve okuma isteği yok olur.

Okunulana yoğunlaşmayı engelleyen psikolojik unsurlardan en önemlisi bütün yaş ve dönemlerde “ Hızlı okursam anlayamam.” korkusudur. Bu, çocuklarda daha belirgin

olduğu gibi, yetişkinlerde de yaygındır. Okumanın hızlı gelişmesini engelleyen bu durum doğru bilgilere dayanmayan bir psikolojik korkudur.

Yapılan araştırmalar, göz ne kadar hızlı hareket ederse etsin beynin çalışma ve kavrama hızına asla ulaşamayacağını ortaya çıkarmıştır. Gözlerimiz bilinen bir kelimeyi saniyenin yüzde biri hızla tanıyabiliyor ve anlıyor. Eğer motivasyon o anda tam ise kelime silik olsa bile göz bunu fark ediyor(Başaran 2008).

Coşkun'un(2000) farklı metin türlerinde yaptığı ölçümlerde okuma hızı ile anlama düzeyi arasında olumlu bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak hızlı okuyanların, okuduklarını daha iyi anladıkları görülmüştür.

Uluslar Arası Çocuk Edebiyatı ve Okuma Araştırması Enstitüsü'nün okul çocuklarının okuma başarısı, kavraması ve okuma alışkanlıkları ile ilgili olarak yaptığı araştırma, hızlı okuyan kişilerin büyük bir kısmının aynı zamanda daha iyi anladıklarını da açıkça göstermiştir.

Okuma esnasında aktif görme alanı içine giren noktalama, grafik, şekil, kelime veya kelime grubu beyindeki şu merkezlerde algılanır ve yorumlanır:

- a) Görüntüleme merkezi
- b) Görüntü tanıma merkezi
- c) Görüntü yorum merkezi
- d) Okuma merkezi

Göz aracılığıyla alınan görüntü, okumanın zihinsel unsurları olarak adlandırılan bu merkezler arasında çok hızlı dolaşımdan sonra tanınır, yorumlanır ve anlamlandırılır. Yeni bilgilerin tanınmasında önceki bilgilerin ve tecrübelerin önemi büyüktür(Özbay 2007:11).

Birey daha öncesinde belirli okuma tecrübesine ve kelime hazinesine sahip olmalıdır ki okuduğu metni anlamlandırabilsin. Bireyin kullandığı okuma metni içinde anlamını bilmediği kelimelerin fazlalığı okuma eğitimini etkileyen faktörler arasında yer alır. (Yalçın 2002)'a göre bir metinde yaklaşık 200 kelime varsa (ki bu sayı itibari olarak bir sayfa kabul edilmektedir.) bilinmeyen kelime sayısı 15'i geçmemelidir. Anlamayı güçleştiren bu sebebin giderilebilmesi için kişinin kelime hazinesini zenginleştirmesi gerekmektedir.

Kelime hazinesinin zenginleştirilebilmesi için;

- Kelime öğretimi için hedef belirlenmelidir.
- Kelime öğretimi öğrencinin önbilgileri üzerine yapılandırılmalıdır.
- Kelimelerin farklı anlamları farklı etkinliklerle tanıtılmalıdır.
- Öğretim sürecinde öğrencilerin kelimelere ilgi duymaları sağlanmalıdır.
- Kelimeler öğrencinin hayatıyla ilişkilendirilmelidir.
- Öğrenci bağımsız olarak kelime öğrenmeye teşvik edilmelidir(Akyol 2006:210).

Thorndike'in (1973) 15 ülkede 100.000 çocuk üzerinde yaptığı araştırmaya göre kelime bilgisi ile anlama arasında yüksek korelasyon vardır. Birisinde yüksek alan, diğerinde de yüksek olmaktadır. Bu da bize anlamada kelime bilgisinin önemi konusunda bir fikir vermektedir.

İyi bir okuma eğitimi almamış insanlarda anlamı kavrayamamak, yeterince anlayamamak ya da yanlış anlamak çok görülür. Bu tür eksik veya yanlış anlamının sebepleri olarak şunlar (Göğüş 1978:75) sıralanabilir:

- Metinde anlamı bilinmeyen kelimelerin çokluğu,
- Söz sanatlarının çok kullanılması,
- Konunun veya kavramların okuyucuya yabancı olması,
- Bilgi ve beceri eksikliği,
- İlgi ve ihtiyaç dışı okumalar,
- Motivasyonun sağlanamaması,
- Okuma ortamının uygun olmaması vb.
- Bu sebeplere ek olarak (Aktaş; Gündüz 2001: 25-28) şu engelleri sıralamışlardır:
- Pasif okuma
- Dikkatsizlik yahut dalgınlık
- Fikirlerin tekrarı
- Okuma esnasında bir şeyler yemek yahut içmek

- Duygusal sorunlar
- İrade zayıflığı
- Okurken uykunun gelmesi
- Gerginlik ve stres

Ülkemizde okuma alışkanlığının yaygın olmamasının en büyük nedenleri arasında bireylerin okumaya fazla zaman ayırmak zorunda olduğunu hissetmesi, buna bağlı olarak oluşan monotonluk, sıkıntı duygusunun yaygınlığı, okumaktan zevk alamama, yavaş okumaya bağlı olarak oluşan sıkıntı, dalgınlık ve zihinsel yorgunluk, ritmik okuma davranışının olmaması gibi özellikler sıralanabilir. Bu gerekçeler ile ülke çapında etkin bir okuma kültürünü oluşturmak ve kitap okuma alışkanlığını yaygınlaştırmak için okuma becerilerinin ve tekniklerinin geliştirilmesi gerekmektedir(Bayram 2001:132).

1.4 Okuma Alışkanlığı

Okuma bir beceri, alışkanlık ve tekrar işidir. Okuma becerisinin gelişerek devam etmesi, zorunlu eğitim içinde atılan temellere bağlıdır. Bu dönemdeki temelin kökleri ne kadar sağlam olursa ileriki dönemlerde de gelişme ve alışkanlık o kadar başarılı olur.

Okuryazar olmak okuyucu olmak anlamına gelmez. Önemli olan dört temel beceriden biri olan okumayı bir alışkanlığa dönüştürmektir(Kılınç; Kahraman; Şenol 2004: 75). Türkçe programında dört temel beceri içerisinde okumaya % 30'luk bir kısım ayrılmıştır. Bu oran diğer becerilere verilen oranlarla karşılaştırıldığında, okuma en yüksek oranın ayrıldığı beceri olma hakkını kazanmıştır. Türkçe derslerinde okuma becerisinin geliştirilmesi için birçok yöntem kullanılmaktadır. Temel okuma becerileri ilköğretimin birinci kademesinde kazandırılmaktadır.

Okulun dördüncü ve beşinci yılları okuma öğrenimi ve okuma alışkanlıklarını geliştirmek için özellikle önemli yıllardır. Okulun beşinci yılındaki bir çocuk hevesli bir okuyucu değilse ve herhangi bir özel okuma ilgisi geliştirmemişse, durumun daha sonraki yıllarda pek az değişme ümidi olduğu, geniş bir deneyime dayanılarak söylenebilir(Bamberger 1990:41).

İnsan hayatının en kritik yıllarını içine alan ilköğretimin, çocuğa kitap okumayı sevdirmeye ve okuma alışkanlığını kazandırma konusunda görevi de, sorumluluğu da büyüktür. Okuma alışkanlığı ilköğretim çağında edinilmemişse, yetişkinlik döneminde bu

alışkanlığın edinilebilmesi güçleşir. Bu nedenle eğitim sistemi, öğrencilere kendi kendine öğrenmeyi öğreterek, yetişkinlik dönemindeki okuma alışkanlığının temellerini oluşturmalıdır(Keleş 2006: 33).

Uzmanlara göre “boş zamanları değerlendirme uğraşı olarak okumanın altın yılı” 8 ile 13 yaşlar arasındadır. Yapılan araştırmalara göre hemen hemen her ülkede, çocukların okuma oranı yetişkinlerin iki katıdır. Bu oran, yaş ilerledikçe okuma eyleminin yerini başka uğraşların aldığı sonucunu doğurmaktadır. Bireylerin yaşı ilerledikçe okuma alışkanlığını daha da sağlamlaştırmaları beklenirken niçin böyle bir sonuçla karşılaşıldığına dair Bamberger(1991)’in görüşleri şöyledir:

1) Çocukluk çağında okuma, çeşitli gelişme dönemlerinin ihtiyaç ve ilgilerini tek yönlü olarak karşılar. Zamanla ilgileri değiştiğinde pek çok çocuk okumaktan tamamıyla vazgeçer. Çünkü okuma güdüsü çok zayıflar.

2) Pek çok çocuk için okuma, okul faaliyetleri ve gerçekleri ile yakından ilişkilidir. Okullarını bitirdikten sonra “hayat” artık onlar için çok daha değişik bir anlam taşıdığından okumayı bırakırlar.

3) Diğer eğlenceler ve eğitim ortamları okumanın yerini alır.

Bu görüşler okul hayatından sonra bireylerin başka uyarıcıların etkisinde kalarak okumayı ikinci plana attıklarını ya da tamamen hayatlarından çıkarttıklarını vurgulamaktadır. Bu da küçük yaştan itibaren kazandırılması gereken okuma alışkanlığının okul hayatıyla sınırlı kaldığını, dışarıdaki hayata taşınabilecek güçlü bir alışkanlık kazandırılmadığını gösterir.

Toplum içinde yaşayan her insan, özellikle de öğrenci olan bir kişi, düzenli ve sürekli okuma alışkanlığı kazanmak zorundadır. Bilginin ve teknolojinin hızla arttığı günümüzde, başka türlü başa çıkmak ve hayatta başarılı olmak mümkün değildir(Ertuğrul 2001: 79). Bilişim ve teknolojideki ilerleme öyle bir hızla gerçekleşmektedir ki, kişinin yalnızca okul öğrenimini tamamlaması yeterli gelmemekte, hayat boyu eğitime, hayat boyu kişisel eğitime ihtiyaç duyulmaktadır.

Günümüz insanı için okumak bir ayrıcalık olmaktan çıkarak zorunluluk halini almıştır. Tarihe bakıldığında zaman okumanın bazı zümrelere ait ayrıcalık olduğu ve tüm toplumun bu zümreler tarafından yönlendirildiği görülmektedir. Tarihi süreç tüm insanlığa okuma hakkını vermiş, gelecek ise bunun karşılığında okuyan, kendini, kişiliğini geliştiren

bireyler, toplumlar olma zorunluluğunu getirmiştir. Bugün bu gerçekle karşı karşıya olan tüm insanlık, bu sorumluluğun gereklerini yerine getirmekle yükümlüdür.

Yakından uzağa, özelden genele ilişkisi kurulursa önce bireyler sonra toplumlar ve en sonunda tüm dünya kendini geliştirmekle yükümlüdür. Kişisel gelişim için iyi kitaplar seçilerek bireyler kendi tercihlerini, hayat felsefelerini belirleme yolunda ilerlemelidirler. Bamberger(1991: 2) iyi kitaplar genç okuyucuların modeller ve ideallere, sevgi, emniyet ve itimada olan ihtiyaçlarını karşılarlar diyerek kişisel gelişimde iyi kitapların önemini belirtmektedir. Bireyler için seçtikleri iyi kitaplar kişiliklerini geliştirmede ve dünya hakkında genel bir kavram oluşturmalarında onlara yardımcı olmaktadır.

Tarihten günümüze gelişen önemli bir farklılık da görsel uyarıcıların hızlı artışıdır. Okuma eylemi için materyal sayısının ve özgürlüğün artışı yanı sıra görsel uyarıcıların kullanım alanının da hızlı artışı görsel uyarıları okuma eylemine çok güçlü bir rakip olma durumuna getirmiştir. Görsel uyarıcıları izleme, saatlerce bu uyarılar karşında vakit geçirme eylemi bireyler için daha kolay bir alternatif olmaktadır. Beynin çoğu zaman pasif halde olduğu bu zaman geçirme kişilerin okumaya ayırmaları gereken zamanı da çalmakta, okuyacak zaman bulamıyorum gibi şikâyetleri arttırmaktadır. Kişisel gelişim için gerekli olan model alma işlemi ise bu uyarılar aracılığıyla bireyleri yanlış modellerle karşı karşıya getirmekte, genç yaştaki kişileri magazin kültürünün içine çekmektedir. Görsel uyarıların sürekli etkisi altında olan bireylerin hayal güçleri zayıflayarak, dil deneyimleri, seçme hakları sınırlı kalmaktadır. Bu nedenle başlıca görev, çocuklara düzenli okuma için rehberlik yapmak ve her gün okumaya ayrılan zamanı yavaş yavaş arttırmaktır.

Okuma oranının yüksek olduğu ülkelerde okul programlarında okuma için daha çok süre ayrılmaktadır. Okulda okuma için fazla süre ayrılan ülkelerde çocukların evde de daha yoğun okuduğu görülmüştür. Okuma eylemi okullarda yaptırılmaz çocuklara boş zaman etkinliği olarak bırakılırsa, onlara farklı uyarıcılar daha cazip gelerek okuma eylemi ikinci planda kalmaktadır. Çocuklar okumaya değil televizyon izlemeye ve bilgisayar oyunlarına zaman ayırmaktadırlar.

Eleştirel okuma, okunan metnin ve içindekilerin sorgulanmasıyla başlar. Okuma bir amaç değil bir araçtır. Okumaya başlamadan önce amaç belirlenmeli ve bunun doğrultusunda okunacak materyalin seçimine gidilmelidir. Amaca en iyi hizmet edecek hangi metin ise o seçilmeli ve eleştirel gözle okuma yapılmalıdır. Her okunanın kabul edilmesi eleştirel okuma alışkanlığı kazanmış bir birey için olası değildir. Okunanlar

muhakeme edilerek düşünce süzgecinden geçirilmelidir. Bu konuda Karaalioğlu (27.basım) “Okumayı düşünce izlemedikçe bu okuma boşuna yapılmıştır.” demektedir.

Yalçın (2002)’a göre de okuma alışkanlığı kazanan bir öğrencide bulunması gereken özellikler şunlardır:

- Bunu niçin okuyorum?
- Bu metni veya kitabı kim ve niçin yazdı?
- Yazarın anlatmak istediklerini anlar mıyım?
- Bu kitabı okumadan önce onun hakkında düşünmeli miyim?
- Okuduğum düşüncelerin doğruluğunu başka kaynaklardan kontrol etmeli miyim?
- Bu metindeki gerçeklerle benim yaşadığım çevrenin gerçekleri arasında nasıl bir ilgi var?
- Okuduğum metinde veya kitaptaki düşünceleri başkalarıyla tartışabilir miyim?

Edebi metinleri okuma, zihin ve dil gelişimine bağlıdır. Edebi metinleri anlama, çok okumayla da ilgilidir. İnsan çok okudukça dilin inceliklerini öğrenecek, kelime hazinesi gelişecektir. Böylece yeni metinleri anlamada tecrübe kazanmış olacaktır. Bu sebeple öğrenciler, okuma alışkanlığı kazandırılması amacıyla da bolca edebi metin okumaya sevk edilmeli ve özendirilmelidir(Özbay 2007: 17).

Okuma alışkanlığı edinmek farklı bir eğitimi ve çabayı gerektirir, her önüne geleni büyük bir açlık içinde okumak da doğru değildir. Seçme gerekir. Okuma materyalinin seçimi sırasında okuma yaşı veya okuma tipine özel dikkat gösterilmelidir(Bamberger 1990: 33).

Bireyler bilinçli bir şekilde, materyalin dikkatli seçimine alıştırmalıdır. Çocuk düzeyi düşük olan kolay materyal arar. Böyle durumlardan kaçınmak için çocuğun ufkunun geliştirilmesine dikkat edilmelidir.

1.4.1 Okuma Alışkanlığının Kazandırılması

Okuma alışkanlığının kazandırılmasında başta aile olmak üzere çevrenin, öğretmenin, okulun ve kütüphanelerin rolü vardır.

1.4.1.1 Çevre ve Ailenin Önemi

Öğrencinin içinde bulunduğu çevre imkânları, yaşadığı ortam ve sosyoekonomik düzey, onun hayatını doğrudan etkilemekte; eğitim öğretim faaliyetlerine yön vermektedir (Özbay 2007: 30).

Okuma yeteneği ile sosyoekonomik durum arasında açık bir ilişki vardır. Sosyoekonomik durum düştükçe okumada güçlükler başlamakta; yükseldikçe de okuma yeteneği gelişmektedir(Güneş 1997:245).

Çocuğun okuma alışkanlığı edinmesinde arkadaş çevresinin önemi büyüktür. Özellikle ilk ve ortaöğretimdeki öğrenciler, bir arkadaş grubuna dâhil olma eğilimindedirler. Eğer öğrencinin dâhil olduğu bu arkadaş grubunda okuma bir alışkanlık haline gelmişse aralarında kitap alışverişi, okunan kitapları birbirlerine anlatmaları gerçekleşiyorsa bu durum, gruptaki her bir çocuğun okuma becerisini olumlu yönde etkileyecektir. Bu görüş, okuma alışkanlıklarını geliştirme konusunda yapılan çalışmalarla da desteklenmektedir. Yapılan araştırmalarda çocuklar arasındaki kitap alışverişinin onların okuma alışkanlıkları üzerinde anlamlı bir farklılık yarattığı sonucu ortaya koyulmaktadır(Dökmen 1994).

Çocukların okumayı modelleme yoluyla öğrenecekleri ilk ve en önemli ortam ailedir. Ergenlik çağına kadar çocukların hayatlarında en çok etkileşimde bulunduğu kişiler anne ve babalardır. Okuma istekliliği büyük oranda çocuğun evindeki kitap ve dil atmosferiyle belirlenir. Okumaktan hoşlanan gençler ve yetişkinler, okumanın günlük hayatın bir parçası olduğu evlerde büyürler.

Bir anne ya da babanın çocuğuna verebileceği en büyük armağanlardan birisi okuma sevgisidir. Hiçbir şey iyi bir kitap kadar keyif vermez, heyecanlandırmaz, ilham vermez, teşvik etmez, eğitmez, büyülemeyi veya eğlendirmez(Canter 1998: 5).

Okul ve ev, öğrencinin hayatında birbiriyle uyumun şart olduğu ayrılmaz iki parçadır. Eğer bir okuma programı tamamen okula bırakılmışsa bütünüyle başarılı olunması mümkün değildir. Okuldaki zamanın çoğu öğretimde harcanmalıdır fakat öğretim pratikle birleşmediğinde gücünü kaybeder. Ev, pratik yapmak için yer ve zaman sağlar. İyi bir okuma eğitimi, okulda gerçekleştirilen öğretim faaliyetlerinin pratiğe dökülmesinde gayet elverişli bir zemin olan aile çevresinin katkılarıyla mümkün olacaktır. Bu sebeple aileler, çocuklarının okuması için öncelikle kendileri örnek olmalıdırlar. Okumayı bir

ihtiyaç olarak hissettirmelidirler. Aile çocuğun ilgi ve yaş seviyesine uygun kitapları temin etmeli, mümkünse evde bir kitaplık oluşturmalıdır.

Bamberger (1990: 45) aileler için şu önerilerde bulunmuştur:

- Ebeveynler çocuklarına olabildiğince sık hikâyeler anlatmalı ve yüksek sesle okumalıdır;
- Ebeveynler çocuklar için yaşına, isteklerine, ihtiyaçlarına ve gelişim aşamasına uygun kişisel bir kütüphane kurmalıdırlar;
- Ebeveynler çocuklarını cep harçlıklarından bir kısmını kitaplara harcamak için eğitmelidirler;
- Ebeveynler, olabildiğince çok sayıda akşamın belli bir süresinin okumaya ayrılmasını sağlamalıdır; bu sürede ailenin her üyesi kendi kitabını okumalıdır;
- Ebeveynler çocuklarının okumasına katılmalıdırlar, yani okudukları şeyler hakkında onlarla konuşmalıdırlar;
- Ebeveynler çocuklarına, okudukları şeyleri uygulayabileceklerini ve kullanabileceklerini; kitapların onların hayatlarını kurtardığını, aydınlattığını ve güzelleştirdiğini anlamalarında yardımcı olmalıdırlar.

Aile için birinci sorumluluk çocuğa zaman ayırmaktır. Çocuk için maddi standartların en iyi olması için uğraşılmasından öte, onu daha yakından tanımak, kişisel özelliklerin farkında olmak, çocuk için daha önemlidir. Bir çocuk çok lüks şartlarda büyümese de olur ancak çocukluğunda bırakılmış boşlukların yeri hayatı boyunca hiçbir maddi değerle doldurulamayacak kadar önemlidir.

1.4.1.2 Okul ve Öğretmenin Önemi

Okuma eğitimi çalışmalarıyla öğrenciye anlama, yeni bilgilere ulaşabilme ve sürekli kendini geliştirme becerileri kazandırılmaya çalışılır. Kişi, eğitimle kazandığı okuma becerisini, bir alışkanlık halinde ömür boyu sürdürebilmelidir. Çünkü alışkanlığını sürdürenler, gözlemci, araştırmacı ve eleştirci olurlar. Okumanın bir alışkanlık haline gelmesi, onun bir ihtiyaç olarak hissedilmesine bağlıdır. Bu da, aile, öğretmen ve okul tarafından yapılacak çalışmalar ile kitaba ulaşma ve çevredeki kütüphane imkânlarıyla ilgilidir(Özbay 2007: 37).

Çocuğun okul ortamında sürekli bir etkileşim içerisinde bulunduğu öğretmenin sağlam bir teorik bilgiye sahip olması ve onu sınıf ortamında başarıyla uygulaması, iyi bir okuma eğitiminin kritik eşiklerinden birisidir. Öğretmenler, modellik etmek ve okumayla ilgili yöntem ve teknikleri sergilemek amacıyla farklı stratejiler kullandığı zaman okuma eğitiminde başarılı sonuçlar alınmaktadır(Braunger; Lewis 1997). Öğretmenin kişisel okuma alışkanlıkları üzerindeki etkisi ise okulda gerçekleştirilen bütün okumadan daha önemlidir(Bamberger 1990: 14). Öğretmenin işi öğrencileri kitapların önemine inandırmakla sınırlı değildir. Öğretmen öğrencilerini kitaplarla birebir karşı karşıya getirebilmelidir, bunu sağlıklı yapabilmesi içinse kendisinin de birçok çocuk kitabı okuyarak bu alana hâkim olması gerekmektedir. Öğrenci, kendisine tavsiye edilen kitabın öğretmeni tarafından da okunduğunu bilirse kitabı okumaya karşı çok daha iyi motive olacaktır. Bu şekilde öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşim de artarak karşılıklı ilişkiler pekişecektir.

Dr. Otwald Kropatsch, seksen öğretmenden oluşan bir öğretmenler ekibi ile “On ile on dört yaş arası çocukların okuma eğitimi” üzerinde çalışmıştır. Dört yıl süren gayretleri sonucunda sosyo-ekonomik engellerin üstesinden, büyük çapta, bir bütün olarak öğretmenler ve toplumun göstereceği özel gayretlerle gelinebileceği gerçeğini açıklığa kavuşturmuştur. Özel gayretlerin gösterilmediği kontrol gruplarında çeşitli sosyal sınıflar arasındaki farklarda pek büyük bir değişiklik gözlenmezken, öğretmenleri tarafından özel ilgi gösterilen ve her şeyin üzerinde çok miktarda kitap verilen çocuklarda sosyal sınıflar arasındaki farklar hemen hemen yok olmuştur. Her sosyal sınıftaki çocukların başarılarında ve kitaplarla olan ilişkilerinde büyük gelişmeler görülmüştür.

1.4.1.3 Kütüphanenin Önemi

Kütüphane, bireyin kendi kendini eğitme, değişik konularda bilgi edinme, boş zamanlarını değerlendirme, öğrencilerin ödevlerine destek olmada, okuma becerilerini geliştirmede ve sürdürmede yardımcı kurumlardır(Bayram 1990: 27).

Kitap, çocuğun zihinsel, duygusal ve sosyal gelişiminde önemli bir uyarandır. Gelişim süreci içinde çocuk, kendine özgü bir kişiliğe sahip olan bir bireydir. Çocuğun yetişkinden farklı oluşu, sadece bir basamak farkından değil, aynı zamanda bir nitelik ve zihniyet farkından kaynaklanır. Çocuk, “eksik bir yetişkin” değil, fakat zihinsel, bedensel, duygusal ve sosyal gereksinimlerini tamamlamak isteyen, kelimenin tam anlamıyla bir

“kişi”dir(Yavuzer 2005:186). Bu nedenle sınıf kitaplıklarında; çocuğun kişiliğinin, içinde bulunduğu büyüme olgusunun ve gelişiminin çeşitli evrelerini göz önünde bulunduran kitaplara yer verilmelidir.

Bamberger’e göre(1990: 49) kütüphaneyi kullanmayı ve sevmeyi öğrenme öylesine önemlidir ki, çocuklar için üç tür kütüphane sağlanması gerektiğini savunur. Bunlar sınıf-okul ve halk kütüphaneleridir. Bir sınıf kütüphanesi koleksiyonu bütün öğrencilerin çeşitli ilgilerini, ihtiyaçlarını ve gelişim düzeylerini karşılayacak kadar kitap kapsayamayacağından, aynı zamanda merkezi bir okul kütüphanesi de gereklidir. Burada çocuklar kütüphane tekniğini, yani çeşitli katalogların nasıl kullanılacağını öğrenmelidirler.

Okul kütüphanelerinin temel eksikliği öğrenciler için yeterli sayıda çeşit bulduramaması ve bunun sonucu öğrencilerin bulduklarını almak zorunda kalmalarıdır. Bu da öğrenci de okumaya karşı soğumanın gerçekleşmesine neden olmaktadır. Çünkü öğrenci ilgi alanına girmeyen bir kitapla karşılaştığı zaman hayal kırıklığına uğramakta ve okuma arzusunu kaybetmektedir.

Kütüphane hizmetlerinin çok geliştiği ülkelerde çocukları kütüphane ile ilişkiye sokmak için hikâye saatleri, kitap raporları, edebiyat kutlamaları, kitap sergileri, kitap tartışma grupları, eserlerin yararları tarafından okunması vb. gibi çeşitli faaliyetler organize edilmektedir (Bamberger 1990:51). Böyle programlar tanınmayan kitapları tanıtmak, kişisel okuma için materyal önermek ve bilinen kitapların daha iyi anlaşılmasını sağlamak için planlanır. Ana hedef okuma, okuma ilgisi ve zevkini uyandırmak, okumayı alışkanlık haline getirmektir.

1.4.1.4 Kitap Seçiminin Önemi

Çocuklara okumanın tadını verebilmek ve okuma alışkanlığı kazandırabilmek için temelde yapılması gerekenlerden biri kitabı çok iyi seçmek, bir diğeri de çocuğu çok iyi tanıtmaktır. Başarısızca seçilmiş bir kitap, çocuğa okuma tadı, alışkanlığı vermez, okumanın tatsız bir şey olduğu izlenimini verir. Bu yanlış düşünceyi yıkmaksa, hiç okuma alışkanlığı edinmemiş bir çocuğa bu alışkanlığı vermektен çok daha güçtür(Nas 2002:137).

Öğrencileri okuduklarını anlamaları, bunlar üzerinde düşünmeleri, eleştirmeleri, dil ve zihinsel becerilerini geliştirmeleri, analiz, sentez ve değerlendirme yapabilmeleri için iyi kitaplar okumaları gerekmektedir. Çocuklar için hazırlanan her kitabın bu amaçlara hizmet etmeyeceği unutulmamalıdır. Çocuk kitaplarını seçerken bazı hususlara dikkat edilmelidir.

Bunların başında Türkçe Öğretim Programı'nın temel anlayışı gelmelidir. Türkçe Öğretim Programında öğrencilere kazandırılması beklenen temel beceriler:

Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, problem çözme, araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, karar verme, metinler arası okuma, kişisel ve sosyal değerlere önem verme olduğundan öğrencilerin okuması için seçilecek kitapların bu becerileri geliştirecek özellikte olmasına dikkat edilmelidir.

Kitap seçiminde dikkat edilmesi gereken diğer önemli bir husus da çocukların okuma ilgileridir. Araştırma sonuçlarına göre (Akbayır 2007; Şirin 2007; Sever 2003) ilköğretim çağındaki öğrencilerin yaşları yönünden okuma eğilimleri şöyle özetlenebilir:

7 yaşlarındaki çocuklar masal, hayvan hikâyeleri, çocuklarla ilgili gerçek hayat hikâyeleri dinlemekten zevk alırlar. Adeta anlatılan olaylara kendini katarlar ve bunları gerçekmiş gibi dinlerler. Bu yaşlarda resimli kitaplar çocukları çok ilgilendirir, bu resimlere bakmaktan, bunlara kendilerine göre anlam vermekten hoşlanırlar. Okumaya yeni başlamış çocuklar uyaklı ve sık tekrarlanan sözlerden; doğa, hayvan seslerini taklit yolu ile veren yazılardan, şarkılardan hoşlanırlar.

8-9 yaşlarındaki çocuklar peri masallarını, gerçek hayatla ilgili hikâyeleri okumaktan zevk alırlar. Bunun için “Kar Beyaz”, “Pinokyo”, “Yedi Cüceler” gibi masallardan çok hoşlanırlar.

9-11 yaşları arasındaki çocuklar radyo, sinema, tiyatro gibi sanat etkinliklerinden hoşlanırlar. Bunlar iyi yönetilirse, çocuklarda okuma zevkini de geliştirirler. Erkek çocuklar daha çok dramatik hikâyeleri, kahramanlık hikâyelerini, seyahat hikâyelerini, polis hikâyelerini, buluşlarla ilgili fen alanlarındaki hikâyeleri, hayvan, doğa konularındaki hikâyeleri okurlar. Kızlar ise daha çok, okul ve ev hayatıyla ilgili yazılardan, peri masallarından, başka ülkelerle ilgili yazılardan hoşlanırlar.

11-14 yaşlar arasındaki çocuklar konuları tarihi devirlerde veya başka ülkelerde geçen hikâyelerden, biyografilerden hoşlanırlar. Özellikle erkek çocuklar, savaşlarla, buluşlarla, keşiflerle ilgili yazıları beğenerek okurlar; fen, bilim konularıyla ilgilenirler. Kız çocukları ise ev hayatıyla ilgili yazılardan, kahramanları kadın ve erkek olan hikâyelerden hoşlanırlar.

1.4.2 Türkiye’de Okuma Alışkanlığı

Ülkemizin ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan gelişmesinin sağlanabilmesi için, çözümü gereken sorunların en önde geleni kuşkusuz eğitimidir. Değişen ekonomik, sosyal ve teknolojik koşullara paralel bir biçimde, eğitimin de yenilenmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda ekonomik ve toplumsal kalkınma için gerekli itici güçlerden biri de, toplumsal okuma alışkanlığının ve kitap kültürünün ülke çapında yaygınlaşmasıdır(Bayram 2001:1).

Yapılan bilimsel araştırmalarla ülkemizde okuma alışkanlığı oranının düşük olduğu ortaya koyulmaktadır. Ugan (2008: 221-225) ülkemizin okumuyor oluşunun altyapısında yatan sebepleri şu şekilde sıralamaktadır:

- Kültürel sürecin ardışsızlığı ve bireysel gelişimin gecikmesi
- Okuryazar oranı
- Matbaa sorunu
- Matbaada basılacak kitapların seçiminde yapılan hatalar
- Şiir dilinin nesir dilinden çok üstün olması ve dil sorunu
- Çocuk edebiyatına gereken önemin verilmemesi

Ülkemizde okuma alışkanlığının olmaması yeni bir olgu değildir. Nitekim Reşat Nuri Güntekin kahvehaneleri dolduran insanlar için şunları söylemiştir:

“ ‘Niye kitap okumuyorlar?’ demek, ‘Niye piyano çalmıyorlar?’ demek gibi bir şeydir. Kafayı kitap okumaya alıştırmak, parmakları piyano çalmaya alıştırmaktan kolay değildir. Ona göre yetişmek, hazırlanmak lazım gelirdi. Okumak, bir kitaptan alınan elemanlarla kendine bir manevi dünya yapmak, onun içinde tek başına yaşayabilmek demektir. Bu ta çocukluktan başlamış uzun itiyatlar ve egzersizler neticesidir.”(Bayram 1990: 116). Kitap kültürü yerleştirme ve okuma davranışını geliştirme, çocukluk çağında verilecek eğitim ile kalıcı ve anlamlı olacaktır. Bu bakımdan çocuğa kitabı sevdirmek ve okuma eğitimini erken yaşta başlatmak önemlidir.

“Türkiye’nin okuma oranı ne durumda? Ülke olarak okuma alışkanlığına sahip bir ülke miyiz?” gibi birçok soru; okumanın önemini kavrayan herkes tarafından sorgulanmakta, merak edilmektedir. Bu konu bilimsel araştırmalarla tespit edilmeye çalışılmaktadır. Geçmiş yıllardaki araştırma sonuçları bu konuda bir fikir vermektedir. 2006 yılında Çocuk Vakfı tarafından Türkiye’nin okuma alışkanlığı araştırılmış ve

sonuçlar Türkiye'nin Okuma Alışkanlığı Karnesi olarak sunulmuştur(Çocuk Vakfı Raporu 2006).

1.4.2.1 Türkiye'nin Okuma Alışkanlığı Karnesi

Bu karnede ocuk ve yetişkin özneler yanında aile, okul, ğretmen, evre ve medya ilişkisini yansıtan araştırmalardan hareketle somut bilgiler, raporlar ve buna bağlı olarak, ğretmen ve alanın uzmanlarının görüşleri doğrultusunda yapılan değerlendirmeler yansıtılmıştır:

- Nüfusun yüzde 88'i okur-yazar.
- İlköğretimin 6. sınıfından sonra SBS' ye hazırlık nedeni ile okuma ilgisi azalıyor.
- Kızların okullaşma oranı her alanda erkek öğrencilerin altında.
- Okulöncesi eğitimden en az yararlanan köy okulları.
- En kalabalık sınıfların bulunduğu kent İstanbul.
- Okuma ilgileri kentlere ve bölgelere göre farklılıklar gösteriyor.
- Kızlar erkeklerden daha çok kitap okuyor.
- st ekonomik düzeydekiler roman, alt ekonomik düzeydeki çocuklar hikâye okuyor.
- Üstün yetenekli çocukların ders kitabı dışında kitap okuma ilgileri çok iyi.
- Gazete ve ocuk dergisi okuma alışkanlığı yok.
- Son 15 yılda eviri yayınların oranı yüzde 60 ile 75 arasında değişiyor.
- Çeviri yayınların çoğunluğu Avrupa kökenli.
- Okuma alışkanlığı ilgisi en yüksek grup, eğitim almış okulöncesi velileri.
- Nüfusun yüzde 40'ı hayatı boyunca hiç kütüphaneye gitmiyor.
- Gençlerin yüzde 70'i hiç okumuyor.
- Yetişkin nüfusun yüzde 95'i yalnızca televizyon seyrediyor, yüzde 5'i televizyon seyretmenin yanı sıra kitap okuyor.
- Öğretmenlerin yüzde 63' bazen kitap okuyor.
- Üniversite ğretim üyelerinin yüzde 56,2'si ayda 1-2 kitap okuyor.

- Türkiye’de düzenli kitap okuma alışkanlığı oranı binde 1.
- İşleve yönelik okur-yazarlıkta 1985-2005 yılları arasında olumlu gelişmeler gözleniyor.
- Topluma yönelik okur-yazarlık çıtası çok düşük.
- Türkiye’de okur-yazarlığın gelişmeye katkısı çok sınırlı düzeyde.
- Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Projesi (PIRLS) çerçevesinde 35 ülke arasında Türkiye 28.sırada.
- PIRLS sonuçları ortalaması 500 iken, Türkiye ortalaması 449.
- Evlerinde çok çocuk kitabı bulunanlar, az çocuk kitabı bulunan öğrencilerden daha başarılı.
- Bilgiyi elde etme ve kullanma amacıyla yapılan okuma faaliyetleri etkin değil.
- Lise öğrencileri üniversiteye giriş hazırlıkları nedeni ile ders kitabı ve kaynak kitaba bağımlı.
- Ödev için okuması gereken zorunlu kitapların özetlerini kullanma alışkanlığı yaygın.
- Kütüphaneye gitme alışkanlığı yok.
- Zorunlu okul gezisi olmadıkça fuar alışkanlığı çok az düzeyde.
- Lise düzeyinde en çok okunan kitap hâlâ Çalıkuşu.
- Öğretmenler genelde kitap okumuyor.
  - Yüzde 33,4’ü düzenli kitap okuyor.
  - Yüzde 63,3’ü bazen kitap okuyor.
  - Yüzde 3,3’ü hiç kitap okumuyor.

Türkiye, okuma yazma basamağından okur olma toplumuna doğru yol alan bir ülkedir. Herkes tarafından bilinen gerçek okuma alışkanlığını henüz kazanamamış bir toplum olmamızdır. Bu bilinen gerçek ülkemizde son yıllara dek hep dile getirilmekte ancak çözümü için gözle görülür bir yol ve çözüm arayışına girilememektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı, okumayan Türkiye gerçeğini dikkate alarak, önce 2004’te ortaöğretim ve ardından 2005’te ilköğretim okulları için 100 Temel Eser başlığı altında iki

kitap listesi açıklamıştır. İlk ve ortaöğretim okullarında okutulacak zorunlu 100 Temel Eser listelerindeki kitapların ortak amacı okuma alışkanlığı kazandırmak ve ortak duygu ve bilincin oluşmasını sağlamak biçiminde belirlenmiştir.

İlköğretimin 5,6,7 ve 8.sınıfları için okunacak kitap listesi genelgesinde, kitapların Türkçe dersi müfredatı ile ilişkilendirilip okutulması ve zümre öğretmenlerinin sınıf seviyelerine dikkat ederek bu kitapları okutmaları gerektiğine değinilmiştir. Daha alt sınıflar için ise böyle bir liste oluşturulmamıştır.

Bu genelgede ilk ve orta öğretimde okutulacak 100 temel eser listelerinin hangi yöntem ve modelle okunacağını belirleyen okuma programı ilişkisi kurulmamıştır(Şirin 2007:98). Bu sorumluluk öğretmenlere bırakılarak, Türkçe dersiyle ilişkilendirilmesi istenmiştir. Türkçe ders kitabına bağımlı öğretim geleneği ile okur yetişmediği genel bir görüştür ancak 100 Temel Eser listesindeki kitaplarla da öğrenci sınırlandırılmamalıdır. Öğrencilerin ilgi alanlarına göre farklı kitaplar tavsiye edilmeli, onların seçerek okumasına izin verilmelidir.

Okuyan bir topluma dönüşmede ve okuma kültürü edinmiş birey yetiştirmede etkili yöntem, çocuk-kitap etkileşimini sağlamaktır(Sever 2003:7). Bu etkileşimin sağlanması için çocukların yaş ve ilgi seviyelerinin iyi tespit edilmesi gereklidir ki yapılan birçok araştırmayla bunlar tespit edilmiştir. Önemli olan aile-öğrenci-öğretmen üçgeninin araştırma sonuçlarından haberdar olarak kitapla etkileşim içerisine girmesidir.

1.5 Türkiye Okuyor Kampanyası

Okuma, içinde bulunduğumuz çağda nitelikli yaşamın en önemli araçlarından biridir. Okuma yazmanın, işlevsel bir beceri olarak öğretilmesi ve okuma alışkanlığının aşılınarak üreten, düşünen, sorgulayan bireylerin topluma kazandırılması ile bilgisayar okuryazarlığı konusunda bilgi ve beceri kazanmış nitelikli insan gücünün erken yaştan itibaren yetiştirilmesi bilgi toplumu olmanın gereğidir.

Toplumun her kesimine okuma alışkanlığı kazandırılması ve bu alışkanlığın geliştirilmesi, okuma-yazma bilmeyen yetişkinlerimizin eğitimi, dünyada hızla gelişen teknolojinin en etkin araçlarından olan ve ülkemizde hızla yaygınlaşan bilgisayarın kullanımının öğretilerek etkin ve verimli hale getirilmesi gayesiyle Türkiye Cumhuriyeti'nin on birinci cumhurbaşkanı himayelerinde "TÜRKİYE OKUYOR" projesi başlatılmıştır. Proje Milli Eğitim Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın

koordinesinde yürütülmekte ve bütün kamu ve özel kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşlarının desteği alınmaktadır. Bu kapsamda illerde alt projeler oluşturulmuştur ve 2008 Mart ayı itibariyle uygulamaya geçilmiştir(Türkiye Okuyor Kampanyası. Web: www.ankara.gov).

Kampanyanın hedef kitlesi; toplumun tüm bireyleri olmakla birlikte, okul öncesi, ilköğretim ve lise çağındaki eğitime devam eden ve çeşitli nedenlerle devam edemeyen çocuklar ve gençler ile okuma-yazma bilmeyen, bilgisayar kullanamayan her yaştaki yetişkinlerdir.

“Türkiye Okuyor Kampanyası” için valilikler tarafından Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri Prof. Dr. Mustafa İsen'e 4 yıllık kampanya süresince uygulanacak ilginç projeler gönderilmiştir. Toplumun her kesimini kapsayacak şekilde hazırlanan projeler arasında kahvehanelerde okuma köşesinin oluşturulmasından, anne karnındaki bebeğe kitap okumaya; 55 yaş üzerindeki kadınlara okuma-yazma öğretmeden, veliler arasında kitap okuma yarışmalarına kadar birbirinden farklı yüzlerce proje bulunmaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın koordine ettiği kampanyayla; Türkiye'deki 3 milyon okuma-yazma bilmeyen yetişkine okuma yazma öğretilmesi, bilgisayar kullanamayanlara bilgisayar okuryazarlığı becerisi kazandırılması ve kitap okuma alışkanlığının artırılması hedeflenmektedir.

Kampanya için illerde valiler başkanlığında belediye başkanı ve diğer kurum amirlerini kapsayan kurullar oluşturulmuştur. İlçelerde ise kampanya yürütme komisyonları kurulmuştur. Kurullar kampanya faaliyetlerinden oluşacak izleme-değerlendirme raporlarını 3 aylık aralıklarla ilgili bakanlıklara göndermektedirler.

Kampanyada, okuma alışkanlığı kazandırılması ve artırılmasına yönelik etkinlikler düzenlenmektedir. Okullar ve halk kütüphaneleri işbirliği yapmakta, okullarda ve kütüphanelerde okuma saatleri düzenlenmektedir. Okullarda, halk eğitim merkezlerinde yeni kütüphaneler kurulmaktadır. Ceza ve tutukevleri ile ıslahevlerinde, hastanelerde, yetiştirme yurtlarında ve huzurevlerinde kitaplıklar oluşturulmaktadır. Yazarlar ile okuyucular buluşturularak, kültürel ve eğitici faaliyetler düzenlenmektedir.

Türkiye Okuyor Kampanyası amacı, işleyişi ve yapılan faaliyetleriyle şu şekilde özetlenebilir:

1.5.1 Projenin Amacı:

Ülkede temel eğitim haklarından yararlanamamış ve okuma yazma bilmeyen yetişkinlere okuma yazma becerisi kazandırmak, okuryazar yetişkinlere ilköğretim düzeyinde eğitim imkânı ve fırsatları sunmak, toplumda okuma bilinci oluşturarak kitap okuma alışkanlığını geliştirmek, daha geniş toplum kesimlerine bilgisayar okuryazarlığı konusunda bilgi ve beceri kazandırmak suretiyle toplumsal ve kültürel kalkınma sürecine katkıda bulunmaktır.

1.5.2 Projenin Gerekçesi:

Okuma, içinde bulunduğumuz çağda nitelikli yaşamın en önemli araçlarından biridir. Okuma yazmanın işlevsel bir beceri olarak öğretilmesi ve okuma alışkanlığının aşılınarak üreten, düşünen, sorgulayan bireylerin topluma kazandırılmasıyla bilgisayar okuryazarlığı konusunda bilgi ve beceri kazanmış nitelikli insan gücünün erken yaştan itibaren yetiştirilmesi bilgi toplumu olmanın gereğidir.

1.5.3 Projenin Hedefi:

“Türkiye Okuyor Kampanyası” ile kitabın önemi, hayatımızdaki yeri, kitap okumanın kazançları anlatılarak, okuma alışkanlığı kazandırılması ve bu alışkanlığın geliştirilerek kitabın gündelik hayatımızın bir parçası haline getirilmesi hedeflenmektedir.

1.5.4 Proje Kapsamında Yapılması Gereken Faaliyetler:

1.5.4.1 Okuma Yazma Eğitime Yönelik Yapılması Gereken Faaliyetler:

- Alan taraması yapılarak okuma yazma bilmeyen bireylerin tespit edilmesi.
- Bu tespit sonucunda halk eğitim merkezleri ve fiziki durumu uygun olan eğitim kurumlarında okuma yazma kurslarının açılması.
- Okuma yazma ve ilköğretim tamamlama düzeyindeki kurslar ile okuma alışkanlığını yaygınlaştırmaya yönelik tanıtıcı ve özendirici önlemlerin alınması.
- Proje ve organizasyonlarda görev alacak öğretmen ve yöneticilerin hizmet içi eğitim kursları ve seminerlerle yetiştirilmesi.

- Kursların yaygınlaştırılmasında kamu kurumları, özel, gönüllü kuruluşlar ile yerel yönetimler arasında yetişkinlerin kurslara katılması konusunda işbirliğinin sağlanması.

1.5.4.2 Okuma Alışkanlığının Gelişmesine Yönelik Yapılması Gereken Faaliyetler

- Proje Organizasyonundan sorumlu olacak personele yönelik bilgilendirme toplantılarının İl ve İlçelerde gerçekleştirilmesi.

- Okullarda haftanın her günü okul personelinin, öğretmenlerin, yöneticilerin, öğrencilerin, ders zili ile seçtikleri kitapları okumaya başlamaları; ders zilinin çalmasıyla okumayı sona erdirmeleri. Bu uygulamanın 20 dakika sürmesi.

- Okuma saatlerinin sürekli aynı derse denk gelmemesi için bir dönüşümün sağlanması.

- Okunacak kitapların tebliğler dergisinden tavsiye edilen kitaplardan seçilmesi.

- Anlatma ve ifade becerisini geliştirmek açısından her okuma saatinde bir öğrencinin okuduğu kadarını özet olarak anlatması.

- Yazı yazma becerisini geliştirmek için her öğrencinin okuduğu kitabın özetini çıkararak yılsonunda değerlendirilmek üzere dosyalaması. Yapılan bu çalışmaların ailelerin gözetiminde gerçekleştirilip okullarına sunulması.

- Resim derslerine denk gelen okuma saatlerinde okunan kitapların konusu öğretmenin isteği doğrultusunda resimlendirilerek bu çalışmaların dönem sonunda değerlendirilmesi.

- Okul dışında projenin takip edilebilmesi için okul aile birlikleri ile işbirliği içinde bulunularak bu konuda her dönem için iki toplantı yapılması.

- Her hafta sınıflarda en çok kitap okuyan öğrenciler ve aileleri örnek aile olarak seçilerek okul töreninde ödüllendirilmesi.

- Yayınevleri birliği ile ortak kitap sergileri açılarak sergilerin ilçe ilçe sergilenmesi ve öğrencilerin sergileri gezmelerinin sağlanması.

- Gezici kütüphanelerin tüm ilçelere ulaştırılarak, okulların bu kütüphanelerden faydalanması.

- Kütüphanesi ve kitaplığı bulunmayan ilköğretim, genel ve mesleki teknik okul ve kurumlarıyla halk eğitim merkezlerinde kütüphane kurulması, mevcut kütüphanelerin çeşitli kurumlarla iş birliği yapılarak zenginleştirilmesi.
- Denetim elemanlarının okullara yapacakları ziyaretlerde konuyu mutlaka gündeme getirmeleri ve yapılan çalışmalarının takibini gerçekleştirme.
- Her sınıf öğretmenin kendi sınıfında okunan kitapların listesini çıkarması.
- Tüm okullarda öğrenci, aile ve okulların işbirliği ile ilçe halk kütüphanelerinde okuma günlerinin düzenlenmesi.
- Tüm bireylerin halk kütüphaneleri ile halk eğitimi merkezlerindeki kitaplıklardan yararlanmaları.
- Okuma alışkanlığının kazandırılması amacıyla halk kütüphaneleri ve halk eğitimi merkezlerinde okuma saatleri belirlenerek halka duyurulması.
- Anaokulu ve ilköğretim I. kademe öğrencileri için kütüphane tanıtım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi.
- Çocuklar için masal, yetişkinler için hikâye okuma ve anlatma yarışmalarının düzenlenmesi.
- Ebeveynlere çocukları için kitap seçmelerinde yardımcı olunması.
- Çocuklar için yazılan masal ve öyküler ile çocuk dergilerinin web sitesinden yayımlanması.
- Yaratıcı yazarlık kurslarının düzenlenmesi.
- Toplu taşıma araçlarında kütüphane hizmetleri ile ilgili duyuruların yapılması.
- Kahvehanelerde kitap okuma köşelerinin oluşturulması.
- Yetişkinler için kitap kulüplerinin kurulması.
- Hızlı okuma kursları verilmesi.
- Özellikle emekli öğretmenlerden projede görev almak üzere gönüllü grupların oluşturulması.

- Halkın yoğun olduğu hava limanı, gar, şehirlerarası otobüs terminali gibi yerlerde okuma odaları oluşturularak, otobüs, tren ve uçaklarda kitaplar, dergiler bulundurulması. Personel sayısı 500 den çok olan işyerlerinde kitap okuma odası oluşturulması.
- Çeşitli nedenlerden dolayı eve bağılı olarak yaşamak zorunda olan kişilere, engellilere gönüllü kitap götürme hizmeti verilmesi.

1.5.4.3 Bilgisayar Okur Yazarlığına Yönelik Faaliyetler:

- Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında bilgisayar altyapılarının oluşturulması.
- Bilgisayar sınıflarının öncelikle öğrencilere açık hale getirilmesi, ayrıca toplumun tüm bireylerinin yararlandırılması yönünde gerekli önlemlerin alınması.

1.5.5 Proje Kapsamında Yapılan Faaliyetler

Okullarda ve kütüphanelerde okuma saatleri düzenlenmiştir.

Ankara Okuyor projesi bağlamında “Ankara Metrosu’nda, Ankaray’da ve piknik alanlarında “Ankara Okuyor”, “Okuyorum, Öğreniyorum, Mutluyum”, “Kitap Hayattır, Okumak Yaşamaktır” yazılı önlükler giyilerek sessizce kitap okunmuş, bu suretle çevredekilere örnek olunmuş ve kitap okumanın reklamı yapılmıştır. Ayrıca Ankara’nın merkeze bağılı çeşitli ilçelerinde toplam 12 kahvehanede kitaplık oluşturulmuştur. Söz konusu faaliyetlerle her zaman her yerde kitap okunabileceğı gösterilmeye çalışılmış olup bu türden çalışmaların artarak devam edeceğinin sinyali verilmiştir.

Yerleşik kütüphanelerden hizmet alamayan Antalya ilinin ceza ve infaz kurumlarında; geçici kitap koleksiyon hizmeti verilmiştir.

Kampanya süresince çalışmak üzere okullarda gönüllü öğretmen ve öğrencilerden oluşan ekipler oluşturulmuştur.

Örgün ve yaygın eğitim kurumlarına devam eden öğrencilere yönelik; okul ve kütüphaneler işbirliğinde kütüphane kullanımı, kitap seçimi vb. konularda bilgilendirme eğitimi düzenlenmiştir.

İl Milli Eğitim Müdürlükleri’nce bir plan dâhilinde yürütülen, anne-baba eğitimi seminerlerinde; velilere yönelik kütüphane kullanımı, kitap seçimi ve kitap okuma alışkanlığı konularında bilgilendirme eğitimi düzenlenmiştir.

Okuma sevgisinin bütün öğrencilere kazandırılması için illerin projelerine göre il genelindeki tüm okullarda her gün toplu halde 15-20 dakika kitap okunmaktadır.

Antalya’da 19-20 Kasım 2008 tarihlerinde düzenlenen “1.Çocuk Meçlisi”ne katılan okul temsilcilerine Türk Dil Kurumunun Sözlüğünden 400 adedi hediye edilmiştir.

Halk eğitimi merkezlerince yetişkinlere yönelik açılan kurslara devam eden kursiyerlere de her gün en az 15 dakika kitap okutulmakta, en çok kitap okuyan yetişkinler kitap hediye edilerek ödüllendirilmektedir.

Okullarda, kütüphanelerde ve topluma açık merkezlerde okuma alışkanlığını ve kitap kültürünü yaygınlaştırıcı yerel düzeyde stratejik planlamalar yapılmıştır.

Belirli gün ve haftalarda günün anlamına uygun olarak kitap sergileri açılmıştır.

Antalya’da başarılı öğrencilerin ev adreslerine yarıyıl ve yaz tatillerinde 3000 adet kitap gönderilmiştir.

Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nce yürütülen Anne Baba Eğitimi Projesi kapsamında, ilde 2007–2008 eğitim öğretim yılında 38.763 veli, 66.068 öğrenci, 3.801 öğretmen Anne Baba Eğitimi almıştır.

Öğretmenevlerinde okuma odaları oluşturulmuştur.

En çok kitap okuyan öğrenciler kitap ve altınla ödüllendirilmiştir.

İbradı İlçesinde, ilçeden ile yollucuk yapan vatandaşların yol boyunca kitap okumaları için minibüslerde yolculara kitap verilerek, kitap okumaları sağlanmıştır.

Kitap okuyan vatandaşlara, Gazipaşa Orman İşletme Müdürlüğü tarafından çam, köknar, keçiboynuzu ve ardıç fidanlar hediye edilmiştir.

Sahilde denize giren vatandaşlar için kitap standı açılmıştır.

Konyaaltı İlçesinde “En İyi Arkadaşım Kitap” konulu öykü yazma yarışması düzenlenmiş, dereceye giren öğrenciler ödüllendirilmiştir.

1.5.6 Değerlendirme:

İzleme ve değerlendirme etkinlikleri uygulayıcı birimler tarafından tarafından gerçekleştirilmekte ve yapılan faaliyetler İlçe Yürütme Kurulu’na değerlendirildikten

sonra düzenlenen raporlar 3'er aylık periyotlar halinde İl Yürütme Kurulu'na sunulmaktadır.

Ülke genelinde mevcut 1163 Halk Kütüphanesi için her kütüphaneye bir kütüphaneci sloganından hareketle üniversite mezunu kütüphanecilerin işe alınması suretiyle projenin desteklenmesi beklenmektedir.

Türkiye Okuyor Kampanyası Projesi geleceği yönlendiren bir proje olarak düşünülmekte ve bu proje için "Uygulamada En İyi Modeller" tanıtılarak yeni stratejiler geliştirilmesi beklenmektedir. Bu projeye kitap okumayı boş zamanları değerlendirme faaliyeti olmaktan çıkarıp, bireyin temel ve vazgeçilmez ihtiyacı haline dönüştürülmesi amaçlanmaktadır.

1.6 Problem cümlesi

İlköğretim okullarında düzenlenen kitap okuma saatlerine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

1.6.1 Alt Problemler

1.6.1.1 Kitap okuma saatlerine ilişkin öğretmenlerin genel görüşleri nelerdir?

1.6.1.2 Kitap okuma saatlerinin okuma alışkanlığı kazandırmaya etkisi konusunda öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

1.6.1.3 Öğretmenlerin kitap okuma saatlerinin uygulanma şekline ilişkin görüşleri nelerdir?

1.6.1.4 Öğretmenlerin kitap okuma saatlerinde karşılaştıkları sorunlar ve karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri nelerdir?

1.6.1.5 Öğretmenlerin kitap okuma saatlerinin geliştirilmesine yönelik görüşleri nelerdir?

1.6.1.6 Kitap okuma saatleri uygulamasına yönelik sınıf öğretmenleri ile branş öğretmenleri arasında görüş farklılığı var mıdır?

1.7 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, okullarımızda bulunan tüm öğrencilere okumayı sevdirmek, Türkçe ders programlarını desteklemek; sınıf ve okul kitaplıkları ile okul kütüphanelerine işlevsellik kazandırmak; tüm öğrencileri düşünmek ve düşündürmek için yaşamımızın olmazsa olmazları arasında yer alan okumayı, alışkanlık haline getirmek için düzenlenen kitap okuma saatlerini öğretmen görüşlerine göre değerlendirmektir.

1.8 Araştırmanın Önemi

Okuma toplumsal yaşamın gereklerinden biri durumundadır. Bireyin entelektüel gelişiminin temeli olan okuma, teknolojinin damgasını vurduğu çağımızda toplumsal bir güç niteliğine bürünmüştür. Kişinin bireyselleşmesi ve içinde yer aldığı toplumla sağlıklı ilişkiler kurabilmesi, en başta okuma gücü kazanmasına bağlıdır. Bireyin anlama gücünü geliştiren, bilgi dağarcığını zenginleştiren okuma, öğrenmenin de temel aracıdır. Kısaca okuma, “bireysel anlamda gelişmiş bir kişiliğin, toplumsal anlamda da verimli bir ekonomi, demokratik bir yaşam ve sağlıklı bir toplumun en önemli şartlarından biridir.”(Devrimci 1993:5).

Okuma alışkanlığı, gerek bireysel ve gerekse toplumsal düzeyde çözümlenmesi gereken, çözümlenemediği durumda, birçok sorunun kaynağı olan önemli bir sorundur(Yılmaz 1993:21).

Okuma, önemini sürekli dile getirdiğimiz ancak alışkanlık haline getirmekte güçlük çektiğimiz bir konudur. Özellikle son yıllarda ülkemizdeki ve dünyadaki gelişmelere paralel olarak okumanın önemi daha çok anlaşılmış ve bu alanda çalışmalar yoğunlaştırılmıştır. Ülkemizde yapılan bilimsel çalışmaların yanı sıra uluslar arası düzeyde yapılan araştırmalarda da ülkemiz okuduğunu anlama becerisinde uluslar arası standartların altına düşmüştür.

Uluslar Arası Eğitim Başarılarını Belirleme Kuruluşu'nun (IEA), Uluslar arası okuma becerilerinde gelişim projesi (PIRLS) çerçevesinde, 35 ülkede ilköğretim 4. sınıf öğrencileri arasında yapılan araştırma sonuçlarına göre Türk öğrencilerin okuma becerilerinin düşük çıktığı, 35 ülke arasında 28. sırayı aldığı görülmüştür(Uluslar Arası Okuma Becerilerinde Gelişim Projesi 2001).

Bu araştırma Milli Eğitim Bakanlığı'nın düzenlediği "Türkiye Okuyor" projesinde hedeflenenlere ne oranda ulaşıldığını görebilmek ve şu an uygulamada olan bu projenin öğretmen görüşlerine göre değerlendirmesini yapabilmek açısından önemlidir. Bu araştırmanın sonuçları, okuma saatlerinde uygulanan etkinliklerin verimliliği ve uygulanabilecek etkinliklerin neler olabileceği konusunda öğretmenlere ve yapılacak yeni araştırmalara kaynak teşkil etmesi açısından önem taşımaktadır.

1.9 Varsayımlar

Araştırmada aşağıdaki temel varsayımlardan hareket edilmiştir:

1. Araştırmada kullanılan görüşme formu ölçülmek istenen değişkenleri ölçebilecek niteliktedir.
2. Araştırmaya katılan öğretmenler, sorulara samimi ve güvenilir cevaplar vermişlerdir.

1.10 Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Ankara ilinin Sincan ilçesinde 2009-2010 eğitim-öğretim yılında tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenen ilköğretim okullarının sınıf ve branş öğretmenleriyle sınırlıdır.

1.11 Araştırmanın Tanımları

Araştırmada geçen bazı kavramların tanımları aşağıda verilmiştir:

İlköğretim: Kadın, erkek bütün Türk vatandaşlarının milli gayelerine uygun bedeni, zihni, ahlaki gelişmelerine ve yetişmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretimdir (222 sayılı kanun, madde 4).

Okuma: "Okuma; ön bilgilerin kullanıldığı, yazar ve okuyucu arasındaki etkili iletişime dayalı, uygun bir yöntem ve amaç doğrultusunda, düzenli bir ortamda gerçekleştirilen anlam kurma sürecidir(Akyol 2005:1).

Okuma alışkanlığı: "Bireyin, bir gereksinim ve zevk kaynağı olarak algılaması sonucu, okuma eylemini yaşam boyu sürekli ve düzenli bir biçimde ve eleştirci/irdeleyici bir nitelikte gerçekleştirmesidir"(Yılmaz 1993:30).

1.12 İlgili Araştırmalar:

Bu bölümde okuma ilgi ve alışkanlıklarıyla ilgili Türkiye’de ve dünyada yapılan araştırmaların kapsam, yöntem ve sonuçları değerlendirilmiştir.

Değirmenci (2009) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, ilköğretim okullarında uygulanan okuma saatlerini öğretmen görüşlerini alarak değerlendirmekle birlikte öğretmenlerin uygulama esnasında kullandıkları sınıf kitaplığına, uygulama ile ilgili yapılan okuma öncesi, okuma süreci ve okuma sonrası etkinliklere ve uygulamanın okuma alışkanlığı kazandırmasına ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir. Araştırmanın evrenini Karabük merkezde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı devlet okulları oluşturmuştur. Örneklemini, Karabük Merkez’den 16 ve Safranbolu’dan 10 ilköğretim okulunda görevli 216 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmada öğretmen görüşlerini almak için veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Ölçek, 5’li Likert tipi dereceleme türünde hazırlanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 15.0 programı kullanılmıştır.

Araştırmanın sonucunda; okuma saatlerinde öğretmenlerin okuma süreci etkinliklerine daha fazla riayet ettikleri, okuma öncesi ve okuma sonrası etkinliklerini ise daha az gerçekleştirdikleri görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin, okuma alışkanlığını önemseydiği, okuma alışkanlığını etkileyen birçok değişken olduğuna ve okuma alışkanlığının kazandırılmasında okuma saatlerinin etkili şekilde düzenlenmesi gerektiği fikrine katıldıkları saptanmıştır.

Balcı (2009) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma ilgi ve alışkanlıkları ile okuma ilgisi ve okuduğunu anlama düzeyleri arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın evrenini 2007-2008 öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerinde (Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Sincan ve Yenimahalle) bulunan ilköğretim 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşamadığı için farklı sosyoekonomik çevrelerde eğitim gören 390 öğrenci örneklem olarak seçilmiştir. Araştırma sürecinde ölçme aracı olarak “Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği”, “Okuma İlgi ve Alışkanlıkları Anket Formu” ve “Okuduğunu Anlama Testi” kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin tutum düzeylerinin genel olarak “yüksek” seviyede olduğu belirlenmiştir. Okuma ilgi ve alışkanlıklarına ilişkin yapılan değerlendirme sonucunda öğrencilerin kitap okuma

alışkanlıklarının televizyon izleme alışkanlığının gerisinde kaldığı ve sınavlar (okul sınavları ve lise giriş sınavları) sebebiyle eğlenme/dinlenme amaçlı okumalara yeterli vakit ayıramadıkları tespit edilmiştir. Öğrencileri kitap okumaya büyük oranda anne-babaları ve öğretmenleri teşvik etmektedir. Kütüphanelerin okuma alışkanlığı kazandırmadaki etkisinin ise çok düşük olduğu görülmüştür. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin ilgi duydukları konularda macera-serüven konuları, türde ise roman-hikâye tercihleri öne çıkmıştır. Okuduğunu anlama testinden elde edilen bulgulara göre öğrenciler en çok şiir türünde başarı göstermiş, bunu öyküleyici metinler ve bilgilendirici metinler izlemiştir. Ayrıca öğrencilerin okuma alışkanlığına ilişkin tutum düzeyleri ile okuduğunu anlama başarı düzeyleri arasında düşük bir korelasyon bulunmuştur.

Acıyan (2008) tarafından gerçekleştirilen çalışmada “Ortaöğretim Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları ile Akademik Başarısı Arasındaki İlişki Düzeyi” saptanmaya çalışılmıştır. Araştırma Kocaeli il merkezindeki ve ilçelerindeki toplam 509 öğrenciye uygulanmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS istatistik programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde bilimsel istatistiklerden frekans (N), yüzde (%), ortalama (X), Standart sapma, ortalamalar arası farkın anlamlılığını test etmek üzere t testi ve çoklu değişkenlerde $n > 30$ olduğu durumlarda anova analizi kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin önemli bir bölümü (% 63.5) yeteri kadar kitap okumadığını düşünmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin önemli bir kısmı kitap okumayı sevmeme nedeni olarak, televizyon izlemeyi ve internette dolaşmayı ifade etmişlerdir (% 41.9). Araştırmaya katılan öğrencilerin sadece % 14.8’i 21’den fazla kitap okuduğunu belirtmiştir. Araştırmada ortaya çıkan önemli sonuçlardan biri de öğrencilerin boş zaman aktivitesi olarak kitap okumaya 6. sırada yer vermeleridir (% 9.3).

Özbay vd. (2008) tarafından gerçekleştirilen araştırmada Türkçe öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma örneklemini 2005-2006 öğretim yılı bahar yarıyılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği bölümünde 1, 2, 3 ve 4. sınıflarda eğitim gören toplam 320 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Gömleksiz (2004) tarafından geliştirilen 30 maddelik tutum ölçeği kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre süreli yayın takip eden öğretmen adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumları takip etmeyen öğretmen adaylarına göre daha yüksektir. Benzer şekilde kitap okuma sıklığı yüksek olan öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının

da yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan araştırmalar okuma tutumu ile okuma alışkanlığı arasında bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Araştırma sonuçlarından öğrencilerin okuma alışkanlıklarının geliştirilmesinde tutum düzeylerinin yükseltilmeye çalışılmasının etkili sonuçlar verebileceğini çıkarmak mümkündür.

Karatay (2007) araştırmasında Türkçe öğretmeni adayı üniversite 4. Sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama başarısı ve okuma stratejilerini kullanma düzeyini belirlemeyi amaçlamaktadır. Öğretmen adaylarının okuma stratejileri konusundaki bilişsel farkındalık düzeyi, okuma süreçleri ve okuduğunu anlama başarısının metin türleri ve yapıları açısından farklılaşma düzeyleri araştırmanın ortaya çıkarmayı hedeflediği amaçlardır. Araştırmanın örneklemini Türkiye'deki üç Eğitim Fakültesi Türkçe öğretmenliği bölümünün 4. sınıfında eğitim gören 350 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin farklı metin türlerindeki okuduğunu anlama başarılarını belirleyebilmek amacıyla öyküleyici, bilgilendirici ve şiir türlerinde uzman görüşüyle seçilen birer metin ve bu metinlere ait sorular ölçme aracı olarak kullanılmıştır. Öğrencilere toplam 75 soru yöneltilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre farklı metin türlerinde okuduğunu anlama başarısında kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha başarılı oldukları sonucuna varılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre bilgilendirici metin-öyküleyici metin karşılaştırmasında okuduğunu anlama başarısında bilgilendirici metin lehine anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bilgilendirici metin-şiir karşılaştırmasında şiir lehine; öyküleyici metin-şiir karşılaştırmasında yine şiir lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Creel (2007) 11-14 yaş arası 226 öğrenci üzerinde gerçekleştirdiği araştırmasında öğrencilerin yaklaşık yarısının (%44) haftada bir defadan fazla okuduğu sonucuna varmıştır. Okumayanların en önemli gerekçelerini ise zaman azlığı ve meşguliyetler, okurken sıkılma, bilgisayar ve oyunu tercih etme, televizyon veya film izleme oluşturmuştur. Eğlence amacıyla okunan kitaplar içinde en önemli bölümü gerçekçi kurgu eserler (%32) oluşturmaktadır.

Keleş (2006) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın amacı 2005-2006 öğretim yılında Ankara ilinde rastgele seçilen il, ilçe ve köy ilköğretim okullarının 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarını belirlemektir. Seçilen 4 devlet okulu (2 köy, 1 ilçe ve 1 il merkezi) ve 2 özel okuldan toplam 597 öğrenci araştırma örneklemini oluşturmaktadır. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen anketle toplanmıştır. Anket sorularına verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme ile

ilgili soruya yarıdan fazla oranda (%55.9) “kitap okudukları” cevabını verdikleri görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%84.3) evinde bir kitaplığı ya da kitap köşesi bulunmaktadır. Ancak benzer oranda öğrenci kitlesinin (%83.2) evinin yakınında kütüphane bulunmamaktadır. Ayrıca kütüphaneye gittiğini söyleyen öğrenciler çoğunlukla (%59.3) ödev yapma amacıyla kütüphaneyi kullanmaktadırlar. Kütüphaneden ödünç kitap alma düzeyleri ise orta düzeydedir. Sınıf kitaplıkları ödünç kitap almak için halk kütüphanelerinden daha fazla kullanılmaktadır. Çocuk kütüphanelerinin kullanılma düzeyi ise düşüktür.

Öğrencilerin okumaktan hoşlandıkları türlerle ilgili yöneltilen soruya verilen cevaplarda roman (%28), şiir (%9.7), çizgi roman (%17.8) ve hikaye (%34.2) seçenekleri öne çıkmıştır. Konu olarak macera ağırlıklı konuları benimseyen öğrenciler (%71.2) ağırlıktadır.

Suna (2006) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın temel amacı ilköğretim öğrencilerinin okuma ilgi ve alışkanlıklarını etkileyen unsurların analitik olarak incelenmesi ve değerlendirilmesidir. Araştırma 2005-2006 öğretim yılı güz döneminde Eskişehir il merkezinde bulunan ilköğretim 5. ve 8. sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. İl merkezinde bulunan yedi eğitim bölgesini temsilen 14 okul ve 767 öğrenci örneklem olarak alınmıştır. Veri toplama aracı olarak Dökmen (1994) tarafından geliştirilen “Okuma İlgisi Ölçeği” ve araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre örneklem grubundaki öğrencilerin okuma ilgi düzeyleri büyük çoğunlukla (%64.7) “orta” düzeydedir. Ayrıca kız öğrencilerin okuma ilgisi puan ortalamaları erkek öğrencilerden daha yüksektir. 5. ve 8. sınıf öğrencilerin karşılaştırılmasında ise 5. sınıf öğrencileri lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğrencilerin okuma ilgi düzeyleri ile okuma alışkanlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ders kitabı dışında kendine ait kitaplığı olan öğrencilerin okuma ilgi düzeyleri daha olumludur. Ayrıca anne ve babası okuma için zaman ayıran, satın aldıkları kitaplarda çocuklarının fikirlerine de değer veren, eve düzenli gazete alınan, kendilerine hediye kitap alınan ve evlerinde kitaplık bulunan öğrencilerin okuma ilgi düzeyleri daha olumlu bulunmuştur. Öğrencilerin çevresindeki kişiler okumak için zaman ayırdıklarında bu durum, çocukların da okuma alışkanlıklarını olumlu yönde etkilemektedir. Yine sınıf kitaplığında istediği kitapları bulabilen öğrencilerin okuma alışkanlıklarının daha üst

düzye de olduğu görölmektedir. Arkadaşlarıyla okudukları kitapları tartışanlar ve kitap değişimi yapanlar da okuma alışkanlıklarında olumlu bir düzye e sahiptir.

Hopper (2005) güneybatı İngiltere’de 30 okulda görev yapan 30 öğretmen ve 707 öğrenci üzerinde geręekleřtirdiđi araştırmada öğrencilerin okuma ilgileri ve alışkanlıklarını belirlemeye çalışmıştır. Araştırma örneklemini oluşturan öğrenciler 11-15 yaş arasındadır. Çalışma 2002 yılında geręekleřtirilmiřtir. Araştırma surecine katılan 30 stajyer öğretmen kendi öğretim etkinliklerini geliştirme amacını taşımaktadırlar. Temel amaç öğrencilerin kendi okuma alışkanlıklarını ölçmelerini sağlamaktır. Araştırma sonuçlarına göre çalışmanın geręekleřtirildiđi haftada öğrencilerin %61’i evlerinde okumakta oldukları bir kitabın olduğunu belirtmektedir. Öğrencilerin okuma tercihlerinde ise “Harry Potter” ve “Yüzüklerin Efendisi” gibi popüler kitaplar öne çıkmıştır. Ayrıca aile ve ergenlerin hayatı ile ilgili eserlerin kız öğrenciler tarafından daha fazla okunduğu görölmüştür. Sonuçlar öğrencilerin kitap seçimlerinde en çok yazar hakkındaki ön bilgilerinin etkili olduğunu ortaya koymaktadır (116 kişi). Bunu kitabın görünüşü (115 kişi) ve tavsiye edilmesi (90 kişi) seçenekleri izlemiştir. Okunan kitabın dizi ya da filminin bulunmasının seçimini etkilediğini belirtenlerin sayısı 35’dir.

Gömlersiz (2004) öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlıkları ve kitap okumaya karşı tutumlarını ölçmek amacıyla geręekleřtirdiđi çalışma 2002-2003 öğretim yılında uygulanmıştır. Araştırma evreni olarak Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri seçilmiştir. Fakültede bulunan dört bölümdeki (Sınıf Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Fen Bilgisi Öğretmenliği) 163 erkek ve 187 kız toplam 350 öğrenci tesadüfi örneklemeyle seçilmiştir. Öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları ve kitap okumaya karşı tutumlarını belirlemek için veri toplama aracı olarak tutum ölçeği kullanılmıştır. Tutum ölçeği araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Verilerin analizinde kişisel özelliklerle ilgili tanımlayıcı bilgilerde frekans (f) ve yüzde (%) tekniği kullanılmıştır. Öğrencilerin kitap okumayı sevmeye, kitap okuma alışkanlıkları, kitap okumanın gerekliliğine ve yararına inanmaya, kitap okumaya istekli olmaya ilişkin öğrenci görüşleri cinsiyete göre karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmada bağımsız gruplar t testi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda kız öğrencilerin kitap okumayı daha çok sevdiği bulunmuştur. Ayrıca erkek ve kız öğrenciler tarafından kitap okumanın gerekliliğinin kabul edildiğini

ancak kitap okuma alışkanlığının ve kitap okuma isteğinin kız öğrencilerde daha fazla olduğu belirtmiştir.

Gönen vd. (2004) tarafından yapılan araştırmada ilköğretim 5, 6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu Ankara ili Mamak, Altındağ ve Çankaya ilçelerinde bulunan 10 ilköğretim okulundaki 1272 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın veri toplama aracı geliştirilen anket formudur. Sonuçlar incelendiğinde örneklem grubunun kitap okuma oranının yüksek olmadığı sonucuna varılmıştır. Kız ve erkek öğrenciler arasındaki farklılıkta ise erkek öğrencilerin daha az okudukları görülmektedir. Ayrıca üst sosyoekonomik grupta yer alan okulların öğrencileri alt sosyoekonomik gruptaki öğrencilere oranla daha çok okumaktadır. Okuma alışkanlığının kazanılmasında etken olan faktörlerden bir diğeri olan öğretmenlerin etkisini belirlemeye yönelik olarak yöneltilen “öğretmenlerin kitap okumada öğrencileri yönlendirip yönlendirilmediği” sorusuna %88.9 oranla “evet” cevabı alınmıştır. Öğretmenlerin yaptıkları rehberliğin niteliğine ilişkin yöneltilen soruya alınan cevaplarda %41.1 ile “kitap tanıtma” öne çıkmıştır. Bunu %28.2 ile “kitap okuma ve inceleme ödevi verir” seçeneği izlemektedir. Araştırmanın, kütüphane kullanım alışkanlıklarına ilişkin yöneltilen sorularından elde edilen cevaplara göre öğrencilerin %62.7’si okullarının kütüphanesi varsa yararlandıklarını belirtmişlerdir. Kütüphaneden yararlanmadığını söyleyen öğrencilerin %53’ü “kütüphane kullanmaya ihtiyaç duymadıklarını”, %27.5’i “kütüphaneye girmelerinin yasak olduğu”nu ifade etmektedir. Ayrıca sınıf kitaplığının kullanım düzeyinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Çetinkaya (2004) tarafından yapılan araştırma ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının tespitine yöneliktir. Araştırma Afyon il merkezinde uygulanmıştır. Araştırmanın amacı Afyon merkezindeki ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve bu alışkanlığı etkileyen sosyoekonomik düzey, anne babaların öğrenme durumları, liselere giriş sınavı, kütüphanelerden yararlanma durumu ve cinsiyet değişkenlerinin etkisini belirlemek olarak ifade edilmiştir. Çalışma evreninin Afyon merkezdeki ilköğretim sekizinci sınıf öğrencileri olarak belirlendiği araştırmada örneklem olarak merkez ilçede yer alan farklı sosyoekonomik çevrelerdeki sekiz ilköğretim okulunun 240 öğrencisi alınmıştır. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen kapalı uçlu 26 soruluk anket formu ile toplanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin eğitim gördükleri okulların sosyoekonomik çevreleri yükseldikçe anne ve babalarının eğitim düzeylerinin de yükseldiği görülmüştür. Öğrencilerin son bir yılda okudukları kitap sayıları incelendiğinde farklı sosyoekonomik çevrelerden gelen öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar gözlenmiştir. Alt sosyoekonomik grupta yer alan öğrencilerin yarıdan fazlası (%66,3) az kitap okumakta yani kötü okuyucu sınıfındadır. Orta sosyoekonomik grupta yer alan öğrencilerin yarıya yakını (%47,5) az kitap okumaktayken üst sosyoekonomik grupta yer alan öğrencilerin yarıdan fazlası (%51,3) orta düzeyde, yaklaşık dörtte biri (%26,3) çok iyi düzeyde okuyucudur.

Yılmaz (2004) araştırmasında Ankara’da 8 merkez ilçedeki ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarında ebeveynlerin duyarlılıklarını araştırmıştır. Evreni temsilen seçilen 344 öğrenciye uygulanan anket sonucunda ebeveynlerin bu konularda duyarsız davrandıkları, bu durumun da okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarını olumsuz etkilediği sonucuna varılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre örnekleme alınan öğrencilerin sadece %6.8’i güçlü okuma alışkanlığına sahiptir. Aileler de büyük oranda okul öncesi dönemde çocuklarına kitap okumamış, hediye kitap almayı pek tercih etmeyen, birlikte kitapevi ziyaretlerine gitmeyen (%70.9) bir yapıdadır. Ayrıca okuma sıklıkları incelendiğinde “seyrek” ve “hiç okumayan” annelerin oranı %85’e, babaların oranı %75’e ulaşmaktadır. Öğrencilerin sadece %4.4’u gerçek anlamda kütüphane kullanıcısıdır. Ebeveynlerin kütüphane kullanma oranlarında da “hiç gitmeyenlerin %84’luk bir orana sahip olduğu görülmektedir.

Bayram (2001) araştırmasını farklı sosyal ve kültürel çevrelerden gelen insanların bulunduğu İstanbul’da gerçekleştirmiştir. Araştırmanın örneklemini 32 ilçeden tesadüfi örneklemeyle seçilen 504 kişi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılanlara 42 maddeden oluşan bir anket formu uygulanmış ve sonuçlar tablolaştırılarak değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılanlar 18 yaş ve üstü gruptadır. Çoğunluğun (%72.6) 18-31 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçları incelendiğinde araştırmaya katılanların yarıya yakın bir çoğunlukla (%49.0) okuma alışkanlığını “kendi kendilerine” kazandıklarını belirttikleri görülmektedir. Anne ve babanın etkisi %17.7, diğer aile bireylerinin etkisi %22.7 ve okulun etkisi %10.6 oranındadır. Süreli yayın takibinde ise arzu edilen sonuçtan uzak bir oranla katılımcıların yaklaşık beşte üçünün (%60.7) düzenli gazete okumadıkları sonucuna varılmıştır. Okuyucular gazetede en çok haber, politika, ekonomi ve spor sayfalarını takip etmektedir. Araştırmaya katılanlar içinde yaklaşık üçte birlik dilim

(%31.5) okuma alışkanlığına sahip olduğunu söylemektedir. Son okunan kitaplarda da yoğunlukla aşk, macera ve siyasi içerikli kitapların tercih edildiği belirlenmiştir. Kitap edinmede ise yaş grubunun ekonomik bağımsızlığının etkisiyle “satın alma” seçeneği öne çıkmıştır.

Mavi (1995), tarafından okuma hatalarının okuma alışkanlığına etkisi araştırılmıştır. Ankara'daki ilköğretim okullarında 1993-1994 öğretim yılında 6. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin okuma alışkanlıkları ile okumadaki hatalı davranışlarını belirlemek amaçlanmaktadır. Çalışma evreni olarak Altındağ, Keçiören ve Mamak ilçelerindeki ilköğretim altıncı sınıf öğrencileri belirlenmiş ve örneklem olarak seçilen okullardan 156 öğrenciyle uygulama yapılmıştır. Araştırmanın veri toplama araçlarını anket, okuma parçasına ait anlama soruları ve öğretmen görüşme formu oluşturmaktadır.

Öğrencilerin okumaktan hoşlandıkları türe ilişkin elde edilen verilerin dağılımına bakıldığında %54.49 ile en büyük oranın “hikâye”ye ait olduğu tespit edilmiştir. Açık uçlu olarak sorulan en son okudukları kitap isminde ise yine büyük oranda hikâye ve roman türünde eserler bulunmaktadır. Öğrencilerin ders kitabı dışında okudukları yayın türlerinin dağılımına bakıldığında %51.28’le “dergi”ler öne çıkmaktadır. Okuma alışkanlığında çevre etkisinin belirlenmesine yönelik olarak yöneltilen soru cevaplarına göre öğrencileri okumaya yönelten kişi dağılımında %67.31 ile “kendi istekleri” ön plana çıkmıştır. %16.67 “ailesinin”, %10.26 “öğretmenlerinin” ve %5.76 “arkadaşlarının” okumaya yönlendirdiğini ifade etmektedir. Okuma alışkanlığını olumsuz yönde etkileyen faktörlerin tespiti için yöneltilen sorudan elde edilen bulgularda “zaman yetersizliği” (%38.46) seçeneği öne çıkmıştır. Bunu “aile ortamı” (%31.41) ve “maddi olanaksızlıklar” (%14.74) seçenekleri izlemiştir.

Dökmen (1994) tarafından gerçekleştirilen araştırma lise ve üniversite öğrencilerinin okuma becerilerini, ilgilerini ve alışkanlıklarını belirleyerek bunlar arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaca ulaşmak için araştırmacı tarafından geliştirilen Okuma Beceri Testi, Okuma İlgisi Ölçeği, Okuma Alışkanlıkları Anketi, Kütüphane Kullanım Anketi ve Okuma Alışkanlığı İçin Çözüm Önerileri Anketi kullanılmıştır. Okuma alışkanlıkları anketinden elde edilen bulgulara göre lise öğrencilerinin en çok okudukları yayımlar gazete, mizah dergisi ve sanat kitaplarıdır (roman, hikaye vb.). Lise öğrencileri ayda ortalama 3.4 kitap ve 4.2 dergi okumaktadır. Öğrenciler aralıksız olarak ortalama 3.02 saat kitap okuyabilmektedirler ve ortalama 48 kitaba sahiptirler. Yeterli

kitap okuduğunu düşünenlerin oranı sadece %6'dır. Yeterli kitap okuyamama gerekçesinde ise kitapların fiyat yüksekliği öne çıkmaktadır. Kitaba ulaşmada %78 ile en yüksek oran "arkadaşlardan ödünç alma" seçeneğindedir. Bu ankete üniversite öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde en çok okunan türlerin gazete, sanat kitapları (roman, hikaye vb.) ve dergiler olduğu görülmektedir. Bir haftada kitap okumaya ayırdıkları süre ortalama 6.9, gazete-dergi okumaya ayırdıkları süre 6.3 saattir. Üniversite öğrencileri aralıksız ortalama 2.6 saat okuyabilmektedir. Sahip oldukları ortalama kitap sayısı ise 63.4'tür. Üniversite öğrencileri içinde yeterli kitap okumadığını düşünenlerin oranı %69'tur. Kitap fiyatlarının yüksekliği bu öğrenciler tarafından da en çok dillendirilen şikâyettir. Kitaba ulaşmada arkadaşlardan ödünç alma seçeneği %64 ile üniversite öğrencileri arasında da yaygındır. Ayrıca araştırma sonucunda öğrencilerin okuma ilgileri ile okuduğunu anlama düzeyleri arasında da pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir.

McCoy vd. (1991) tarafından gerçekleştirilen araştırmada öncelikle üniversite öğrencilerinin bağımsız okuma alışkanlığı incelenmiştir. Böylece lise döneminden üniversiteye kadar olan süreçteki okumadaki düşüşün sebepleri tanımlanmaya çalışılmıştır. Bu amaçla Kentucky'daki devlet destekli bir üniversitenin "Gelişimsel Okuma" dersine kayıtlı 100 öğrenciye 19 maddelik bir anket uygulanmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre yedinci ve sekizinci sınıflarda okuma düzeyinde bir düşüş tespit edildiği için çalışmanın ikinci aşamasına geçilmiştir. Çalışmanın ikinci aşamasında üniversite bölgesinde bulunan ortaokuldaki 80 yedinci ve sekizinci sınıf öğrencisi ile kırsal bölgede bulunan bir okuldaki 79 öğrenci örnekleme dâhil edilmiştir. 159 öğrenciye daha önce üniversitede uygulanan anketin bir benzeri (25 maddelik) uygulanmıştır. Anketlerden elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin önemli bir bölümü ilkokul öğrencileri gibi bağımsız okumadan zevk aldıklarını belirtmektedirler. Ancak yedinci ve sekizinci sınıf düzeyinde öğrencilerin okuma alışkanlıklarında düşüş görülmektedir. Dinlenme ve eğlenme amacıyla yapılan okuma, eğlence faaliyetleri içinde son sırada yer almaktadır.

BÖLÜM 2

YÖNTEM

2.1 Araştırma Modeli

İlköğretim okullarında düzenlenen kitap okuma saatlerini öğretmen görüşlerine göre değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma yöntemi okullarda uygulanmakta olan kitap okuma saatlerinin uygulanması aşamasında görülen sorunlarla ilişkili olarak derinlemesine bilgi toplamak amacıyla seçilmiştir.

Yıldırım ve Şimşek'e göre (2007) sosyal olaylar ve olgular sürekli bir şekilde devam etmekte, olay ve olgularla ilgili ilişkilerde bu hareketliliğe bağlı olarak değişmektedir. Bu tür sosyal olayları ve olguları ölçebilmek için hiçbir ölçüm aracının bize tam ve kesin sonuçlar vermesi olası görülmemektedir. Nitel araştırmalar nicel araştırmaların aksine sosyal olayları ölçmek yerine açıklamaya olanak verecek ilişkileri ortaya çıkarmayı önemsemektedir. Nitel araştırmalar nicel araştırmaların aksine sosyal olayları açıklarken kullanılan yöntem açısından da ayrılmaktadır. Nicel araştırmalarda standart ve tekil yöntemler kullanılırken, nitel araştırmalarda duruma uygun çoklu yöntemler kullanılmaktadır. Hatta bu yöntemler bile süreç içerisinde duruma göre değiştirilebilmektedir.

Yıldırım ve Şimşek'e göre (2007) nitel araştırma ilgili alanın yakından incelenmesini ve mümkünse ilk elden veri toplanmasını gerektirir. Bu nedenle araştırmacının, araştırmanın yapılacağı alanı tanıması ve bu alanda çalışmanın getireceği bazı görev ve sorumlulukları yüklenmesi gerekir.

Araştırma alanı ile ilgili dört önemli özellikten söz edilmektedir: 1) alanda araştırma amacıyla girmek mümkündür, 2) alanda araştırma konusuyla ilgili zengin bilgiler, süreçler ve dokümanlar mevcuttur, 3) araştırmacı alandaki bireylerle güvene dayalı ve etkili bir iletişim kurabilir, 4) elde edilen bulguların kalitesi ve geçerliği konusunda kuşku yoktur. Belirtilen bu dört özelliğin bir arada bulunabileceği bir yöntem olması nedeniyle ve araştırmacının alanda çalışıyor olması sebebiyle nitel araştırma tekniklerinden görüşme tekniği kullanılarak veriler ilk elden toplanmıştır.

2.2 Araştırma Evreni ve Örneklem

Araştırma verilerinin elde edildiği kaynakların seçimi araştırma sonuçlarının temsil yeteneği ve benzer gruplar ya da ortamlar için anlamlılığı bakımından önemlidir(Yıldırım ve Şimşek;2007). Bu araştırmanın yeterli verilere ulaşabilmesi açısından amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örneklemesine gidilmiştir. Amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir. Amaçlı (yargısal) örneklemede araştırmacı kimlerin seçileceği konusunda kendi yargısını kullanır ve araştırmanın amacına en uygun olanları örnekleme alır (Balcı, 2005).

Tipik durum örneklemesi; eğer araştırmacı yeni bir uygulamayı veya yeniliği tanıtmak istiyorsa, bu uygulamanın yapıldığı veya yeniliğin olduğu bir dizi durum arasından en tipik bir veya birkaç tanesini saptayarak bunların çalışılmasıdır. Bu araştırmada da tipik durum örneklemsine gidilerek, ilköğretim okullarında düzenlenen kitap okuma saatlerinin okuma alışkanlığı kazandırmaya etkisini saptamak amacıyla sosyo-ekonomik durumları benzer okullarda görev yapmakta olan öğretmenlerle görüşme yapılmıştır.

Araştırmanın örneklemini Ankara ili Sincan ilçe sınırları içerisindeki:

Amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örneklemesi yöntemiyle oluşturulan örneklem grubundaki katılımcı öğretmen sayısı şu şekilde sıralanmıştır:

Tablo 2.2.1 Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyet ve Kademe Dağılımları

Araştırmaya Katılan Öğretmenler	Sınıf Öğretmeni	Branş Öğretmeni	Toplam
Bayan Öğretmen	12	23	35
Erkek Öğretmen	11	4	15
Toplam Öğretmen Sayısı	23	27	50

2.3 Verilerin Toplanması

İlköğretim okullarında düzenlenen kitap okuma saatlerine ilişkin öğretmenlerin görüş ve beklentilerinin belirlenmesi için gerekli olan verileri toplamak amacıyla öğretmenlere yönelik görüşme formu hazırlanmıştır.

Briggs(1986) görüşmenin, sosyal bilimler alanında yapılan araştırmalarda kullanılan en yaygın veri toplama yöntemi olduğunu savunmakta ve bu durumun, görüşme yönteminin; bireylerin deneyimlerine, tutumlarına, görüşlerine, şikâyetlerine, duygularına ve inançlarına ilişkin bilgi elde etmede oldukça etkili bir yöntem olmasından kaynaklandığını belirtmektedir. Patton'a göre görüşmenin amacı, bir bireyin iç dünyasına girmek ve onun bakış açısını anlamaktır(Akt. Yıldırım ve Şimşek;2007).

Bu araştırmada görüşme türlerinden görüşme formu yaklaşımı uygulanmıştır. Bu görüşme yaklaşımı, görüşme sırasında irdelenecek bir sorular veya konular listesini kapsar. Görüşme formu yöntemi, benzer konulara yönelmek yoluyla değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amacıyla hazırlanır.

Nitel araştırma sık kullanılan anketlerle karşılaştırıldığında, görüşme yönteminin açık seçik bazı güçlü yönleri vardır. Bunlar: esneklik, yanıt oranı, sözel olmayan davranış, ortam üzerindeki kontrol, soru sırası, anlık tepki, veri kaynağının teyit edilmesi, tamlık ve derinlemesine bilgi olarak sıralanabilir(Bailey,1982'den aktaran Yıldırım ve Şimşek;2007)

Araştırma için Sincan ilçesindeki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler seçilmiştir. Görüşme formunun hazırlanmasında, öncelikle okuma alışkanlığıyla ilgili literatür taranmış, öğretmenlerle görüşülerek kitap okuma saatleriyle ilgili görüşler alınmış, alanla ilgili yapılan araştırmalar incelenerek ve tezler gözden geçirilerek bilgi toplama araçları incelenmiştir. Böylece görüşme formuna girebilecek maddeler taslak olarak yazılmıştır. Taslak form çeşitli üniversitelerde bulunan eğitim programları alanında çalışan eğitim üyelerine gösterilerek, onların ve danışman eğitim üyesinin görüş ve önerileri çerçevesinde yeniden düzenlenmiş ve hazır duruma getirilerek Ek:2'de sunulmuştur.

2.4 Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik ve betimsel analiz yapılmıştır. Verilerin analizinde öğretmenlerin kitap okuma saatlerinin uygulama aşamasına yönelik görüşlerini yansıtarak, olayları açıklamak için betimsel, oluşturulan genel temalar için de içerik analizi yapılmıştır. Betimsel analiz çerçevesinde uygulamada yaşanan sorunları çarpıcı bir şekilde yansıtabilmek için görüşmelerde elde edilen verilerden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Araştırmanın güvenilirliği için ise veri çeşitlemesi yöntemi kullanılmıştır. "Veri çeşitlemesi", araştırma verilerinin toplanmasında birden fazla veri toplama yönteminin kullanılması ve toplanan verilerin birbirlerini destekleyici ve teyit edici biçimde sunulması

olarak tanımlanabilir(Merriam, 1990, Akt. Şimşek-Yıldırım, 202). Çalışma sonucu elde edilen ve birbirine benzeyen veriler aynı frekans altında değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlere ait görüşler, içerik analizi yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. İçerik analizinde amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Veriler kavramsallaştırılır, organize edilir ve veriyi açıklayan temalar saptanır. Veriler incelenirken değerlendirme birimi olarak cümle alınmış, çizilen tablo içerisinde tekrarlanan cümlelerin yanına frekans işareti konulmuştur. Küçük ifade farklılıklarından kaynaklanan cümleler aynı grup içerisinde değerlendirilmiş ve tek grup içerisinde kodlanmıştır. Örneğin “Uygulanabilir, etkili bir proje olduğunu düşünüyorum.” cümlesiyle “ Çok yerinde, güzel bir uygulama.” cümlesi kitap okuma saatlerini uygulanabilir bulduğu için eşit tutulmuştur. Görüşme sonucu elde edilen verilerin bu şekilde değerlendirilme amacı verileri organize etme çabasıdır. Öğretmen görüşlerine ait veriler görüşme formunda yer alan sorular dikkate alınarak organize edilmiştir. Görüş kategorilerini daha anlaşılır ve net kılması amacıyla sonuçlar yüzdelerle ifade edilmiştir.

2.5 Geçerlilik ve Güvenilirlik

Yapılan bu nitel çalışmada toplanan veriler öğretmenlere sorulan çok sayıda açık uçlu sorularla (20) elde edilmiştir. Soru sayısının fazla olması sayesinde konu ile ilgili derinlemesine ve uzun süreli görüşmeler yapılmış olması inandırıcılığı etkileyen önemli faktörlerden biri olarak görülebilir. Araştırmada veri kaynaklarıyla etkileşimden kaynaklanabilecek olumsuzlukları önlemek için görüşmelerde sorulan sorularda yönlendirici olmama, cevaplarda kişisel görüşlerle yönlendirmeme gibi uygulamalara gidilmiştir. Verilerin aktarılmasında katılımcıların doğrudan alıntılarının kullanılarak ayrıntılı bir şekilde betimleme yapılmış olması çalışmanın aktarılabilirliğini sağlayan uygulamalardan biri olarak gösterilebilir. Ayrıca yapılan öğretmen görüşmelerinde araştırmacının herkese karşı benzer bir yaklaşımla soruları yöneltmiş ve kayıt altına alınmış olması, görüşmelerin tamamının okul içerisinde öğretmenler odasında gerçekleştirilmiş olması araştırmanın tutarlılığını arttırmaktadır diye düşünülmektedir. Veri çeşitliliği için kayıtlar üç farklı şekilde toplanmıştır. 1) Öğretmenlerin görüşleri araştırmacı tarafından görüşme esnasında yazıya geçirilmiştir. 2) Görüşme yapılırken konuşulanlar ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. 3) Görüşme tarihinden önce görüşme formları öğretmenlere ulaştırılarak öğretmenlerin kendi el yazılarıyla düşüncelerini ifade etmeleri sağlanmıştır.

Veri seti birkaç defa okunmuş ve anlamlı bulunan bölümlerden birbirine benzer olanları belirlemek için farklı renkli kalemlerle işaretleme yoluna gidilmiştir. Bu benzer bölümler isimlendirilirken öncelikle önceden kavramsal yapıdan yararlanılarak hazırlanan kodlardan yararlanılmıştır.

Araştırmacının öğretmen olması nedeni ile üzerinde çalışılan konuya yakınlığı bu araştırmanın geçerliğini sağlayan önemli özelliklerden birisi olarak sayılabilir. Bununla birlikte verilerin doğal ortamda gerçekleştirilen karşılıklı uzun süreli görüşmeler sonucu ayrıntılı bir şekilde elde edilmiş olması geçerliği sağlayan diğer bir etken olarak sayılabilir.

Geçerliğinin artırılması için hazırlanan rapor, görüşme yapılan öğretmenlerden bazılarına okutularak yapılan yorumlar ve ulaşılan sonuçlarla ilgili görüşleri alınmış ve değerlendirilmiştir. Görüşülen birey sayısının çokluğu, aynı görüşlerin çoğu katılımcı tarafından yinelenmesi ve sonuçlara nasıl varıldığının açıkça ortaya konulması araştırmanın geçerliliğini arttırmaktadır. Araştırmanın görünüş geçerliğini sağlamak için görüşme kayıtları ve kodlamalar incelenebilecek ve başka araştırmacılar tarafından rahatlıkla kontrol edilebilecek şekilde Ekler bölümünde (Ek:2'de) sunulmuştur.

BÖLÜM 3

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma süresince elde edilen bulgular incelenmiş ve bu bulgularla ilgili yorumlar yapılmıştır. Bulguları ortaya koymak için öğretmen görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerin görüşleri tablolarla birlikte sunulurken birbirine yakın olan ve tekrarlanan cevaplar frekansları ile birlikte belirtilmiştir. Verilerin analizinden sonra gruplara ayrılan veriler yüzdeler oranları ile birlikte araştırma sorularına göre oluşturulan tablolara yerleştirilmiştir.

3.1 Kitap Okuma Saatlerine İlişkin Öğretmenlerin Genel Görüşleri

Araştırmanın I. Alt problemi: Türkiye Okuyor projesinin ürünü olan kitap okuma saatlerinin okullarda uygulanması hakkındaki öğretmenlerin genel görüşlerini ortaya çıkarmak için öğretmenlere şu sorular yöneltilmiştir: “Türkiye Okuyor” projesinin ürünü olan kitap okuma saatlerinin ilköğretim okullarında uygulanması hakkında ne düşünüyorsunuz?”, “Okulunuzda uygulamakta olduğunuz kitap okuma saatlerinin verimli geçtiğini düşünüyor musunuz? Niçin?”, “Kitap okuma saatleri olmasaydı öğrenciler okulda hiç kitap okumazdı diye düşünüyor musunuz?”, “Kitap okuma saatlerinin uygulanmasından önce derslerinizde kitap okutmak için ayrıca bir zaman ayırıyor muydunuz? Ne kadar süre?”, “Kitap okuma saatleri dışında derslerinizde kitap okutmak için ayrıca bir zaman ayırıyor musunuz? Ne kadar süre?”, “Kitap okuma saatlerinin amacına uygun olarak uygulanması konusunda öğretmen olarak görevinizi ne derece önemli buluyorsunuz?”, “Ders müfredatını yetiştirme ve SBS kaygısı sizde ve öğrencilerinizde kitap okuma saatlerine gereken önemi vermenizi engelliyor mu?”, “Kitap okuma saatlerinin uygulamadan kaldırılması veya uygulamanın sürekliliğinin sağlanması konusunda ne düşünüyorsunuz?”.

3.1.1 Öğretmenlerin “Türkiye Okuyor” Projesinin Ürünü Olan Kitap Okuma Saatlerinin İlköğretim Okullarında Uygulanması Hakkındaki Görüşleri

Kitap okuma saatlerinin okullarda uygulanmasına ilişkin görüşleri alabilmek için öğretmenlere “Türkiye Okuyor projesinin ürünü olan kitap okuma saatlerinin ilköğretim okullarında uygulanması hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya karşılık olarak alınan öğretmen görüşleri Tablo 3.1.1.’de belirtilmiştir.

Tablo 3.1.1 Öğretmenlerin “Türkiye Okuyor” projesinin ürünü olan kitap okuma saatlerinin ilköğretim okullarında uygulanması hakkındaki görüşleri

Kademe	Olumlu görüş bildirenler I.kademe:(14) II. kademe:(12)	Olumsuz görüş bildirenler I.kademe:(3) II. kademe:(2)	Olumlu düşünen ancak koşula bağlayanlar I.kademe:(6) II. kademe:(13)
Sınıf Öğretmeni (23)	-Öğrencilere okuma zevki ve kültürünü verebilmek için yapılan bu uygulamanın yerinde bir uygulama olduğunu düşünüyorum.(1) -Uygulanabilir, etkili bir proje olduğunu düşünüyorum.(2) -Çok doğru bir uygulama(5) -Olumlu buluyorum.(4) -Öğrencilerin okuma hızına ve okuduğunu anlamasına önemli katkıları olduğunu düşünüyorum.(1)	-Uygulanabilirliği zayıf, verimsiz, zaman kaybı, zorla uygulanmaya çalışılıyor.(1) -Proje olarak güzel, uygulama yeterli olmuyor.(1) -Kalabalık ve mevcudu çok olan okullarda biraz sıkıntılı oluyor.(1)	-Güzel bir proje fakat bizim ders programlarına uymuyor.(2) -Daha istekli ve disiplinli uygulanırsa daha başarılı olur.(2) -Olumlu ve verimli buluyorum ancak zaman zaman sekteye uğruyor diye düşünüyorum.(1) -Kitap okuma alışkanlığının kazandırılması için doğru bir uygulama olduğunu düşünüyorum yalnız ders programında ayrı bir ders saati olarak yer alması gerektiğini düşünüyorum.(2)
Brans Öğretmeni (27)	-Çok yerinde bir uygulama, keşke daha önce yapılsaydı bu çalışma.(1) -Çok olumlu, çok iyi düşünülmüş bir fikir.(5) -Çok yerinde, güzel bir uygulama(3). -Öğrencinin okuma-anlama hızına ve kelime dağarcığını artırma yeteneklerine katkısı büyük oldu.(1) -Çok yararlı olduğu kanısındayım, gerçek uygulama yapılırsa çocuklara kitap sevdirmeye konusunda büyük bir fayda sağlayacağını düşünüyorum.(1)	-Başlangıçta çok mantıklı bulduğum ancak zamanla sistemin doğru çalışmamasından kaynaklı, artık yeterince sağlıklı bulmadığım bir proje.(1) -20 dakika ders,20 dakika kitap okuma saati şeklinde olması hiç verimli geçmiyor.(1)	-Kitap okuma saatlerinin çok faydalı olabileceğini düşünüyorum fakat bu etkinliğin amacına ulaşması için uygulamasının titizlikle yapılması gerekir.(9) -Projenin kısmen kitap okuma görüntüsüne bürünme haline geldiğini düşünüyorum.(1) -Güzel bir uygulama fakat biraz geç kalınmış bir uygulama.(1) -İlk başlarda düzenli olarak yapılıyordu ancak şu anda uygulanmadığını söyleyebilirim.(1)
Toplam	%52	%10	%38

Kitap okuma saatlerinin okullarda uygulanması hakkındaki görüşler tabloda özetlenmeye çalışılmış, sayısal değerlerle ortak ve farklı görüşlerin oranları gösterilmiştir. Uygulama hakkında olumlu görüş bildiren sınıf öğretmenlerinin olumsuz görüş bildirenlere oranla daha fazla olması, öğretmenlerimizin bu projenin okullarda uygulanıyor olmasından genel olarak memnun olduklarının göstergesidir. Bu memnuniyeti şu görüşlerle özetleyebiliriz:

“Çok doğru bir uygulama. Böyle serbest bir okuma saatinin olması öğrencinin kitap okuma alışkanlığı kazanmasına yardımcı olur. Üstelik öğretmenin de bu saatte öğrencileriyle birlikte kitap okuması, öğrenciler için canlı bir örnek teşkil eder.”(S15)

“Bu projeyi destekliyorum çünkü biz millet olarak okuma alışkanlığı olmayan bir toplumuz. Kendimize örnek alabileceğimiz arkadaşlarımızın, büyüklerimizin az olması bu alışkanlığı kazanmamızı zorlaştırıyordu. Bu projenin okullarda uygulanması ile tüm sınıfın öğretmen de dâhil kitap okuması bu alışkanlığın yaygınlaşmasını sağlayacaktır.”(S3)

“Olumlu düşünüyorum. Okuma alışkanlığını gelecek nesillerde alışkanlık haline getirmek için bir ilk olduğuna inanıyorum. Uygulamanın ileriki yıllarda da devam etmesini talep ediyorum.”(S8)

“Çok isabetli bir uygulama olduğunu düşünüyorum. Kitap okumayan çocuk bile arkadaşlarından etkilenerek kitap okuyor.”(S12)

Kitap okuma saatlerinin okullarda uygulanmasını bu şekilde olumlu bulan ve bunu koşulsuz olarak dile getiren öğretmenlerin yanı sıra uygulamayı olumlu bulduğu halde birtakım koşullar öne süren öğretmenler de var. Bu öğretmenler görüşlerini “ama ancak, fakat yalnız” gibi edatlarla koşula bağlamışlardır. Bu görüşler şu şekilde özetlenebilir:

“Kitap okuma alışkanlığının kazandırılması için doğru bir uygulama yalnız ders programında ders olarak yer alması gerektiğini, böylece diğer derslerde aksamalara yol açmayacağını düşünüyorum.”(S20)

“Güzel bir proje fakat bizim ders programımıza uymuyor. Şöyle ki: Zaten diğer dersleri yetiştiremiyoruz, zaman yetmiyor, okuma saatleri de olunca iyice kaynıyor dersler.”(S9)

Bu görüşleri bildiren öğretmenler; kitap okuma saatlerinin düşüncede doğru ancak uygulamada yanlış olduğunu savunmaktadır. Okuma saatlerinin derslerin aksamasına sebep olduğunu hatta derslerini kaynattığını ifade etmişlerdir. Bu düşüncelerine paralel olarak da bağımsız bir okuma saatinin olması gerektiğini dile getirmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinden üç öğretmen kitap okuma saatleriyle ilgili olumsuz görüş bildirmiştir. Bu sayı azınlıkta kalmış olsa da dikkate alınması gereken bir durumdur. Çünkü öğretmenler olumsuz düşüncelerinin sebebini de açıklayarak ikna edici ifadeler kullanmışlardır.

“Uygulanabilirliği zayıf, verimsiz, zaman kaybı, zorla uygulanmaya çalışılıyor, şimdilik sadece zaman kaybı belki zamanla olur.”(S17)

Bu öğretmenimize niçin böyle düşündüğünü sorduğumuzda şu cevabı alıyoruz:

“Okuma dersi konmalı, bu kadar önemli bir konu o dersin arkasına bu dersin arkasına sıkıştırılmaz, angarya haline getirilemez. Angarya olmaktan çıkarılmalı, zevkli hale getirilmelidir.

Bu cevap da bize öğretmenimizin okuma saatlerini gereksiz bulmadığını, bu düşünceye olumsuz bakmadığını ancak uygulanma şekline karşı olduğunu göstermektedir. Konun önemimin farkında olan öğretmenimiz bu iş bu şekilde angarya haline getirilemez diye tepkisini dile getirmektedir.

Olumsuz görüş bildiren diğer öğretmenin ifadesi de şu şekildedir:

“Uygulama yeterli olmuyor.” (S18)

Niçin sorusuna alınan cevap yine benzer bir cevap oluyor.

“Okuma saati yerine okuma dersi, yani 7 saat uygulanabilir.”

Sonuç itibarıyla, koşula bağlayarak olumlu bulanlar ile olumsuz görüş bildirenler ortak nokta da buluşuyorlar. Her iki grup da düşüncenin doğru ancak uygulama şeklinin yanlış olduğunu dile getiriyorlar.

Branş öğretmenlerinin görüşlerini irdelediğimizde olumlu görüş bildirenler(n=12) ile koşula bağlı olumlu görüş bildirenlerin(n=13) sayıları hemen hemen aynı çıkıyor. Sınıf öğretmenlerinde ise koşulsuz onaylama oranı daha yüksek çıkmıştı. Branş öğretmenlerinin koşula bağladıkları görüşleri şu şekilde özetlenebilir:

“Proje, gerçekten öğrencileri kitap okuma alışkanlığını kazandırması açısından çok yerinde ve yapılması gereken bir uygulamadır. Ancak kitap okuma saatleri Türkçe dışında diğer derslere denk geldiğinde müfredat yetişmez kaygısıyla öğrencilere kitap okutulmamaktadır.” (B2)

“Kitap okuma saatlerinin çok faydalı olabileceğini düşünüyorum. Fakat bu etkinliğin amacına ulaşması için uygulamasının titizlikle yapılması gerekir.” (B3)

“Toplumun genelinin okuma alışkanlığına sahip olmadığını düşünürsek, oldukça olumlu bir uygulama. Ancak her öğretmenin istikrarlı bir şekilde, bu uygulamaya destek vermesi gerekiyor.” (B25)

“Proje ilk başladığı yıl okulumuzda çok güzel uygulandı. Benim ipe çektğim saatlerdi. Bu okuma saatleri sayesinde çok sayıda kitap okudum. Ancak daha çok sayısal ders hocalarımızın daha az önemsemesi ve öğretmenlerimizin zaman zaman bu saatleri geçiştirmesi ve öğrencilerimizin yeteri kadar katılım sağlamaması projeyi zamanla uygulanmaz hale getirdi.” (B17)

Bu görüşlerden çıkan ortak sonuç, öğretmenlerin uygulamaya aynı oranda titizlik göstermediği, bu sebeple de okuma saatlerinin uygulanmasında zaaflar ortaya çıktığıdır.

Öğretmenler, herkesin ortak olarak aynı özeni gösterdiği takdirde uygulamanın düşüncede olduğu gibi uygulamada da olumlu olacağını düşünmektedirler.

Sınıf öğretmenlerine oranla branş öğretmenlerinin koşula bağlı ifadelerinin daha çok olduğunu söylemiştik. Bu görüşlerden de anlıyoruz ki branş öğretmenlerinin bu oranda fazla çıkmasının sebebi, branşlar arasında okuma saatine verilen önem konusundaki anlayış farklılığıdır. Sözel ders öğretmenleri sayısal ders öğretmenlerini bu konuda eleştirmekte, herkesin aynı özeni göstermemesinden kaynaklanan sorunlar dile getirilmektedir.

“Türkiye Okuyor” projesinin ürünü olan kitap okuma saatlerinin ilköğretim okullarında uygulanması hakkında ne düşünüyorsunuz? sorusuna alınan cevaplardan çıkan ortak görüşler şu şekilde özetlenebilir:

- Okuma alışkanlığının kazandırılması için gerekli bir projedir.
- Okuma alışkanlığının kazandırılması açısından çok iyi düşünülmüş bir projedir.
- Düşüncede iyi ancak uygulamada sorunları olan bir projedir.

- Proje ilk başladığında düzenli olarak uygulandığı ancak zamanla bu uygulamanın sekteye uğradığı dile getirilmektedir.
- Uygulamanın denetlenmesi gerektiği düşünülmektedir.
- Kitap okuma saatleri tüm öğretmenler tarafından titizlikle uygulanmamaktadır.
- Bazı öğretmenler tarafından müfredatı yetiştirmeye engel bir angarya olarak görülmektedir.
- Hem olumlu görüş bildiren hem de olumsuz görüş bildiren öğretmenlerin bulunduğu ortak nokta; okuma dersi adı altında serbest bir okuma dersinin olması gerektiği görüşüdür.

3.1.2 Kitap Okuma Saatlerinin Verimli Geçmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kitap okuma saatlerinin okullardaki uygulamasının verimli geçip geçmediğine dair düşüncelerini almak için öğretmenlere “Okulunuzda uygulamakta olduğunuz kitap okuma saatlerinin verimli geçtiğini düşünüyor musunuz? Niçin?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya karşılık olarak alınan öğretmen görüşleri Tablo 3.1.2.’de belirtilmiştir.

Tablo 3.1.2. Kitap Okuma Saatlerinin Verimli Geçmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kademe	Kitap Okuma Saatlerinin Verimli Geçtiğini Düşünüyorum I. kademe:(12) II. kademe:(8)	Kitap Okuma Saatlerinin <u>Verimsiz</u> Geçtiğini Düşünüyorum I. kademe:(7) II. kademe:(6)	Kısmen verimli geçtiğini düşünüyorum I. kademe:(4) II. kademe:(13)
Sınıf Öğretmeni (23)	<ul style="list-style-type: none"> - Öğrencilerin okuma sevgisi arttı. Ayrıca sınıf olarak heceden kurtularak daha seri ve düzgün okuduklarını gözlemledim. - Diğer sınıfları bilemiyorum. Kendi sınıfta verimli geçiyor. - Verimli geçtiğini düşünüyorum.(5) - Kitap okuma saatlerimiz gayet verimli geçiyor. Çocuklar kitap okuma saatlerinde bir nevi dinleniyor. Kitap okuma alışkanlığı kazanıyor.(1) -Sınıfım için mükemmel olduğunu söyleyebilirim. Çünkü çok düzenli takip ediyorum.(1) -Evet.(3) 	<ul style="list-style-type: none"> -Yeterli verim alındığını düşünmüyorum.(1) -Kalabalık sınıf olmasından kaynaklı pek verim sağlanamıyor.(1) -Kesinlikle verimsiz.(1) -Hayır, düşünmüyorum.(2) -Öğrencilerin aile alt yapıları sorunlu olduğundan çok verimli değil.(2) 	<ul style="list-style-type: none"> -Bazı eksiklikler olsa da verimli geçtiğini düşünüyorum.(1) -Pek değil, daha düzenli olmalı.(1) -Zaman zaman verimli geçtiğini düşünüyorum.(1) -Bazen sıkıntı oluyor.(1)
Branş Öğretmeni (27)	<ul style="list-style-type: none"> -Verimli geçtiğini düşünüyorum.(4) -Verimli geçmektedir. Çünkü çocuklar yoğun derslerden dolayı biraz olsun kendini dinlendiriyorlar.(1) -Zamanla en üst düzeyde verimli olacağı kanısındayım.(1) -Verimli geçtiğini düşünüyorum, öğrenciler bir ders saati kitap okuyor, kitap ismi ve yazar ismi tanıyor.(1) -Genel olarak verimli geçtiğini düşünüyorum çünkü öğrencilerin kitaplara olan ilgisinin arttığını gözlemliyorum.(1) 	<ul style="list-style-type: none"> - Hayır, çünkü kimi zaman ihmal edilebiliyor. Ayrıca kitap okuma saatlerinin esnek olması gerektiğini düşünüyorum.(1) -Çok verimli olmadığını düşünüyorum. Yetiştirmekte olduğumuz ders müfredatı, SBS hazırlık kaygısı ve gönülsüzlük sebebiyle...(1) -Hayır, düşünmüyorum. Çünkü herkes tarafından uygulanmıyor, verimli geçmiyor.(2) -Kesinlikle verimli olduğuna inanmıyorum.(1) -Hayır, 20 dakika süre yeterli değil. O ders saati tamamen kitap okumaya ayrılmalı ve dikkat dağılmamalıdır.(1) 	<ul style="list-style-type: none"> -Kısmen, çünkü bazı derslerde okuma yapılıyor, bazılarında yapılmıyor.(1) -Her sınıfta aynı verimi aldığımı söyleyemem.(2) -Çok da verimli değil.(3) -Sınıftan sınıfa değişiyor.(1) -Çoğunlukla verimli geçiyor, bazen verimsiz geçebiliyor.(1) -Her dönem aynı olmadı, tatiller ve bazı haftalarda aksamalar oldu.(1) -Okumayı sevmeyen öğrenciler için bir faydası olmuyor maalesef. Okumayı sevenlere fırsat ve derslerden dinlenme olanağı.(1) -Aslında çokta verimli geçmiyor, herkesin elinde kitap olması ve okuyormuş gibi davranmasının dışında.
Toplam	%40	%26	%34

Okulunuzda uygulamakta olduğunuz kitap okuma saatlerinin verimli geçtiğini düşünüyor musunuz? Niçin? sorusuna alınan cevaplar, sınıf öğretmenleriyle branş öğretmenleri arasında farklılık göstermiştir. Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu okuma saatlerinin verimli geçtiğini düşünürken branş öğretmenlerinin birçoğu kısmen verimli bulmuş, yeterli verimi alamadıklarını dile getirmişlerdir. Bu görüşlerine de her sınıfın farklı dokuya sahip olduğu, kimi zaman ihmal edildiği, SBS ve müfredat kaygısıyla gereken önemin verilemediği ve sürenin yeterli olmadığı gibi gerekçeler sunmuşlardır. Sınıf öğretmenlerinden de okuma saatlerinin verimsiz geçtiğini dile getirenler olmuştur. Onların gerekçesi ise sınıfların kalabalık olması, aileden gelen bir alışkanlığın olmaması vb. durumlardır. Öğretmenlerin kendi cümleleriyle durumu özetlemeye çalışalım:

Sınıf öğretmenlerinin olumlu görüşleri:

“Verimli geçtiğini düşünüyorum çünkü okulumuzdaki öğretmenlerimiz okumanın önemine inanıyor, uygulamada üzerine düşenleri yerine getiriyor. Ayrıca okuma saatini güzel sözlerle okulumuzun ses sistemi ile tüm sınıflara duyuruyoruz.” (S8)

“Verimli geçtiğini düşünüyorum. 20 dakika da olsa öğrencilerin kitaplarla haşır neşir olmasını pozitif bir katkı olarak düşünüyorum.” (S15)

“Verimli geçtiğini düşünüyorum. Evde okumayanlar sınıfta okuyor.” (S23)

“I. Kademedeki görev aldığım için sadece bu kademe için söyleyebilirim ki verimli geçiyor.” (S1)

Sınıf öğretmenlerinin olumsuz görüşleri:

“Tam anlamıyla verim alındığını söyleyemem, çünkü aileden gelen bir okuma alışkanlığı olmadığı için dersleri de boş ders olarak algılayan öğrenciler olabiliyor.” (S20)

“Öğrencilerin aile alt yapıları sorunlu olduğundan çok verimli değil.” (S2)

“Hayır, tüm okul olarak uyulmuyor.” (S16)

“Kalabalık sınıf olmasından kaynaklı pek verim sağlanamıyor.” (S19)

Branş öğretmenlerinin olumlu görüşleri:

“Evet. Okulumuzda düzenli olarak okuma saatleri yapılmaktadır. Girdiğim sınıflarda öğrencilere öncelikle kitap okumanın hayatımızdaki ve matematikteki önemini anlatıyorum. Ve herkesin kitap okumasını sağlamaya çalışıyorum. Verim alıyorum. (B6)

“Evet, verimli geçtiğini düşünüyorum. Çünkü bütün öğrenciler kitapları düzenli şekilde getiriyor. Biz unutsak bile hatırlatıyorlar.” (B18)

“Tabi ki zorluklar, olumsuzluklar olacak, bazen verimli de geçmeyecek ama zamanla en üst düzeyde verimli olacağı kanısındayım.” (B9)

Branş öğretmenlerinin olumsuz görüşleri:

“Hayır. Çünkü kimi zaman ihmal edilebiliyor. Ayrıca kitap okuma saatlerinin esnek olması gerektiğini düşünüyorum.” (B3)

“Öneminin yeterince farkına varıldığını sanmıyorum. Türkçe dersi dışında diğer branş öğretmenlerinin de duyarlı olması gerekiyor.” (B25)

Branş öğretmenlerinde verimli geçtiğini söyleyen öğretmen sayısı üçte birlik bir oran çıkmıştır. Bu oranın bu kadar düşük olmasının sebepleri de kısmen olumlu buluyorum görüşünde yoğunlaşan öğretilerin cevaplarından çıkarılabilmektedir:

“Sınıftan sınıfa değişiyor. Kitap okuma alışkanlığı fazla olan öğrencilerin olduğu sınıflarda verimli, diğerlerinde verimsiz oluyor. Okumak istemeyen, kitap getirmeyen öğrenciler problem çıkarıyor, etrafı rahatsız ediyor, huzursuzluk oluyor.” (B17)

“İlkokul I. kademedен bu alışkanlığı kazanmış olanlarla bu saatlerimiz verimli geçiyor. Ancak şu an gözlemlerime göre bu saatlerimiz pek verimli olmuyor.” (B11)

“Her sınıfta aynı verimi aldığımı söyleyemem. Bunda gerek fiziksel şartlar (kitaplık oluşturma, oluşturmama gibi) gerek öğrencilerin okumaya istekli oluşu-olmayışı, etkili oluyor.” (B19)

Kitap okuma saatlerinin verimli geçip geçmediğini öğrenebilmek adına sorulan soruda belirtilen görüşler, öğretmenlerin farklı bakış açılarını ortaya çıkarmıştır. Sınıf öğretmenleri okuma saatlerinin kendi sınıflarında verimli geçtiğini söylemektedirler. Burada özellikle belirttikleri verimin kendi sınıflarında sağlandığı çünkü kendi kontrolleri altında olduğudur. Bu görüşler ve okuma saatlerinin I. Kademedede daha verimli geçmesi doğal bir sonuçtur. Çünkü sınıf öğretmenleri okuma saatlerinin takibini kendi öğrencileriyle daha düzenli yapabilmekte ve sınıflarına hâkim olabilmektedirler. Oysa branş öğretmenlerinin her sınıftaki hâkimiyeti farklıdır ve tüm sınıfların takibini yapabilmek olasıları düşüktür. Branş öğretmenlerinden birçoğu durumun önemiyetinin farkında olduklarını ancak uygulamada sorunlarla karşılaştıklarını dile getirmektedirler. En çok dile

getirilen sorunlar her sınıfta aynı verimin alınmadığı ve bazı sınıflarda kısmen verim alındığıdır. Alınan olumlu sonuçlarda da sınıfların kendi dokusunun büyük payı vardır. I. kademedeki ikinciyi kademeye, kitaba ve okuma saatlerine gereken önemi vererek geçen öğrencilerin bulunduğu sınıflarda kitap okuma saatlerinin verimlilik oranı artmaktadır. Ancak birinci kademedeki bu alışkanlığı edinmeden ikinci kademeye geçtikleri takdirde verimlilik oranı da düşmektedir. Özetle öğrenci üzerinde sınıf öğretmenin etkisi büyüktür ve birinci kademe edindiği alışkanlıkları ikinci kademedeki davranışlarının temelini oluşturmaktadır. Türkçeyi kullanma ve okuma alışkanlığı adına kazandığı davranışlar da geri kalan eğitim öğretim hayatını etkilemekte, I.kademe atılan temelin gücüne paralel olarak üzerine yeni bilgiler inşa edilebilmektedir.

Bu sebeple nasıl ki ilköğretim I.kademe Müzik, Resim, Beden Eğitimi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri uzmanları tarafından veriliyor ve başarı sağlanıyorsa, devletin resmi dili, Türk milletinin anadili olan Türkçenin de ilköğretimin I. kademesinde sınıf öğretmenleri tarafından değil uzman Türkçe öğretmenleri tarafından verilmesi gerekmektedir.

İlköğretimin I.kademesinden kaynaklanan sorunlar diğer yıllarda telafisi mümkün olmayan boşluklara sebep olmakta, öyle ki üniversiteye gelen tüm öğrencilere Türk Dili dersinin verilmesi ihtiyacı doğmaktadır. Henüz işin başındayken yani I kademe önlem alınır, Türkçe dersi uzman öğretmenler tarafından verilirse 2547 sayılı kanunun 5/i maddesinde ifadesini bulan Türk Dili derslerinin üniversitelerin tüm bölümlerinde okutulmasına da ihtiyaç kalmayacaktır.

Yapılan çalışmalar gösteriyor ki, çocuklara kitap okuma düşüncesini aşılama en büyük etkiyi yapan %70,7'lik bir oranla öğretmenlerdir. Aynı şekilde öğrencilere ilk kitaplarını veren %33,0 oranıyla sınıf öğretmenleridir. (Tosunoğlu 2002: 556-558).

Çocuklar üzerinde sınıf öğretmenlerinin büyük etkisinin olduğu herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Bunun yanı sıra branş öğretmenlerinin de öğrenci üzerindeki katkısı küçümsenemeyecek kadar önemlidir. Ancak branş öğretmenleri öğrencilere davranış kazandırma boyutunu çoğu zaman göz ardı etmekte kendi alanlarındaki akademik bilgileri öğrencilere vermeyi yeterli görmektedirler. Kitap okuma saatlerine gösterilen özende bu bakış açısının yansımaları olmaktadır. Branş öğretmenlerinin birçoğu okuma alışkanlığı kazandırma becerisini Türkçe öğretmenlerinin görevi olarak görmekte, okuma saatlerinde de bu bakış açısıyla kendi alan derslerini işlemeyi yeğlemektedirler.

Hâlbuki ilköğretim ikinci kademe okuma alışkanlığı kazanmada kritik bir dönemdir. Yapılan bir araştırmada yedinci ve sekizinci sınıf düzeyinde okumada ciddi bir düşüş olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu dönemde ergen öğrencileri desteklemek, özendirme ve cesaretlendirmek gerekmektedir (Mc Coy vd. 1991).

3.1.3 Kitap Okuma Saatleri Olmasaydı Okulda Hiç Kitap Okunmazdı Düşüncesi Üzerine Öğretmen Görüşleri

Kitap okuma saatleri olmasaydı öğrencilerin okulda kitap okuma durumlarının nasıl olacağı merak edilmiştir. Öğretmenlerin bu düşüncelerini ortaya çıkarmak için kendilerine “Kitap okuma saatleri olmasaydı öğrenciler okulda hiç kitap okumazlardı diye düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya karşılık olarak alınan öğretmen görüşleri Tablo 3.1.3.’de belirtilmiştir.

Tablo 3.1.3 Kitap Okuma Saatleri Olmasaydı Okulda Hiç Kitap Okunmazdı Düşüncesi Üzerine Öğretmen Görüşleri

Kademe	Evet I. kademe:(2) II. kademe:(19)	Hayır I. kademe:(16) II. kademe:(5)	Diğer I. kademe:(5) II. kademe:(3)
Sınıf Öğretmeni (23)	-Okumazlardı. -Bu konuya katılıyorum. Evde çocukların kitap okuma durumlarını kontrol edemiyoruz. Ya da çocuğun bunu ödev olarak düşünüp zevk almadığını görüyorum. Birlikte kitap okuduklarında alt kademeden itibaren bir düzen içinde okuduklarında görev değil ihtiyaç olduğunu biliyorlar.	- Hayır düşünmüyorum. -Kitap okuma saatleri olmasa dahi, öğrenciler kitap okurlardı. -Hayır. Özellikle birinci kademede her zaman kitap okuyoruz. -Öyle bir şey düşünmüyorum. I.kademede okuma etkinlikleri yaptırılıyor. -Hayır, düşünmüyorum. Türkçe dersinde zaten kitap okutuyoruz. Kitap okumanın faydalarını anlatıyoruz. -Hayır, öğretmen baskısı, zorlaması ile küçük yaşlarda kitap okuyacaklarını düşünmüyorum. Zaten sonrası önemli, sonra da çoğu genç kitap okumuyor.	- Bazı sınıflarda evet, özellikle II. Kademe. -Belki. Bu biraz da öğretmenin bu konuda duyarlılığı ve tavrıyla ilgili. -Hiç kitap okumazdı demeyelim de, bu kadar düzenli bir şekilde okuma yapılmazdı. -Kısmen evet. Bazıları için teşvik oldu diye düşünüyorum. -Bazı öğrencilerin evde kitap okumadığını biliyorum. Okulda uygulanması bu öğrencilere en azından kitapları sevdirmek için bir etken olabilir.
	-Evet, kitap okuma saati dışında öğrenci okumak için kitabı eline alamamaktadır. -Evet, düşünüyorum.(15) -Evlerinde okuyabilirlerdi belki fakat okulda	- Hayır. Okuma alışkanlığını pekiştirebilir, doğru uygulanırsa ancak sıfırdan okuma alışkanlığı kazandırılmaz. -Hayır.(3) -Okuyan öğrencilerimiz	-Kendi branşım için hayır, biz tek derslerimizde okuma uygulaması yapıyoruz. Diğer derslerde biraz zor. -Türkçe dersleri dışında evet.

Branş Öğretmeni (27)	okumazlardı diye düşünüyorum. -Evet, bu saatler konulmadan önce hiçbir öğrenci de kitap bulunmuyordu. -Evet, millet olarak okuma alışkanlığı kazanmadığımız için zorlama olmazsa hiçbir şey yapmıyoruz. -Evet, kitap okuma saatleri olmasaydı, öğrenciler okulda hiç kitap okumazdı.	zaten düzenli bir şekilde kitap okumalarına devam ediyorlardı. Zaten okumayanlara da çok da fazla etki ettiğini düşünmüyorum.	- Kendi branşım için böyle düşünmüyorum. Türkçe derslerinde yazılan kompozisyonların başarılı olabilmesi için kitap okumanın gerekliliğine inanıyorum; fakat diğer derslerde kitap okuyabileceklerini zannetmiyorum.”
Toplam	%42	%42	%16

Kitap okuma saatleri olmasaydı öğrenciler okulda hiç kitap okumazlardı diye düşünüyor musunuz? sorusuna alınan cevaplarda sınıf öğretmenleriyle branş öğretmenleri arasında önemli bir fark tespit edilmiştir. Verilen cevaplardaki evet-hayır oranları taban tabana zıttır. Aynı soruya sınıf öğretmenlerinden 2 kişi evet, 16 kişi hayır cevabını; branş öğretmenlerinden de 19 kişi evet, 5 kişi ise hayır cevabını vermiştir. Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu okulda kitap okunmasını kitap okuma saatine bağlamak istememekte, kitap okuma saati olmasa da okulda kitap okunacağını savunmaktadırlar. Bu görüşlerini şu şekilde ifade etmektedirler:

“Hayır. Çünkü ben haftada en az bir kez kitap okuma saati yapıyorum ve her gün evde yarım saat kitap okumalarını tembihliyor ve takip etmeye çalışıyorum.” (S9)

“Düşünmüyorum. Ben şuna inanıyorum. Özellikle sınıf öğretmenlerimiz, kitap okumanın önemini kavradıkları için öğrencilerimize daha birinci sınıfta kitap okutuyorlar. Okudukları kitapları internet ortamına girerek velilerin kitapları görmelerini sağlıyorlar.”(S8)

“Kendi sınıfım için söylemem gerekirse zaten düzenli okuma takiplerimi yaptırıyorum. Okul genelinde yorum yapamam.” (S11)

Branş öğretmenleri ise okulda kitap okunuyor olmasını kitap okuma saatlerine bağlamakta, okuma saatleri olmadığı takdirde öğrencilerin okulda kitap okumayacaklarını savunmaktadırlar. Bu görüşler şu şekilde özetlenebilir:

“Evet, öğrencilik yıllarını hatırlıyorum. Hiç okumazdık okulda kitap. Bize örnek olan, bizim kitap okumamızı gerektiren bir şey yoktu. Sadece “Kitap en iyi dosttur.”

cümlesi ezberletildi. Ama burada mecburiyet ile başlayıp daha sonra sevebilir öğrenci.”
(B21)

“ Evet. Çünkü bazı öğrenciler sadece okuma saatlerinde kitap okuyor ve evde kitap okumaya çeşitli sebeplerden dolayı vakit ayıramıyor.”(B22)

“ Evet düşünüyorum. Çünkü genel olarak öğrencilerimiz teneffüslerde arkadaşları ile vakit geçiriyor. Öğle tatilimiz de olmadığı için okumaya pek vakit ayıracıklarını düşünmüyorum.”(B6)

Sınıf öğretmenleri ile branş öğretmenlerinin bu konudaki farklı görüşleri hitap ettikleri öğrenci seviyesinin durumunu ortaya çıkarmaktadır. I. Kademe öğrencileri sınıf öğretmenleri rehberliğinde herhangi bir mecburiyete ihtiyaç duymadan okulda kitap okuyabilir iken II. kademe öğrencileri okulda kitap okumak için kitap okuma saati gibi geçerli bir sebebe ihtiyaç duymaktadırlar. Yapılan araştırmalarda II. kademe öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının I.kademeye oranla düştüğü gerçeği de göz önüne alınca branş öğretmenleri ile sınıf öğretmenlerinin farklı bakış açılarına anlam vermek daha kolay olmaktadır.

3.1.4 Kitap Okuma Saatlerinin Uygulanmasından Önce Derslerde Kitap Okutmak İçin Ayrıca Bir Zaman Ayrılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kitap okuma saatlerinin uygulanmasından önce derslerde kitap okutmak için ayrıca bir zaman ayrılıp ayrılmadığı merak edilmiştir. Bunun cevabını alabilmek için öğretmenlere “Kitap okuma saatlerinin uygulanmasından önce derslerinizde kitap okutmak için ayrıca bir zaman ayırıyor muydunuz? Ne kadar süre?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya karşılık olarak alınan öğretmen görüşleri kategoriler oluşturularak Tablo 3.1.4.’te gösterilmiştir.

Tablo 3.1.4 Kitap Okuma Saatlerinin Uygulanmasından Önce Derslerde Kitap Okutmak İçin Ayrıca Bir Zaman Ayrılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kademe	Evet I. kademe:(12) II. kademe:(9)	Hayır I. kademe:(4) II. kademe:(15)	Diğer I. kademe:(7) II. kademe:(3)
Sınıf Öğretmeni (23)	-Haftada bir ders saati gibi bir süre ayırıyordum. Bu da genellikle Cuma günleri oluyordu. -Ortalama 15 günde bir ayırıyordum. - Günlük değil de haftada iki gün iki saat ayırıyordum. -Evet, haftada iki ders saati.(2) -Evet, haftada bir ders saati.(1) -Evet, kendi okuma saatlerimiz vardı.(2)	- Hayır -Ders içerikleriyle ilgili metinlerin okunması dışında zaman ayırıyordum. Öğrenciler kitapları evde okuyorlardı. -Programın yoğunluğundan dolayı ayrıca bir zaman ayıramıyorum.	- Özellikle Türkçe derslerinde kitap okuma uygulaması yaptırıyordum ama kitap okuma saati gibi olmuyordu. Bu uygulama ile serbest kitap okuma resmileşti.(S8) - Türkçe derslerinin iki saatini okumaya ayırıyordum.(2) - Türkçe derslerinde metin işlerken.(3) - Türkçe derslerinin bir kısmını ayırıyorum.
Branş Öğretmeni (27)	-Evet, bir ders saati ayırıyordum.(6) -Evet ayırıyordum. Haftanın bir ders saatini öğrencilerimin kitaplarını okumaları için ayırıyorum ve bunun faydasını derslerimde fazlasıyla görüyorum. -Türkçe ders öğretmeni olduğum için okuma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikleri yaptırırken evet. -Evet. Türkçe derslerinde dersin ilk on dakikasını kitap okumaya ayrılmakta, okunan bölümlerin yorumu yapılmaktadır.	-Hayır, ayırmıyordum.(7) -Hayır, kendi konularımızı ancak yetiştiriyordum. -Hayır, özel olarak belli bir saat ayırmıyorduk. Ancak öğrencilerime belli kitap isimleri vererek, okumalarını ve özet çıkarmalarını sağlıyordum. -Hayır, nadiren konu bitince, o da hazırlıksız olduğumuz için verimli olmuyordu.(2) -Hayır, yetiştirmemiz gereken bir müfredat var.(3) -Hayır. Resim dersinin bir saat olması ve yoğunluk bunu mümkün kılmıyor.	-Konular hafifleyince II. dönemde haftada bir saat ayırıyordum ama düzenli olamıyordum. -Çok nadir oluyordu, o da 15-20 dakika... -Evet, ayırıyorum ama verim sıfır.
Toplam	%42	%38	%20

Kitap okuma saatlerinin uygulamaya konulmasından önce okullarda kitap okuma için ayrıca bir zamanın ayrılıp ayrılmadığı sorusuna alınan cevaplarda sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun zaman ayırdığı, branş öğretmenlerinin çoğunluğunun ise zaman ayıramadığı tespit edilmiştir.

“Uygulamadan önce zaman ayırıyordum. Ölçülü bir saat yok. Öğrenci sınıftaki etkinlikleri bitirdiği an kitabını hemen alır.”(S11) diyen sınıf öğretmeni; öğrencilerinin kitap okumaya her an hazır olduklarını, ders etkinliklerini bitirdikleri anda okumaya geçebildiklerini, kitap okumanın onlar için bu uygulamadan önce de hep var olduğunu dile getirmektedir.

“Ayırıyordum. Bir kitap okumaya başlıyorduk, sınıfça okuyorduk. Derslerden kalan sürelerimizi değerlendirebiliyorduk.”(S6) görüşünde de yine bir sınıf öğretmenin derslerinden kalan sürelerde okumaya zaman ayırdığı görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinden 7 kişi de Türkçe derslerinde okumaya zaman ayırdıklarını dile getirmiştir. “ I. Kademedeki kitap okumaya zaman ayırmıyorduk ama Türkçe derslerinde metin işleme esnasında mutlaka bir ders saatini sesli ve sessiz okumaya ayırıyorduk.”(S15)

Sınıf öğretmenlerinden geri kalan 4 kişi ise zaman ayıramamalarını şu şekilde açıklamışlardır:

“Programın yoğunluğundan dolayı ayrıca bir zaman ayıramıyorum.”(S23)

“Ayıramıyorum, çünkü yetiştirilmesi gereken konular ve bir program var. Ders olarak eklendiğinde bu sorunun ortadan kalkacağını düşünüyorum.”(S20)

Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun okuma saati uygulamasından önce kitap okumaya zaman ayırdıkları, branş öğretmenlerinin çoğunluğunun ise okumaya zaman ayıramadıkları görülmüştür. Okumaya zaman ayırdığını dile getiren branş öğretmenlerinin hepsinin ise Türkçe öğretmeni olması doğal bir sonuçtur. Çünkü Türkçe öğretmenleri kitap okumayı derslerinin bir parçası olarak görmektedirler.

“Evet, ayırıyordum. Haftanın bir ders saatini öğrencilerimin kitaplarını okumaları için ayırıyorum ve bunun faydasını derslerimde fazlasıyla görüyorum.”(B4)

“Evet, ayırıyordum. Haftada bir saatimi kitap okuma saati olarak değerlendiriyordum.”(B3)

Diğer branş öğretmenleri zaman ayıramama sebeplerini ders yoğunluğuna bağlayarak görüşlerini şu şekilde dile getirmişlerdir:

“Kesinlikle hayır. Mümkün değil, müfredatı yetiştirmek zorundayız. Keşke öğrencinin de öğretmenin de zamanı istediği gibi kullanması mümkün olsa.”(B21)

“Hayır, yetiştirmemiz gereken bir müfredat var. Ders saatlerini zaten yeterli bulmuyorum. II. kademedede böyle bir problem var. Bu yüzden ayrıca bir zaman ayırmak mümkün değil.”(B6)

“Hayır. Kendi konularımızı ancak yetiştiriyordum. Ancak konularımızda yeri geldikçe araştırma ödevlerini sırayla okutuyordum.”(B25)

Bu görüşlerden Türkçe öğretmeni dışındaki branş öğretmenlerinin kitap okumayı müfredat dışı bir eylem olarak gördükleri, ders müfredatını yetiştirmeyi kitap okutmaya yeğledikleri sonucu çıkarılabilir.

3.1.5 Kitap Okuma Saatlerinin Amacına Uygun Olarak Uygulanması Konusunda Öğretmenlerin Rolüne Yönelik Öğretmen Görüşleri

Kitap okuma saatlerinin amacına uygun olarak uygulanması konusunda öğretmen olarak kendilerini nasıl bir rol içerisinde düşündükleri merak edilmiştir. Öğretmenlerin kitap okuma saatlerinin uygulanmasında kendilerini ne derece önemli bulduklarını ortaya çıkarabilmek için kendilerine “Kitap okuma saatlerinin amacına uygun olarak uygulanması konusunda öğretmen olarak görevinizi ne derece önemli buluyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Buna karşılık alınan öğretmen görüşleri Tablo 3.1.5.’te sunulmuştur.

Tablo 3.1.5 Kitap Okuma Saatlerinin Amacına Uygun Olarak Uygulanması Konusunda Öğretmenlerin Rolüne Yönelik Öğretmen Görüşleri

Kademe	<u>Cok önemli</u> buluyorum. I. kademe:(20) II. kademe:(19)	<u>Önemli</u> buluyorum. I. kademe:(3) II. kademe:(6)	Diğer I. kademe:(0) II. kademe:(2)
Sınıf Öğretmeni (23)	<p>-Öğretmen bu işin en önemli aktörüdür. Öğretmen istemez ya da önemsemezse bu uygulama gerçekleşemez.</p> <p>-Çok önemli olduğunu düşünüyorum.(3)</p> <p>-Birinci derecede önemlidir, öğretmen uygulamazsa uygulanmıyor.(4)</p> <p>-Bizim önemimiz tartışılmaz.</p> <p>-En önemli görev bizde. Biz umursamazsak kitap okuma saati amacına ulaşamaz.</p> <p>-Çok önemli ve hassas bir durum, kontrollü olmak gerekir.</p> <p>-Bence öğretmenin görevi son derece önemli çünkü öğretmen öğrencileri için örnek alınması gereken bir protiptir.</p>	<p>- Kontrol etme, takip etme konusunda önemli buluyorum.</p> <p>-Okumanın öğrenci tarafından tam gerçekleştiğini kontrol etmem gerekli.</p> <p>- Öğretmenin de öğrenciyle beraber kitap okuması gerektiğine inanıyorum.</p>	
Branş Öğretmeni (27)	<p>-Çok önemli, öğrencilere örnek olup, teşvik etmek gerekiyor.(3)</p> <p>-Çok önemli buluyorum... (4)</p> <p>-Çok önem arz ediyoruz. Sen okumazsan çocuk okur mu?(2)</p> <p>-Oldukça önemli buluyorum. Veli profilimiz kitap okuyan insanlardan oluşmuyor. Öğrencilerimiz evde kitap okuyan modelleri yok ya da yok denecek kadar az. Bizlerin onlara örnek olmamız ve onları bu konuda yönlendirmemiz gerekiyor.(B6)</p> <p>-Öğretmenin çok önemli bir yerinin olduğunu düşünüyorum.</p> <p>-Çok önemli buluyorum çünkü uygulamayı yapan biziz.</p> <p>-Kesinlikle oto kontrol olmalı.</p>	<p>-Önemli buluyorum.(2)</p> <p>-Fazlasıyla katıldığımı ve önemli olduğumu düşünsem de aksaklıklar olduğunu düşünüyorum</p> <p>-En azından bu uygulamaya uymaya çalışıyor ve saatlerini hiç aksatmamaya çalışıyorum. Hiç okutmayan arkadaşların olduğunu da biliyorum.</p> <p>-Öğrencilere model olması açısından önemli buluyorum.</p> <p>-Görevimiz önemli ama gerekli şartlar sağlanamadı.</p>	<p>-Biraz. Çünkü gönüllülük esası söz konusu olduğu için zorlama sonuç vermez düşüncesindeyim.</p> <p>-Elimizde kitapla girmek öğrencilerin dikkatini çekmesi ve özenmesi bakımından etkili oluyordu ancak dediğim gibi okuyan öğrenci her yerde her zaman okuyor.</p>
Toplam	%78	%18	%4

Kitap okuma saatlerinin amacına uygun olarak uygulanması konusunda öğretmen olarak görevinizi ne derece önemli buluyorsunuz?” sorusuna alınan cevaplardan her iki kademe öğretmenlerinin ortak görüşe sahip olduğu sonucu çıkarılmıştır. Sınıf öğretmenleriyle branş öğretmenlerinin büyük oranda aynı görüşlere sahip oldukları tek soru budur. Onları ortak noktada buluşturan, öğretmen olarak rollerinin ne derece önemli olduğunun farkında olmalarıdır. Rollerini çok önemli bulan öğretmenler görüşlerini şu şekilde dile getirmişlerdir:

“Ben branşım adına cevap vermek istiyorum. Zaten Türkçe dersinin özünde okuma, anlama ve anlatma vardır. Eğer çocuk okumazsa anlamaz, anlamazsa da anlatamaz. Bu yüzden okuma saatinin olması yerinde bir uygulama. Bu uygulamada öğretmen olarak bizlere çok büyük görev düşmektedir.”(B15)

“Öncelikle bu uygulamada, öğrencilere kitap okuma alışkanlığını aşılayabilmede ders öğretmenlerinin birinci derecede önemli görevleri olduğunu düşünüyorum. Eğer biz öncelikle bu uygulama saatlerinde düzenli olarak kitap okuyabilirsek, öğrencilerimizin de bu konuda bizi örnek alacaklarını düşünüyorum. Özellikle ilköğretim kademelerinde, öğretmenler öğrencileri için çok önemli ve büyük bir model teşkil etmektedir.”(B11)

“Kitap okuma saatleri uygulaması başladığından beri mutlaka çantamda kitap taşıyorum. Öğrencilerin bunu fark ediyor. Bu kitaplar değiştikçe öğrenciler de okuduğumu fark ediyorlar. Bundan olumlu etkileniyorlar. Ayrıca birbirimizle kitap değişimi yapıyoruz. Öğretmen bu saatleri önemseirse öğrenci de önemser.”(B17)

“Çok önemli buluyorum ama haftada iki saat dersim olduğu için kitap okuma saatleri programdan geri kalmama sebep oluyor. Bunun için ayrı bir ders saati olarak programa alınması gerektiğini düşünüyorum.” (B13)

“Türkçe dersinin, aslında bütün derslerin hatta aslında güzel konuşup yazabilmenin, okuduğunu anlayabilmenin temeli kitap okumaktır. Kitap okuma saati olmasa da dersimin gereği olarak sürekli kitap okutuyorum, takip ediyor, listelerimi tutuyorum. Bu ülkeye, doğru düşünen, okuduğunu dinlediğini anlayan insanlar lazım; anlamadan alkışlayan insanlar değil. Bunun sorumluluğunu taşıyor olduğumun bilincindeyim.”(B26)

“Bence öğretmenin bu konudaki tutumu çok önemli, ders işlemeye verdiği önemi ya da gösterdiği özeni okuma saatlerinde de devam ettirirse öğrenci bunun bir görev olduğunu fark eder. Bu sayede de okuma saatleri verimli geçer. Örneğin öğretmenin sınıfı için

kitaplık oluşturup oluşturmaması okuma saatinin amacına uygun uygulanıp uygulanmamasını doğrudan etkiler.”(B19)

“Bu uygulamanın amacına ulaşması için öğretmenler olarak bizlerin yapması gereken önemli görevler: Bu uygulamayı takip etmek, devamlılığını sağlamak, süresi az da olsa sürekli olduğu için alışkanlık haline getirilmesini sağlamak, öğrencilere uyarı yapılması ve uygulamanın önemini anlatarak sürekli okumanın sevgi ile olacağının altının çizilmesidir.”(S8)

“Tabi ki öğretmenin görevi çok önemli velim gelip çocukla ilgili problemler söylüyorsa hemen veliye de bir kitap verip ona örnek olması gerektiğini belirtiyorum. Aile okursa çocuk da okur.” (S11)

“Kitap okuma alışkanlığı sağlanması konusunda kendimi birinci derecede sorumlu hissediyorum. Ancak veli katkısı olmadan tam verim almanın zor olduğunu düşünüyorum.” (S20)

“Öğretmenin tavrı burada belirleyicidir. Bunu sadece genelge gereği olarak algılsa başarı sağlayamayacağı aşikârdır.” (S21)

“Çok önemli olduğunu düşünüyorum. Öğrencilere bu konuda gerekli bilgilendirmeleri yapıp, bu saatlerin amacına ulaşması konusunda çaba sarf etmemiz gerektiğini düşünüyorum.” (S9)

“Öğretmen bu uygulamanın en önemli aktörüdür. Öğretmen istemez ya da önemsemezse bu uygulama gerçekleşemez.”(S13)

Kitap okuma saatlerinin amacına uygun olarak uygulanması konusunda öğretmen olarak görevini önemli bulan öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

“Öğrencilere model olması açısından önemli buluyorum.” (B22)

“Önemli buluyorum; ancak resim yaparak okuduğu kitabı anlatması daha önemli. Fazlasıyla katıldığımı ve önemli olduğunu düşünsem de, aksaklıklar olduğunu düşünüyorum.”(B7)

“Sınıfta okumayı kolaylaştırmak adına uygun fon müzikleri kullanıp aynı anda bende sınıfta kitap okuyorum. Bu da çocuklarda olumlu tepki sağlıyor.(B9)

Araştırmaya katılan tüm öğretmenler, kitap okuma saatlerinin uygulanması konusunda kendilerine düşen görevin ne kadar önemli olduğunun farkında olan bireylerdir.

Bir öğrencinin okuma alışkanlığı kazanabilmesi onu yetiştiren öğretmenlerine bağlıdır. Öğretmenlerin okuma alışkanlıkları ve tutumları öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında ve okumaya yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde önemli rol oynamaktadır. Öğretmenin model olduğu ve kendi tutumlarını paylaştığı sınıflarda okuyan öğrencilerin okumaya karşı olumlu tutum geliştirme ihtimali daha yüksektir (Grambell, 1996: 20-21; Dreher 2003: 338). Fakat öğretmenin kendisinde olmayan bir alışkanlık ve tutumu öğrencilerine aktarabileceğini düşünmek de hata olacaktır (Applegate, Applegate, 2004: 555). Bu nedenle ilk önce üzerinde durulması gereken husus öğretmenin bu alışkanlığa ve olumlu tutumlara sahip olup olmadığıdır.

Ana dili öğretmenleri ve sınıf öğretmenleri kendi tutum ve ilgilerini öğrenciyle paylaşarak onları özendirmekle beraber hem öğrencilere hem de ailelere yönelik tavsiyelerde bulunabilecek kadar çocuk yazınına takip etmelidir (Collins, 1996: 2). Özellikle popüler kitapların ve yeni çıkan eserlerin öğretmenler tarafından tanınması ve gerektiğinde öğrencileri teşvik etmek amacıyla kullanılması gerekmektedir. Nitekim Creel (2007: 48) öğrencilerin okul gerekleri dışında boş zamanlarında okudukları kitapların % 80'ine yakınının 2000'li yıllarda basılan kitaplar olduğunu belirtmiştir. Aynı şekilde Hopper (2005: 117) öğrencilerin en çok okudukları kitapları listelemiş ve görüşleri değerlendirilen 98 öğrenciden 63'ünün popüler kitapları (Harry Potter(36), Yüzüklerin Efendisi(27)) okuduğunu tespit etmiştir. Buradan hareketle diyebiliriz ki, öğretmenlerin popüler kitapları ve yeni yayınları takip etmesi gerekmektedir. Bu da düzenli bir okuma alışkanlığına sahip olmakla ve okumaya yönelik olumlu tutumlarla mümkündür.

3.1.6 Ders Müfredatını Yetiştirme ve SBS Kaygısının Kitap Okuma Saatlerine Olan Etkisine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Kitap okuma saatlerine gereken önemin verilmesine ders müfredatını yetiştirme ve SBS kaygısının engel olup olmadığı merak edilmiştir. Bunun cevabını alabilmek için öğretmenlere “Ders müfredatını yetiştirme ve SBS kaygısı sizde ve öğrencilerinizde kitap okuma saatlerine gereken önemi vermenizi engelliyor mu?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya karşılık olarak alınan öğretmen görüşleri kategoriler oluşturularak Tablo 3.1.6.'da gösterilmiştir.

Tablo 3.1.6 Ders Müfredatını Yetiştirme ve SBS Kaygısının Kitap Okuma Saatlerine Etkisine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Kademe	<u>Evet, engelliyor.</u> I. kademe:(9) II. kademe:(8)	<u>Hayır, engellemiyor.</u> I. kademe:(12) II. kademe:(17)	Bazen I. kademe:(2) II. kademe:(2)
Sınıf Öğretmeni (23)	<p>-Evet, kesinlikle engelliyor. Öğrenciler de bu konuda şikâyet-lerini dile getiriyorlar.</p> <p>-En büyük sebeplerden birisidir.</p> <p>-Evet, engelliyor, etkisi oluyor.(3)</p> <p>-I. Kademede ne yazık ki 4.ve 5. Sınıflarda bu kaygı var, müfredat yetişmiyor.</p> <p>-Ders müfredatını yetiştirme ve zamanın yetişmemesi kitap okuma saatlerinin tam uygulanmasını engelliyor.(2)</p>	<p>-Hayır, planlı olarak program uygulanırsa sorun olmayacaktır.</p> <p>-Engellemiyor, çünkü okuduğunu anlamayan bir öğrencinin diğer derslerde başarılı olacağına inanmıyorum.(3)</p> <p>-Hayır, engellemiyor...(5)</p> <p>-Hayır, müfredat yetişmeyecek düzeyde yoğun değil. Öğrencinin I.kademede SBS kaygısı yaşamasını doğru bulmuyorum.</p> <p>-Hayır, çünkü sınıf öğretmenlerinde bunun sorun olduğunu düşünmüyorum.(2)</p>	<p>- Zaman zaman engellediğini düşünüyorum.</p> <p>-Çok az.</p>
Branş Öğretmeni (27)	<p>-Evet, engelliyor...(5)</p> <p>-Evet, engelliyor çünkü SBS' de alınacak puanlar kitap okumaktan daha önemli görüldüğü için yeterince önem verilmesini engelliyor.</p> <p>-Engellememesi gerekse de, aksamalar fikrimizi değiştirmemize neden oluyor.</p> <p>-Çok fazla miktarda etkiledi. Dönemin sonuna doğru geçen yıl kitap okuma saatlerinde bile ders yapmak zorunda kaldım.</p>	<p>-Hayır, engellemiyor. Tabi ki böyle bir kaygı var; ama biraz özveri ile üstesinden geliyoruz.</p> <p>-Böyle bir kaygı taşımıyorum.</p> <p>-Hayır, engellemiyor(8)</p> <p>-Hayır, kitap okuma alışkanlığının öğrencilere kandırılması daha önemlidir.</p> <p>-Hayır, istenirse her şey yetiştirilebiliyor.</p> <p>-Hayır, engellemiyor; çünkü çocuk kitap okumazsa zaten SBS' de bir şey yapamaz. Okuma, anlama, anlatma...(2)</p> <p>-Kitap okuma saati SBS' ye yardım ediyor çünkü kendi anadilini bilmeyen bir öğrenci iyi düşünemez, yorum yapamaz.(3)</p>	<p>-Bazen; fakat düzenli şekilde yapmaya çalışıyordum.</p> <p>-Evet, kimi zaman etkiliyor. Fakat öğrencilerime sürekli başarılı olmanın bol bol okumaya bağlı olduğunu hatırlatıyorum.</p>
Toplam	%34	%58	%8

“Ders müfredatını yetiştirme ve SBS kaygısı sizde ve öğrencilerinizde kitap okuma saatlerine gereken önemi vermenizi engelliyor mu?” sorusuna alınan cevaplarda her iki kademe öğretmenlerinin çoğunluğunun “hayır engellemiyor” cevabını vermeleri dikkat çekicidir. Öğretmenlerle yapılan görüşmede diğer sorular yöneltirken ders müfredatının yoğun olmasını engel olarak öne sürmüşler iken bu soruda cevaplarının yön değiştirmesi ilginç bulunmuştur.

“Hayır engellemiyor. Tam tersi olarak sınavlarda kitap okuyan öğrencilerin sorular daha kısa sürede okuyup anladıklarını ve daha güzel yorumladıklarını görüyorum.”(S3)

“Engellememeli! Çünkü SBS gibi sınavlarda soruların iyi okunup anlaşılması sorunun çözülmesinde etkili olur. Kitap okuyan bir çocukta SBS sınavlarında daha başarılı olur.”(S7)

“Kesinlikle hayır. Okuma saatlerini öğrencilere anlamlı olarak anlattığımda, öğrencilerde okuma konsantrasyonu sağladığımızda kesinlikle SBS’nin okuma alışkanlığını engelleyeceğine inanmıyorum.”(S8)

“Ders müfredatını yetiştirmek gerekir; ama okuduğunu anlamayan öğrenciler, kitap okumayan öğrenciler SBS’ de ne kadar başarılıdır? Bu biraz tartışmalı. Müfredat ve kitap okuma saatleri Türkçe dersinde sıkıntı olmadan yapılabilir.”(B9)

“Hayır, engellemiyor. Branşım Türkçe olduğu ve SBS soruların büyük çoğunluğunun okuduğunu anlamaya yönelik olduğu için böyle bir kaygı taşımıyorum. Bence okuduğunu anlamayan, yorumlayamayan bir öğrenci sadece Türkçe dersinde değil tüm derslerde başarısız olur.”(B19)

“Ders müfredatını yetiştirme kaygım var; ama SBS kaygısı 6.ve 7.sınıflarda kitap okuma saatlerini destekliyor. Çünkü sorular hep paragraf tarzında olduğu için öğrenciler kitap okumanın önemine inanıyorlar ama 8.sınıflar kitap okumak yerine test çözmeyi istiyorlar.”(B16)

“Ben de kesinlikle böyle bir kaygıyı oluşturmuyorum. Aksine okuduklarında daha başarılı olacaklarına inanıyorum; ama öğrenciler benimle aynı görüşü paylaşmıyor. Onlar SBS ile kitap okumayı iki ayrı ve birbirinden bağımsız olaylar olarak görüyorlar.”(B5)

“Benim dersime engel olmuyor. Aksine destek bile oluyor. Ama öğrencilerimde bu kaygıyı hissedenler var. Ama bu daha çok kitap okumak istemeyenlerde görülüyor nedense.”(B17)

“Hayır, zira kitap okumak, sınavlarda da katkıda bulunacaktır. Hem kelime haznesini geliştirir hem de okuduğunu anlamayı geliştirir.”(B25) gibi cevaplarla katılımcılar okumanın önemli olduğuna inandıklarını dile getirmişlerdir. Ancak katılımcıların bu ifadelerle görüşmenin genelinde verdikleri ifadeler birbirine çelişmektedir. Kitap okuma saatlerinin uygulanmasındaki başlıca sıkıntı olarak ders müfredatının yoğunluğu, konuların yetişmediği gibi sebepler öne sürerlerken bu soruda verdikleri cevapların çok da gerçekçi olmadığı görülmektedir.

“Evet, engelliyor.” cevabını veren %34'lük bir kısım ise görüşme genelinde ifade ettikleriyle çelişmeden bu soruda açıkça düşüncelerini şu şekilde dile getirebilmişlerdir:

“Müfredattaki birtakım konular, sonra SBS ve benzeri sınav stresi öğrenciyi de, beni de olumsuz etkiliyor.”(S19)

“Müfredatı yetiştirmek ve tahmin edilmeyen tatiller derslerin öncelikli olarak ele alınmasına neden oluyor.”(S20)

“SBS kaygısı, gözlemlediğim kadarıyla özellikle 7.ve 8. sınıflarımdaki öğrencilerimde kitap okumayı engelliyor, diyebilirim. Bu sınıflar için bu saatler zaman kaybı olarak görülüyor. Elbette ders müfredatı konusunda yetiştirememe gibi bir kaygı taşıyorum ancak bu saatlere yeterince önem vermeye çalışıyorum.”(B11)

“Muhakkak. Neticeye bakılıyor, şimdi kitap okumak sadece Türkçeyi ilgilendirmiyor, okuduğunu anlaması matematik için de önemli ama önümüzdeki yemek de bizi bekliyor.”(B21)

Branş öğretmenlerinde Türkçe öğretmenleri haricindeki diğer branş öğretmenlerinin genelinde kitap okutmayı boşa geçen zaman ve derslerinden kayıp olarak görmeleri daha baskın bir düşünce olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.1.7 Kitap Okuma Saatlerinin Uygulamadan Kaldırılması veya Uygulamanın Sürekliliğinin Sağlanmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kitap okuma saatlerinin uygulamadan kaldırılması ya da uygulamanın devamının sağlanması konusunda öğretmenlerin ne düşündüğü merak edilmiştir. Bunun cevabını alabilmek için öğretmenlere “Kitap okuma saatlerinin uygulamadan kaldırılması veya uygulamanın sürekliliğinin sağlanması konusunda ne düşünüyorsunuz?” sorusu

yöneltilmiştir. Bu soruya karşılık olarak alınan öğretmen görüşleri kategoriler oluşturularak Tablo 3.1.7.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.1.7 Kitap Okuma Saatlerinin Uygulamadan Kaldırılması veya Uygulamanın Sürekliliğinin Sağlanmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kademe	<u>Sürekliliği sağlanmalı</u> I. kademe:(18) II. kademe:(20)	<u>Okuma dersi olmalı</u> I. kademe:(4) II. kademe:(6)	Diğer I. kademe:(1) II. kademe:(1)
Sınıf Öğretmeni (23)	-Sürekliliği sağlanmalı...(11) -Tabi ki uygulamaya devam edilmeli. -Bence sürekli olmalı ama kaynak kitap konusunda kolaylık sağlanmalı. -Kaldırılmaması gerektiğini düşünüyorum, hatta bir ders saatine çıkarılmalı. -Okullar daha kararlı olmalı. Programa topyekûn uyulmalıdır. Esneklik rutini bozuyor. -Uygulama devam etmeli.(2) -Saatleri sınıf öğretmeni belirlerse şayet sürekliliği sağlanmalıdır.(2)	-Okuma dersi konmalı, bu kadar önemli bir konu o dersin arkasına bu dersin arkasına sıkıştırılmaz, angarya haline getirilemez. Angarya olmaktan çıkarılmalı zevkli hale getirilmelidir. -Sürekliliği sağlanmalı ve belli bir ders saatinin ayrılması gerekir. -Başlı başına bir ders olarak uygulanırsa daha etkili olacağını düşünüyorum. - Bence ders saatleri günlük 6 ders+ 25 dakika şeklinde planlanmalı, böylece kitap okuma dersi resmiyete kondurularak mecburi hale getirilmeli.	-Kaldırılmalı; çünkü kitap okunması için belirli bir vakte şartlanılmasından hoşlanmıyorum.
Branş Öğretmeni(27)	-Uygulama sürekli olmalı, önemi daha iyi anlatılmalı. -Sürekliliği sağlanmalıdır.(6) -Kitap okuma saatleri devam ettirilmeli.(3) -Kaldırıldığında kitap okuma oranının azalacağını düşünüyorum. -Kesinlikle devam etmeli. 20 dakikasının 5 dakikasını bile anlayarak okusalar bu yeter. Bir yerlerden başlamak gerekir değil mi? -Kesinlikle daha ciddi bir şekilde uygulanması gerektiğini düşünüyorum. Bunun takibinin yapılmasını istiyorum. -Devam etmesini tercih ederim. -Bu uygulamanın kaldırılmaması gerekir.(2)	-Kesinlikle sürekli olmalı. Hatta ders müfredatına konmalı ki ciddiyetle okuma alışkanlığı kazanılsın, nota dönüşün. -Bence seçmeli ders olarak bile konulabilecek bir uygulama, dolayısıyla devam etmesini isterim. -Kitap okuma saatlerinin uygulanmasına devam edilmeli. Hatta "kitap okuma dersi" konulmalı. -Okuma dersi adı altında bu alışkanlığın çocuklara kazandırılmasının daha faydalı olacağını düşünüyorum. -Sürekliliği ders saati verilerek sağlanmalı.(2)	-Kaldırılması gerekir ya da gerekmez diyemem, kendim konu sıkışıklığına göre okuma saatini bazen uyguladım bazen de uygulamadım.
Toplam	%76	%20	%4

Kitap okuma saatlerinin devamlılığının sağlanmasının öğretmenler tarafından istenip istenmediğini anlamak için sorulan “Kitap okuma saatlerinin uygulamadan kaldırılması veya uygulamanın sürekliliğinin sağlanması konusunda ne düşünüyorsunuz?” sorusuna %76 olumlu cevap alınmıştır. Çıkan bu oran göstermektedir ki, kitap okuma saatlerinde birtakım aksaklıklar yaşansa da öğretmenler tarafından sürekliliğinin sağlanmasını istenmektedir. Sürekliliği sağlanmalı diye görüş bildiren öğretmenler düşüncelerini şu şekilde ifade etmektedirler:

“Kitap okuma saatleri uygulaması devam ettirilmelidir. Böyle bir uygulama sonlandırılırsa, kitap okuma bilinci olmayanlarda olumsuz sonuçlar doğurabilir. Benim düşünceme göre bu saatler konusunda öğrencilere önceden bilgi verilerek düzenli bir şekilde sürdürülmelidir.”(B11)

“Zararlı olduğunu, zaman hırsız olduğunu kimse söyleyemez. Yararlı olan da devam etmeli.”(B21)

“Bu uygulamanın kaldırılmaması gerekir. Bu konuda süreklilik sağlanmalıdır. Herkes üzerine düşen görevi en iyi şekilde yerine getirilmelidir.”(B15)

“Kaldırılsa da ben kitap takibi yapmaya 18 yıldır yaptığım gibi devam edeceğim. Uygulanıyor olması iyi oluyor çünkü kitabı sevmeyen öğrenci, sağına soluna bakıp okuyanları görünce kendisi de okumaya başlıyor.”(B26)

“Bu sorunun yanıtı tamamen tutarlılıkla ilgili, konuyla ilgili net bir karar verilmeli. Bence sürekli olmalı.”(B14) diye görüş bildiren katılımcı kitap okuma saatleri uygulamasıyla ilgili net bir karar alınarak sürekliliğin kesin olarak devam ettirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Çünkü uygulamanın ne kadar süreceğinin bilinmemesi öğretmenler ve öğrenciler için bir boşluk oluşturmakta uygulama esnasında ihmaller yaşanmaktadır. Kesin olarak kaldırılacağı yahut devam ettirileceği bilindiği takdirde uygulayıcıların da daha net davranacakları düşünülmektedir.

Kaldırılmasını istemeyen ancak uygulamada da daha titiz davranılması gerektiğini savunan katılımcıların görüşleri uygulamanın devamı halinde dikkate alınması gereken görüşlerdir.

“Kanımca sürdürülmeli; ama öğretmenlerin, idarecilerin, memurların, müstahdemlerin katılımı ile sürdürülmeli. Kitap okuma saatinde hiçbir ses duyulmamalı, sadece soluk sesinden başka.”(S15)

“Kitap okuma saatinin asla uygulamadan kaldırılmasını istemiyorum. Ayrıca uygulamanın sürekliliğinin sağlanması için okul idaresinin takip etmesini sağlayacak mekanizma geliştirilmesini tavsiye ediyorum.”(S8)

“Bu uygulamanın kaldırılmasını istemiyorum; çünkü proje öğrenciler tarafından ancak benimsendi. İlk uygulandığında daha sıkıcı geliyordu.”(S3)

“Kitap okuma saatlerinin kaldırılmasını düşünmüyorum. Bu alışkanlık öğrencilere biraz da olsa kazandırılmalı. Bu alışkanlığın devamı için, uygulamanın devamı için kitap okuma etkinliği kaldırılmamalı.”(S14)

“Uygulamadan kaldırmak değil de istediğimiz ders saatinde yapsak daha faydalı olabilir. Yani yine her gün olacak ama sınıf öğretmenin belirlediği saatte olacak.”(S9)

Öğretmenlerin %20’si de kitap okuma saati uygulamasının kitap okuma dersine dönüştürülmesini, ders olarak programda bulunması gerektiğini düşünmektedirler.

3.2 Kitap Okuma Saatlerinin Okuma Alışkanlığı Kazanma Becerisine Katkısı Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Kitap okuma saatlerinin okuma alışkanlığı kazanma becerisine katkısı konusunda öğretmenlerin görüşleri merak edilmiştir. Bunun cevabını alabilmek için öğretmenlere “Uygulamakta olduğunuz kitap okuma saatlerinin okuma alışkanlığı kazanma becerisine katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz?”, “Kitap okuma saatlerinin okuma tutumunu olumlu yönde etkilediğini ve kitap sevgisi kazandırdığını düşünüyor musunuz? Bu kazanımı ne şekilde sağladığını düşünüyorsunuz?”, “Kitap okuma saatlerinin okuma sürekliliğine ne şekilde katkı sağladığını düşünüyorsunuz?”, “Kitap okuma saatlerinde öğrencilerinizin okuyabileceği kitapları barındıran bir sınıf kitaplığı oluşturuyor musunuz? Bu kitaplıkta hangi türde kitaplara yer veriyorsunuz?”, “Kitap okuma saatlerinde en çok kitap okuyan öğrenciyi tespit ediyor musunuz? Onu ne şekilde ödüllendiriyorsunuz?”, “Kitap okuma saatlerinde öğrencilerinize kitap tanıtımı yapıyor musunuz ya da onların kitaplarını tanıtımlarına izin veriyor musunuz? Bu tanıtımları ne şekilde yapıyorsunuz?”, “Kitap okuma saatlerinin kütüphane kullanımını arttırdığını düşünüyor musunuz?”, “Kitap okuma saatleri uygulamaya konduktan sonra

öğrencilerinizin geçmişe oranla daha çok kitap okuduğunu düşünüyor musunuz? Gözlemlerinizi anlatınız.” soruları yöneltilmiştir.

3.2.1 Kitap Okuma Saatlerinin Okuma Alışkanlığı Kazanma Becerisine Katkısı Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Öğretmenlere “Uygulamakta olduğunuz kitap okuma saatlerinin okuma alışkanlığı kazanma becerisine katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz? sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya karşılık olarak alınan öğretmen görüşleri kategoriler oluşturularak Tablo 3.2.1.’de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.1 Kitap Okuma Saatlerinin Okuma Alışkanlığı Kazanma Becerisine Katkısı Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Kademe	Katkı sağladığını düşünüyorum. I. kademe:(19) II. kademe:(19)	Biraz Katkısı olduğunu düşünüyorum. I. kademe:(4) II. kademe:(3)	Diğer I. kademe:(-) II. kademe:(5)
Sınıf Öğretmeni	<ul style="list-style-type: none"> -Okuma alışkanlığı kazanma açısından önemli olduğunu düşünüyorum.(4) -Olumlu katkı sağladığını düşünüyorum.(5) -Kitap okumaya katkısı çok büyük... -Öğrenciler boş zamanlarını kitap okuyarak değerlendirebileceklerini öğrendiler. -Kesinlikle gerekli olduğunu düşünüyorum.(2) -Okulda mutlaka uygulanması gerektiğini düşünüyorum. -İlk olarak verimlilik sağlandığını düşünüyorum. 	<ul style="list-style-type: none"> -Biraz katkısı var ama birinci derecede gerekli değil. -Özellikle hiç okumayan öğrencilere bu alışkanlığın az da olsa kazandırıldığını düşünüyorum. -En azından katkı sağlayabilir. -Çocukların okumaya biraz daha ısınacağını düşünüyorum. 	
Branş Öğretmeni	<ul style="list-style-type: none"> -Öğrencilerin okudukları kitapları takip etmek ve her gün 10 sayfa okumalarını sağlamak okuma alışkanlığı kazanmalarında yardımcı olabilir. -Elbette gerekli.(3) -Çocuklar birbirlerine bakarak etkilendikleri oluyor, bir kişi bile kardır sonuçta... -Mutlaka katkısı olacaktır. -Çok büyük katkısı var... -Kesinlikle okuma alışkanlığı sağladığını düşünüyorum. -Katkısı olduğunu düşünüyorum.(5) -Gerekli olduğunu düşünüyorum ama daha çok birinci kademede. -Okuma alışkanlığının bu şekilde okulda verilebileceğine inanıyorum. -Katkısı büyük olup, öğrenci okumaya meraklı ve istekli hale gelmektedir. 	<ul style="list-style-type: none"> -Çok fazla katkı sağladığını düşünmüyorum. - Beceri haline gelmesinde çok katkısı olduğunu düşünmüyorum; çünkü ailede de böyle bir alışkanlık olmalı. Ama ne okursa kardır gözüyle bakıyorum. -Çok fazla olmasa da yararlı olduğunu düşünüyorum. Çok kitap okumayan öğrencilerin bile elinde kitap görmek beni mutlu ediyor. 	<ul style="list-style-type: none"> -Her öğrencide farklı oluyor. Kimi zevk alıyor, kimi üflüyor, püflüyor ama neticede kitap okunuyor.(2) -Her öğrencide aynı etkiyi bırakmıyor. Sorumluluk bilinci gelişmiş öğrenci daha ciddiye alıyor. -Kitap okuma saatleri kitap okuma alışkanlığının gelişmesine katkı sağlar; ancak bu becerinin kazandırılmasında tek başına yeterli değildir. -Okuma alışkanlığı kazanma açısından gereklidir ama bu yöntemle değil.
Toplam	%76	%14	%10

Kitap okuma alışkanlığının kazandırılması açısından kitap okuma saatlerinin katkısının olup olmadığı sorusuna öğretmenlerin %90'ı olumlu cevap vermiştir. %76'lık kısım katkı sağladığını %14'lük kısım ise biraz katkı sağladığını dile getirmişlerdir. Geriye kalan %10 da farklı görüşler bildirmişlerdir. Tüm katılımcıların %90 gibi büyük bir oranla

katkı sağladığını düşünmeleri kitap okuma saatlerinin hedeflediği amaca ulaştığını göstermektedir.

Türkiye Okuyor projesinin ürünü olan kitap okuma saatlerinin amacı olan kitap okuma alışkanlığını kazandırmak ve geliştirmek adına çıkan bu olumlu sonuçlar okuma saatleri için umut vericidir.

Kitap okuma alışkanlığının kazandırılması açısından kitap okuma saatlerinin katkı sağladığını düşünen öğretmenlerin görüşleri şu şekilde özetlenebilir:

“Kesinlikle gerekli olduğunu düşünüyorum. Başka türlü çocukların kendi kendilerine kitaplarla tanışmasını beklemek zorunda kalacağız. En azından üç çocuk, beş çocuk da olsa kitaptan zevk almayı öğrenenler var.”(S20)

“Okumaktan hoşlanmayan bir insan düşününüz. Bu insanın eline bir kitap verecek ve 20 dakika bu kitabı karıştırıp incelemesini isteyeceksiniz. Bu süre zarfında mutlaka bu kitaptan ilgisini çekecek bir şeyler bulunur. Hele bu çocuk olursa, sonuç olarak bir kitap, iki kitap, üç kitap derken belki bir ya da birkaç çocuğu kazanır, hayat boyu okuyan bir insan elde ederiz. Kanaatimce etkili olur.”(S15)

“Okuma becerisinin kazanılmasında ben “az olsun devamlı olsun” anlayışı taraftarıyım. Bu durumda okuma süresi süre olarak az olabilir; ama devamlılık açısından uygulamanın ileride kalıcı hale geleceğine inanıyorum.”(S8)

“Kitap okumaya katkısı çok büyük, öğrenci yararını gördükçe, evinde de okumaya zaman ayırmaktadır.”(S12)

“Kitap okuma alışkanlığı kitap okuyarak olur. Bir de büyüklerimizin, öğretmenlerimizin de bizimle birlikte okuması model olması etkilidir. Kitap okuma saatleri her yıl düzenli devam edebilirse okuma alışkanlığı kazanma becerisine katkısı çok olacaktır.”(S7)

“Okuma alışkanlığı kazandırmakla birlikte, hızlı okuma, okuduğunu anlama, daha düzgün cümleler kurma gibi birçok faydası olabileceğini düşünüyorum.”(B12)

“Çok büyük katkısı var. Her gün yapılan okuma saatlerinde düzenli olarak kitap getirmeleri gerekiyor. Birkaçı unutsa bile diğer gün düzenli şekilde getiriyor.”(B18)

“Kitap çocuğu ayrı bir dünyaya götürür, rahatlatır, mutlu eder. Kim ister ki o dünyadan vazgeçmeyi... Sistem ve öğretmenler teşvik ederse alışkanlık halini alır.”(B21)

“Kitap okumanın önemini kavramış bireylerde, bu uygulama saatleri çok verimli oluyor. Yalnız bazı öğrenciler için belli bir zaman diliminde böyle bir uygulama yapılması, zorunluluk olarak görülüyor. Bu yüzden de verimli olmuyor.”(B11)

3.2.2 Kitap Okuma Saatlerinin Okuma Tutumunu Olumlu Yönde Etkileme ve Okuma Sevgisi Kazandırma Konusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kitap okuma saatlerinin okuma tutumunu olumlu yönde etkileme ve okuma sevgisi kazandırma becerisi konusunda öğretmenlerin görüşleri merak edilmiştir. Bunun cevabını alabilmek için öğretmenlere “Kitap okuma saatlerinin okuma tutumunu olumlu yönde etkilediğini ve kitap sevgisi kazandırdığını düşünüyor musunuz? Bu kazanımı ne şekilde sağladığını düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya karşılık olarak alınan öğretmen görüşleri kategoriler oluşturularak Tablo 3.2.2.’de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.2 Kitap Okuma Saatlerinin Okuma Tutumunu Olumlu Yönde Etkileme ve Okuma Sevgisi Kazandırma Becerisine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kademe	<u>Düşünüyorum</u> I. kademe:(19) II. kademe:(24)	<u>Düşünmüyorum</u> I. kademe:(2) II. kademe:(2)	Diğer I. kademe:(2) II. kademe:(1)
Sınıf Öğretmeni (23)	-Evet, düşünüyorum.(8) -Genel olarak evet, kitap sevgisi kazandığını düşünüyorum. -Bütün öğrenciler için geçerli olmasa da kitap okumayı sevdiğini, çocukların hayal güçlerinin gelişeceğini düşünüyorum. -Kesinlikle. Kitap tanımayan, her bir kitabın ayrı bir dünya olduğunu bilmeyen bir kişi okumayı, kitabı sevmeyi bilebilir mi? -Öğrenciler arasında kitap alışverişi yaparken aralarındaki sevgi bağı kuvvetlendi, paylaşmayı öğrendiler. -Düşünmüyorum, öyle olduğuna eminim. Eğer ki kitap okuma saatleri olmasa ilk-okulu sadece harf setlerini, ders kitaplarını okuyarak geçiren öğrenci sayısı çok fazla olurdu.	-Oluşmamış bir kitap sevgisi bir saatte kazandırılmaz. -Şu anda yanlış bir uygulama yapılıyor bu şekilde sevgi saygı kazandırılmaz.	-Çalışma amaçlarına uygun yapılırsa evet; ama zorunluluk olarak algılanırsa hayır. -Biraz katkısı var ama birinci derecede gerekli değil.
Branş Öğretmeni (27)	-Evet, hem okuma tutumunu olumlu yön-de etkiliyor hem de okuma sevgisi kazandırıyor. Çünkü öğrenciler her gün kitap okuyor. -Eğer gerçekten önemi kavratılır ve ciddiye alınarak uygulanırsa, hem kitap okuma alışkanlığı hem de ki-tap sevgisi kazandırılabilir. -Tamamı için söylenemez ama değiştire-bildiğimiz kadar çok öğrenciyi değiştirmeliyiz.	-Hayır düşünmüyorum... -Aslında kitap okumayı seven ve okuyan çocuk her yerde okuyor. Okumayan ise bu derste bile okumuyor, okuyor gibi görünüyor. Bu yüzden kitap sevgisi kazandığını düşünmüyorum.	-Kısmen
Toplam	%86	%8	%6

“Kitap okuma saatlerinin okuma tutumunu olumlu yönde etkilediğini ve kitap sevgisi kazandığını düşünüyor musunuz? Bu kazanımı ne şekilde sağladığını düşünüyorsunuz?” sorusuna alınan cevapların %92’si olumlu %8’i ise olumsuzdur. Olumsuz görüş bildiren

öğretmenler de oluşmamış bir kitap sevgisinin bu şekilde oluşturulamayacağını dile getirmektedirler. “Şu anda yanlış bir uygulama yapılıyor bu şekilde sevgi saygı kazandırılmaz.” (S17) diye olumsuz görüş bildiren katılımcının çözüm önerisi ise uygulamanın derse dönüşmesidir, ders olarak konulduğu takdirde herkesin okuyacağını savunmaktadır.

Kitap okuma saatlerinin okuma tutumunu olumlu yönde etkilediğini ve kitap sevgisi kazandırdığını düşünen öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

“Okuma sevgisi kazandıracığına inanıyorum. Buna rağmen öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı edinmede; okuma yarışmaları yapılması, etkili okuma örneklerinin öğrencilere dinletilmesi, anlayarak ve hızlı okuyarak okumanın öğrenciye kazandıracaklarının anlatılması gereklidir.” (S8)

“Okunan kitaplar kaliteli olmalı, öğrencinin seviyesine uygun, yeni yazarların güncel öykülerini de yakalamalı. Öğretmen bu tip kitapları sınıfına kazandırabilirse kitap okuma saatlerinin okuma tutumunu olumlu yönde etkileyecektir ve kitap sevgisi kazandıracaktır. Gerektiğinde öğretmen o kitapları bir kez okuyarak sınıfa getirmelidir.” (S7)

“Sınıf içinde 20 dakikada ben onlara okuyup dinlemelerini sağlıyorum. Bu sırada bazı kitapları yarım bırakarak merak uyandırıyorum. Çocuklarda okumaya teşvik ediyorum. Böylece kitap sevgisi ve ilgisi kazandırdığına inanıyorum.” (S11)

“Öğrenciler kitap okuma saatlerini derslerden uzaklaşma ve eğlence olarak görüyor. Çünkü kitapla baş başa kalıyor. Bu durum kitap okumaya yönelik olumlu tutumun bir boyutunu oluşturmaktadır.” (S13)

“Evet, olumlu yönde etkilediği söylenebilir. En azından öğrenciler her gün kitap okumaları gerektiğini bildikleri için sürekli kitap adları araştırıyorlar. Onlar için okuma kitapları, belli bir branş için işlenilmesi ve yanlarında bulundurulması gereken bir ders gereci olarak görülüyor.”(B11)

“Öğrencide kitaba olan ilgi artmakta, kendisi de şiir ve yazı yazma hevesine kapılmaktadır.”(B2)

“Öğrenciler ne kadar kitapla haşır neşir olurlarsa o kadar alışırlar. İlgilerini çekecek kitap okurlarsa alışkanlık kazanırlar.”(B10)

“Bu faaliyeti aynı anda yapmak öğrencilere daha kolay ve zevkli geliyor. Karşılaştırma yapma şansları oluyor. Parayla kitap alma şansı olmayanlar arkadaşlarından temin ediyor ama mutlaka bir şekilde okuyor.”(B17)

“Evet, kitap okuma saatleri okuma tutumunu olumlu yönde etkilemekte ve çocuklara kitap okuma sevgisini kazandırmaktadır. Genelde çocuklar ellerinde değişik kitaplarla gelip bunun kendileri için uygun olup olmadığını soruyorlar ya da benim kitap önermemi istiyorlar.”(B15)

“Bazı öğrenciler için evet, kitapla yeni tanışan, evde kitabı olmayanlar için özellikle çok olumlu bir adım, grup halinde toplu yapılması teşvik edici.”(B12)

3.2.3 Kitap Okuma Saatlerinin Okuma Sürekliliğine Katkı Sağlamasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kitap okuma saatlerinin okuma sürekliliğine ne şekilde katkı sağladığına ilişkin öğretmen görüşleri merak edilmiştir. Bunun cevabını alabilmek için öğretmenlere “Kitap okuma saatlerinin okuma sürekliliğine ne şekilde katkı sağladığını düşünüyorsunuz? sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya karşılık olarak alınan öğretmen görüşleri kategoriler oluşturularak Tablo 3.2.3.’te gösterilmiştir.

Tablo 3.2.3 Kitap Okuma Saatlerinin Okuma Sürekliliğine Katkı Sağlamasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kademe	Süreklilik sağladığını düşünüyorum I. kademe:(18) II. kademe:(22)	Süreklilik sağlamadığını düşünüyorum I. kademe:(3) II. kademe:(4)	Diğer I. kademe:(2) II. kademe:(1)
Sınıf Öğretmeni (23)	<p>-Okumayı, anlamayı ve sabretmeyi olumlu etkilediğine inanıyorum. Merak uyandırdığına inanıyorum.</p> <p>-Hızlandırır, okuduğunu daha iyi anlar.</p> <p>-Süreklilik sağladığını düşünüyorum.(4)</p> <p>-“Az olsun, sürekli olsun.” anlayışı ile okuma saatlerinin devamlılığı ileriki dönemde yaygınlaştıracağına inanıyorum.</p> <p>-Eğer okuduğu kitap hoşuna gitmişse, kitabı evde okuyor ve olayları heyecanla bana anlatıyor.</p> <p>-Kitap okuma saatlerinde bitiremediği kitabı biran önce bitirmeye çalışmaktadır.</p> <p>-Aynı anda herkes tarafından kitap okunması ve yanlarında sürekli kitap taşımaları alışkanlık edinmelerini sağlamaktadır.</p> <p>-Bu saatlerde çocukların zevk alacağı, seveceği kitaplar okutulursa, zamanla televizyon izlemek gibi kitap dünyasında gezinmekte alışkanlık olabilir.</p>	<p>-Süreklilik sağlamadığını düşünüyorum. (3)</p>	<p>-Okumayı sevenlerde pek farklılık yaratmıyor.</p> <p>-Umarım olumlu şekilde katkı sağlayacaktır.</p>
Branş Öğretmeni (27)	<p>-Bazı öğrencilerimizden evde de aileleri ile birlikte okuma saatleri düzenlediklerini duydum. Kitapçılara gider olduklarını söylüyorlar.</p> <p>-Katkı sağlıyor, vakit ayırdıkları için kitapları bitiriyorlar. Boş oturmamak için de başka kitap alıyorlar.</p> <p>-Kontrol altında olduğu sürece, süreklilik sağlayacağını düşünüyorum.</p> <p>-Kitap okuma saatleri okuma sürekliliği kazandırıyor; çünkü bu saatler sayesinde çocuk düzenli olarak her gün kitap okuyor.</p> <p>-İlk önce okumak istemese bile, her gün düzenli şekilde yapılıncaya farkına varmadan bu alışkanlığı kazanıyorlar.</p> <p>-Her gün farkında olmadan kitap okuyorlar ileride bu alışkanlığa dönüşecektir.</p> <p>-Çocuk kitap okuma saatleri sayesinde sınırlı da olsa- okulda düzenli olarak okuma etkinliği yapıyor.</p> <p>-Önce zorunluluktan getirilen kitaplar daha sonra istekliliğe dönüşüyor.</p>	<p>-Şu an için hayır, zamanla değişeceğini umuyorum.</p> <p>-Pek inanmıyorum. Gerekçelerinde önemsiz olmadığını düşünüyorum.</p> <p>-Katkı sağladığını düşünmüyorum.(2)</p>	<p>-Kısmen</p>
Toplam	%80	%14	%6

Kitap okuma saatlerinin okuma eyleminde süreklilik sağlayıp sağlamadığı konusunda öğretmenlere yöneltilen “Kitap okuma saatlerinin okuma sürekliliğine ne şekilde katkı sağladığını düşünüyorsunuz?” sorusuna iki kademe öğretmenleri tarafından %80’lik olumlu cevap verilmiştir. Oranın yüksek çıkması, kitap okuma saatlerinin her gün yapılıyor olmasının doğal sonucu olarak görülmektedir. Öğrencilerde davranış kazandırmanın en önemli yolu süreklilik ilkesidir. Okuma alışkanlığının kazanılabilmesi için de bir anda çok yoğun okuma eyleminin gerçekleşmesi değil, az ama sürekli olması şarttır. “Az olsun, sürekli olsun anlayışı ile okuma saatlerinin okuma alışkanlığını ileriki dönemde yaygınlaştıracığına inanıyorum.(S8)

Kitap okuma saatlerinin okuma sürekliliğine ne şekilde katkı sağladığına ilişkin öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Kitap, öğrenci için heyecanlı ve ilgi çekici ise kitap okumaya devam edecek, yeni bilgi ve kelimeler öğrendikçe de hevesi artacaktır.” (B2)

“Hiç kitap okumayan öğrenci en azından günde 20 dakika okuyor. Bu olayı seven öğrenci bunu saatlere çıkarabilir.”(B27)

“Tek başına değil ama çok büyük katkısı vardır, öğrenci okul dışında da bu tutumunu sürdürmeli ve kitap okumayı hayatına yerleştirmelidir.”(B6)

“Bu saatlerin her gün farklı ders saatlerinde – belli süre dâhilinde de olsa uygulanması alışkanlık kazanmada önemlidir. Okul dışında yapılmayan bu faaliyet okulda sürekli bu etkinliği yapmalarına fırsat sağlıyor.”(B11)

“Kitap okuma saatleriyle okuma alışkanlığı kazanan öğrenciler okuma sürekliliğini kendisi devam ettiriyor. Dışarıdan bir etkiye gerek kalmıyor.”(B16)

“Bu saatlerde çocukların zevk alacağı, seveceği kitaplar okutulursa, zamanla televizyon izlemek gibi kitap dünyasında gezinmekte alışkanlık olabilir.”(S20)

“Aynı anda herkes tarafından kitap okunması ve yanlarında sürekli kitap taşımaları alışkanlık edinmelerini sağlamaktadır.(S14)

Katılımcılardan %14’ü kitap okuma saatlerinin okuma sürekliliğine katkı sağlamadığını düşünmektedirler. Buna gerekçe olarak da kitap okuma saatlerinin verimsiz geçmesini dile getirmektedirler.

3.2.4 Kitap Okuma Saatlerinde Kullanılacak Sınıf Kitaplığı Oluşturulmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kitap okuma saatlerinde öğrencilerin okuyabileceği kitapları barındıran bir sınıf kitaplığının oluşturulup oluşturulmadığı ve bu kitaplıkta hangi türde kitaplara yer verildiği merak edilmiştir. Bunun cevabını alabilmek için öğretmenlere “Kitap okuma saatlerinde öğrencilerinizin okuyabileceği kitapları barındıran bir sınıf kitaplığı oluşturuyor musunuz? Bu kitaplıkta hangi türde kitaplara yer veriyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya karşılık olarak alınan öğretmen görüşleri Tablo 3.2.4.’te gösterilmiştir.

Tablo 3.2.4 Kitap Okuma Saatlerinde Kullanılacak Sınıf Kitaplığı Oluşturulmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kademe	Oluşturuyorum. I. kademe:(23) II. kademe:(13)	Kitap türü	Oluşturmuyorum. I. kademe:(-) II. kademe:(14)
Sınıf Öğretmeni (23)	<p>-Evet, oluşturuyoruz. (3)</p> <p>-Sınıf kitaplığı oluşturuyoruz ama sadece okuma saatleri için değil, her zaman kullanabiliyorlar.</p> <p>-Sınıf kitaplığımız var.</p> <p>-Birinci kademe her sınıfın kitaplığı oluşturulmaktadır.(2)</p> <p>-Yaşlarına uygun çocuk kitaplarından oluşturuyorum. Çocuk kitapları yazan Türk yazarları özellikle tercih ediyorum.</p> <p>-Evet, hepsini kendim seçerim ve okurum, alırım.</p> <p>-Evet, tavsiye edilen 100 Temel Eserdeki kitaplara yer veriyorum.(2)</p> <p>-Evet, seviyelerine ve müfredata uygun kitaplara yer veriyorum.</p> <p>-Elbette oluşturuyoruz.(2)</p>	<p>-Sınıf seviyesine uygun hikâyeler seçiyorum.</p> <p>-Şiir, masal, öykü, tekerleme</p> <p>-Öğrencilerin ilgi alanları</p> <p>-Moda kitaplar(Çocukların çok okuduğu kitaplar)</p> <p>-Efsane</p> <p>-100 Temel Eser</p> <p>-Tudem kitaplığından seçtiklerim.</p> <p>-Eğitici-öğretici-eğlendirici: Muzaffer İzgi, Aytül Akal, Samed Bahrengi vb.</p>	
Branş Öğretmeni (27)	<p>-Tabi ki oluşturuyoruz, özellikle 100 temel esere dikkat ediyorum.</p> <p>-Evet, oluşturuyorum yeterli olmasa da.</p> <p>-Sınıf kitaplığında çok fazla eser bulunmasa da, öğrencilerin seviyelerine uygun kitap isimleri vererek o kitapları almalarını istiyorum.</p> <p>-Oluşturmuştuk, MEB'in tavsiye ettiği kitaplara yer vermiştik ancak çok farklı tarzlarda kitapları okuyan öğrenciler de var.</p> <p>-Oluşturuyorum, 100 temel eser ve MEB'in uygun gördüğü.</p> <p>-Evet, oluşturuyorum. Onların seviyelerine uygun kitaplardan oluşan bir sınıf kitaplığımız var ve çocuklar bu kitapları değiştirerek okuyorlar.</p>	<p>-100 Temel Eser</p> <p>-Dünya klasikleri</p> <p>-Çocuk kitapları</p>	<p>-Hayır, oluşturamıyorum. Bunu sağlamak branş öğretmenleri için çok zor.</p> <p>-Hayır, oluşturamıyorum.(4)</p> <p>-Branş öğretmeni olduğum için sınıf kitaplığı oluşturamıyorum.</p> <p>-Maalesef oluşturamıyoruz, maddi olarak öyle bir olanağımız yok, öğrenciler para getirme konusunda sıkıntı yaratıyor.</p> <p>-Hayır, bu sene sınıf rehber öğretmenliğim olduğu için oluşturmadım.</p> <p>-Hayır, branşım gereği bu mümkün olmuyor. Sınıf rehberliği görevlendirmelerimde tavsiye, teşvik ile yönlendirici oldum.</p> <p>-Atölyede ders işlediğim için böyle bir kitaplık oluşturamıyorum.</p>
Toplam	%72		%28

“Kitap okuma saatlerinde öğrencilerinizin okuyabileceği kitapları barındıran bir sınıf kitaplığı oluşturuyor musunuz?” sorusuna alınan cevaplar iki kademe arasında önemli oranda farklılık ortaya çıkarmıştır. Sınıf öğretmenlerinin tamamı sınıf kitaplığı oluştururken branş öğretmenlerinin yarısı oluşturduklarını diğer yarısı ise oluşturamadıklarını dile getirmişlerdir. Branş öğretmenleri sınıf kitaplığı oluşturamama nedenlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Oluşturamıyoruz, sınıfların fiziki yapısı (II. kademe) uygun değil; ama okul kütüphanemizden faydalanıyorlar.”(B26)

“İsterdim ama sınıfımız fiziki açıdan uygun değil.” (B21)

“Böyle bir kitaplığımız oluşmadı. Öğrenciler kendi tercihlerini kendileri belirleyip, kitaplarını getiriyorlar.” (B7)

“Hayır, okul kütüphanemiz mevcut, öğrencilerin seviyesine göre kitaplar var.”(B5)

Branş öğretmenleri sınıf kitaplığı oluşturamama nedenlerini sınıfların fiziki açıdan yetersizliğine bağlamakta, okul kütüphanesini kullandıklarını ifade etmektedirler. Branş öğretmenlerinin sınıf kitaplığı oluşturma olanakları da ancak sınıf rehber öğretmenliğini yaptıkları sınıflarda olabilmektedir.

Sınıf kitaplığı oluşturan öğretmenlere sorulan “Bu kitaplıkta hangi türde kitaplara yer veriyorsunuz?” sorusuna alınan cevaplar genel anlamda aynı çıkmıştır. Kitaplıklarda bulundurulmuş başlıca kitapların 100 Temel Eserden seçildiği tespit edilmiştir. “Evet, tavsiye edilen 100 Temel Eserdeki kitaplara yer veriyorum.”(S1) “Evet, 100 Temel Eser, Tudem kitaplığından, Anadolu Efsaneleri’nden seçtiklerimden oluşturuyorum.”(S11) “Yaş gruplarına hitap eden kitaplar, 100 Temel Eser ve bazı klasikler.”(B20)

Sınıf kitaplıklarında, öğretmenlerin kendi seçtikleri kitaplara da yer verdikleri ifade edilmiştir:

“Evet, hepsini kendim seçerim ve okurum. Yazarları beğenilen güncel hikâyeler alırım.”(S7)

“Yaşlarına uygun çocuk kitaplarından oluşturuyorum. Çocuk kitapları yazan Türk yazarları özellikle tercih ediyorum.”(S13)

“Sınıflarımda öğrencilerle birlikte, onlara uygun kitap listeleri oluşturuyoruz.”(B11)

“Evet, seviyelerine uygun ve milli kültürü yansıtan kitaplara yer veriyorum.”(B3)

“Oluşturmuştuk, MEB’in tavsiye ettiği kitaplara yer vermiştik ancak çok farklı tarzlarda kitapları okuyan öğrenciler de var.”(B17)

3.2.5 Kitap Okuma Saatlerinde En Çok Kitap Okuyan Öğrencinin Tespit Edilmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kitap okuma saatlerinde en çok kitap okuyan öğrencinin tespit edilip edilmediği ve ne şekilde ödüllendirildiği merak edilmiştir. Bunun cevabını alabilmek için öğretmenlere “Kitap okuma saatlerinde en çok kitap okuyan öğrenciyi tespit ediyor musunuz? Onu ne şekilde ödüllendiriyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya karşılık olarak alınan öğretmen görüşleri kategoriler oluşturularak Tablo 3.2.5.’te gösterilmiştir.

Tablo 3.2.5. Kitap Okuma Saatlerinde En Çok Kitap Okuyan Öğrencinin Tespit Edilmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kademe	Evet I. kademe:(18) II. kademe:(19)	Hayır I. kademe:(5) II. kademe:(8)
Sınıf Öğretmeni (23)	<p>-En çok kitap okuyan öğrencimi tespit ediyorum. Aylık okuma çizelgesine göre en çok kitap okuyan öğrencime kitap hediye ediyorum.</p> <p>-kitap okuma saatlerinde en çok kitap okuyan öğrenci tebrik ediliyor, zaman zaman ödüllendiriliyor.</p> <p>-Evet, yeni bir kitapla ödüllendiriyorum.(2)</p> <p>-Evet, ayda bir kitap hediye ediyorum. Sene sonunda beraber yemeğe gidiyoruz.</p> <p>-Evet, okumaya yönelik hediyeler vererek ödüllendiriyoruz.</p> <p>-Evet, sık sık sınıfta bu durumu belirterek onu onure ediyorum.</p> <p>-Sözle takdir ediyoruz, kitap hediye ediyoruz.</p>	<p>-Böyle bir uygulama yapmıyorum ancak okul genelinde çok okuyan öğrenciye ödül uygulaması bulunmaktadır.</p> <p>-Henüz böyle bir şey olmadı fakat aklımda olan bir düşünce.</p> <p>-Hayır, bu durumun yarışa çevrilmesini doğru bulmuyorum. Az okuyabilir ama anlayarak okuması daha anlamlı.</p> <p>-Hayır, ödüllendirmiyorum.</p> <p>-Hayır, çünkü birinci kademe en çok kitap okuyan öğrenciyi tespit etmek çok zordur. Ayrıca çokluktan ziyade verimlilik benim için daha önemlidir.</p>
Branş Öğretmeni (27)	<p>-Okulumuzda böyle bir uygulama yapıyor.</p> <p>-Evet, ayda bir en çok kitap okuyan öğrenciyi sınıf ve şube bazında belirleyerek ödüllendiriyorum.</p> <p>-Evet, kitap ile ödüllendiriyorum.</p> <p>-En çok kitap okuyan öğrenci dönem sonunda yüksek not ve hediyeyle ödüllendirilmektedir.</p> <p>-Evet, tespit edip okulun giriş saatinde bir anonsla duyurup güzel bir saat hediye etmiştim.</p> <p>-Sözlü olarak onurlandırıyorum, kendi bütçeme göre ona seveceği küçük bir hediye alıyorum.</p> <p>-Sene sonunda karneye yazıyorum.</p> <p>-Evet, ilan ediyoruz; ailesine bildiriyoruz.</p> <p>-Faydalı olduğunu düşünüyorum ve uyguluyorum.</p> <p>-Tespit edip, performans notunu yüksek veriyorum.</p> <p>-Okul olarak bunu yapıyoruz.</p> <p>-Sınıf içinde değil ama okul genelinde her ay en çok okuyan öğrenci tespit edilerek ödüllendirilmektedir.</p>	<p>-Okul idaresi her ay yaptığı için gerek duymadım, Türkçeciler yapsın onu da.</p> <p>-En çok kitap okuyan öğrenciyi şimdiye kadar ödüllendirmedim, bu sene böyle bir düşüncem var.</p> <p>-İlköğretim II. kademe 7. Ve 8. Sınıflar özellikle SBS endişesi içinde oldukları için böyle bir uygulama yapamıyorum. Bu şekilde sadece bir veya iki öğrencimi test kitabıyla ödüllendirdim.</p> <p>-Hayır, tespit etmiyorum.(3)</p> <p>-Ben değil ama sınıf öğretmenleri yapıyor.</p> <p>-Sadece dersime denk gelen saatlerde öğrencileri izleyebiliyorum. O yüzden böyle bir tespit yapamıyorum.</p>
Toplam	%74	%26

“Kitap okuma saatlerinde en çok kitap okuyan öğrenciyi tespit ediyor musunuz?” sorusuna %74’lük bir oranda evet cevabı alınmıştır. Her iki kademe öğretmenlerinin de çoğunluğunun en çok kitap okuyan öğrenciyi tespit ettiği görülmüştür. Evet, cevabını

veren öğretmenlere yöneltilen “Onu ne şekilde ödüllendiriyorsunuz?” sorusuna alınan cevaplar şu şekildedir:

“Sözlü olarak onurlandırıyorum, kendi bütçeme göre ona seveceği küçük bir hediye alıyorum.”(B20)

“En çok kitap okuyan öğrencimi tespit ediyorum. Belirlediğim bu öğrencilere birinci basamakta “Kitap Okuma Prensi ya da Prensesi” ikinci basamakta “kitap kurdu” belgelerini düzenleyerek, küçük bir törenle belgeleri veriyorum.”(S15)

“Kitap okuyan öğrencileri, okulumuz her ay ödüllendirmektedir. Ayrıca yılın sonunda büyük ödül verilmektedir. Geçen yıl okulumuz bisiklet hediye etmiştir.”(S12)

“Sınıf içinde değil ama okul genelinde her ay en çok okuyan öğrenci tespit edilerek ödüllendirilmektedir.”(B22)

“Evet, ediyoruz. Sene sonunda okul tarafından büyük bir hediye alınıyor.”(B10)

“Kimi zaman bireysel olarak ben ödüllendiriyorum; ama çoğunlukla okul idaresi o ay en çok kitap okuyan öğrenciyi ödüllendirdiği için bireysel ödüllendirme yapmıyorum.”(B19)

“Kitap okuma saatlerinde en çok kitap okuyan öğrenciyi tespit etmediğini dile getiren %26 oranındaki katılımcılar ise bu görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Hayır, çünkü birinci kademedeki en çok kitap okuyan öğrenciyi tespit etmek çok zordur. Ayrıca çokluktan ziyade verimlilik benim için daha önemlidir.”(S16)

“Hayır, bu durumun yarışa çevrilmesini doğru bulmuyorum. Az okuyabilir ama anlayarak okuması daha anlamlı.”(S21)

“İlköğretim II. kademedeki 7. ve 8. sınıflar özellikle SBS endişesi içinde oldukları için böyle bir uygulama yapamıyorum. Bu şekilde sadece bir veya iki öğrencimi test kitabıyla ödüllendirdim.”(B11)

“Sadece dersime denk gelen saatlerde öğrencileri izleyebiliyorum. O yüzden böyle bir tespit yapamıyorum.”(B25)

3.2.6 Kitap Okuma Saatlerinde Kitap Tanıtımı Yapılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kitap okuma saatlerinde öğrencilere kitap tanıtımı yapıp yapılmadığı ya da onların kitaplarını tanıtımlarına izin verilip verilmediği merak edilmiştir. Bunun cevabını alabilmek için öğretmenlere “Kitap okuma saatlerinde öğrencilerinize kitap tanıtımı yapıyor musunuz ya da onların kitaplarını tanıtımlarına izin veriyor musunuz? Bu

tanıtımları ne şekilde yapıyorsunuz?” sorusu yöneltmiştir. Bu soruya karşılık olarak alınan öğretmen görüşleri kategoriler oluşturularak Tablo 3.2.6.’da gösterilmiştir.

Tablo 3.2.6. Kitap Okuma Saatlerinde Kitap Tanıtımı Yapılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kademe	Kitap tanıtımı etkinliğine yer veriyorum I. kademe:(18) II. kademe:(14)	Kitap tanıtımı etkinliğine yer vermiyorum I. kademe:(4) II. kademe:(10)	Diğer I. kademe:(1) II. kademe:(3)
Sınıf Öğretmeni (23)	<p>-Zaman zaman öğrenciler okudukları kitabı “sözlü sunum” yoluyla tanıtıyor.</p> <p>-Evet, kitap tanıtımı etkinliğine yer veriyorum. (3)</p> <p>-Kendilerinin okudukları kitaplar arasında en çok beğendiği kitabı arkadaşlarına tavsiye ediyorlar.</p> <p>-Evet, son 10 dakika öğrencilere okudukları kitabı tanıtma süresi veriyorum.</p> <p>-Evet, yazarını da anlatırım, bir bölümünü kendim okurum.</p> <p>-Kitapları önce kendim okuyup, daha sonra sınıfta bir bölümünü okuyup ilgilerini çekmeye çalışıyorum, öğrencilere de kısa kısa anlatıyorum.</p>	<p>-Hayır, bunu yapmadık henüz ama olabilecek bir fikir.</p> <p>-Böyle bir çalışma yapmadım ama matbu kitaplarla ilgili kahraman, yer, olay vs. dolduracakları kâğıtları mevcut ölçüde yapıyorlar.</p> <p>-Yapılmıyor çünkü buna pek zaman olmuyor.</p>	-Bazen.
Branş Öğretmeni (27)	<p>-Kitapların konusunu ve kahramanların yaşadıklarını resim yoluyla anlata-biliyorlar.</p> <p>-Kitaplarını bitiren öğrencilere sınıf nünde bu kitaplarını özetleyerek anlatmalarını istiyorum.</p> <p>-Evet, bu etkinliği kitaba okuma saatlerinde değil de Türkçe derslerinde yapı-yorum. Kitap tanıtım dersi olarak gerçekleştiriyorum.</p> <p>-Kitap tanıtımı öğretmen ve öğrenci tarafından yapıl-maktadır.</p> <p>-Okuduğum, yaşlarına uygun kitapları tavsiye ediyorum.</p> <p>-Öğrencilerin getirdiği kitaplardan kaliteli olanları özellikle tanıtıp okumalarını istiyorum.</p> <p>-Evet, okudukları kitabı bana tanıtmak bazı öğrencilerin çok hoşuna gidiyor. Ben de öğrencilere tavsiyede bulunuyorum.</p>	<p>-Zamanın yetersizliği yüzünden bu uygula-maya yer veremiyorum.</p> <p>-Bu işleri Türkçe öğretmenleri yapıyor diye ben sadece okudukları kitapları kontrol ediyorum ve yönlendiriyorum.</p> <p>-Hayır, yapmıyorum.(6)</p> <p>-Vakit yok ki nasıl olacak.</p>	<p>-Çok fazla tanıtım yaptığım söylenemez; fakat onların tanıtmasına, tavsiye etmesine izin veriyorum.</p> <p>-Tanıtım yapmıyorum, gönüllü öğrenci varsa kendi kitabını tanıtmasına izin veriyorum.</p> <p>-Bazen</p>
Toplam	%64	%28	%8

Kitap okuma saatlerinde kitap tanıtımı etkinliğine yer verme oranının sınıf öğretmenlerinde daha çok olduğu tespit edilmiştir. “Kitap okuma saatlerinde öğrencilerinize kitap tanıtımı yapıyor musunuz ya da onların kitaplarını tanıtmalarına izin veriyor musunuz?” sorusuna sınıf öğretmenlerinin %78’i olumlu cevap verirken branş öğretmenlerinin % 51’i olumlu cevap verebilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin diğer soruda da sınıf kitaplığı oluşturma oranlarının yüksek olduğu tespit edilmişti. Kitaplık oluşturmak için çocuk kitaplarının takip edilmesi ve çocukların seviyelerine uygun kitapların bilinmesi gerekmektedir ki bu da sınıf öğretmenlerinin kitap dünyasına daha hâkim olduklarını göstermektedir. Bunun doğal sonucu olarak da sınıf öğretmenleri okuma saatlerinde kitap tanıtımına daha çok yer vermektedirler.

“Evet, başlangıcından biraz okuyup sınıfa bırakıyorum. Kitaplığımda bulunan 200 kitabı plastik bir kasada öğrencilerin seçmelerini ve incelemelerini sağlıyorum.”(S11)

“Zaman zaman izin veriyorum. Kitap okuma defterleri var, tanıtımları bu defterlere yazarak yapıyorlar, sonra sınıfta bunları okuyarak tanıtıyorlar.”(S1)

“Daha çok onların okudukları kitapları tanıtmalarını sağlıyorum, okudukları kitapların en beğendikleri kahramanlarını, olayları anlattırarak.”(S3)

“Kendi kitaplarımdan getiriyorum, bölümler okuyorum (Sevim Ak, Aytül Akal).”(S6)

“Resim ve oyunlarla tanıtmalarını sağlıyorum. O saatte ben de onlarla çocuk kitapları okuyorum.”(S20)

“Kitap tanıtımını sürekli yapmıyorum. Öğrencilerin okumalarının yararlı olacağını düşündüğüm kitapları tanıtıyorum. Kitap tanıtımlarına her zaman izin veriyorum.”(S22)

Branş öğretmenleri kitap okuma saatlerinde kitap tanıtımına yer verememe sebeplerini şu şekilde açıklamaktadırlar:

“Bu işleri Türkçe öğretmenleri yapıyor diye ben sadece okudukları kitapları kontrol ediyorum ve yönlendiriyorum.(B27)

“Zamanın yetersizliği yüzünden bu uygulamaya yer veremiyorum.”(B22)

“Kitap tanıtımı öğretmen ve öğrenci tarafından yapılmaktadır.”(B2)

“Evet, faydalı oluyor, diğerleri de ilgileniyor. Okuma saatlerinin ilk birkaç dakikasında ara sıra yapıyoruz.”(B17)

“Onların kitaplarını tanıtmalarını özellikle istiyorum, bu sayede hem çocuk okuduğunu anlatma fırsatı buluyor hem konuşma becerisi gelişiyor hem de diğer

çocukların merak duygusu kamçılanıyor. Zaman zaman benim de kitap tanıttığım oluyor.”(B19)

“Genellikle okuduğum kitaplarımdan öğrencilere uygun olanları belirleyip bahsediyorum. Eğer öğrenciden talep gelirse kitap tanıtımı yapmaya çalışıyorum. Tema kitaplarından okunanları özet şeklinde sunmalarını istiyorum.”(B11)

“Öğretmen kılavuz kitaplarında önerilen kitapları tanıtıyorum. Bazen öğrenciler getiriyor ve uygun olup olmadığı hakkında bilgi veriyorum.(B15)

“Evet, okudukları kitabı bana tanıtmak bazı öğrencilerin çok hoşuna gidiyor. Ben de öğrencilere tavsiyede bulunuyorum.”(B6)

3.2.7 Kitap Okuma Saatlerinin Kütüphane Kullanımını Arttırmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kitap okuma saatlerinin kütüphane kullanımını arttırıp arttırmadığı merak edilmiştir. Bunun cevabını alabilmek için öğretmenlere “Kitap okuma saatlerinin kütüphane kullanımını arttırdığını düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya karşılık olarak alınan öğretmen görüşleri kategoriler oluşturularak Tablo 3.2.7.’de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.7. Kitap Okuma Saatlerinin Kütüphane Kullanımını Arttırmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kademe	Evet I. kademe:(9) II. kademe:(9)	Hayır I. kademe:(12) II. kademe:(16)	Diğer I. kadem:(2) II. kademe:(2)
Sınıf Öğretmeni (23)	<p>-Kesinlikle, öğrencilerin okul kütüphanesinden kitap almaları konusunda aydınlatıcı bilgi veriyorum. Öğrencilerim okul kütüphanesini fonksiyonel olarak kullanıyorlar.</p> <p>-Artıracaktır diye düşünüyorum.</p> <p>-Kesinlikle evet.(2)</p> <p>-Etkiliyor.</p> <p>-İlgiyi arttırdığımı gözlemledim.</p> <p>-Kesinlikle, hatta zaman zaman sınıfça okuma saatlerini kütüphanede yapıyoruz.</p> <p>-Bu konuda öğretmene bağlı olduklarını düşünüyorum, kaynağa ulaşma konusunda sıkıntı yaşıyorlar.</p>	<p>-Hayır, okul kütüphanemiz yeterli değil.</p> <p>-Okul kütüphanesi için istenilen hedefe ulaşamadı.</p> <p>-Kütüphanelerin eski zamanlardaki cazibesini yitirdiğini düşünüyorum.</p> <p>-Hayır, öğrencilerimiz genellikle sınıf kitaplığı aracılığıyla kitaplarını temin ediyorlar.</p> <p>-Hayır.(4)</p> <p>-Hayır, okulumuzun kütüphanesi faal değil.</p> <p>-Hayır, kütüphane kullanımı daha büyük yaşlara uygundur.</p> <p>-Tam olarak arttırdığını düşünmüyorum.</p> <p>-Hayır, çünkü okullarda kütüphanelerin çalışmasında bazı problemler var. Kütüphane görevlisi öğrenciler ile bu iş yürümüyor. Kütüphanelerde bir kütüphane memuru bulundurulmalı.</p>	<p>-Öğrenciden öğrenciye değişiyor.</p> <p>-Biraz.</p> <p>-İlk üç sınıfta değil ama diğerlerinde düşünüyorum.</p>
Branş Öğretmeni (27)	<p>-Evet, elinde yeterince kitap bulunmayanlar için özellikle de kitap alma imkânı olmayanlar için kütüphaneler bu konuda, kitap kullanımını arttırıyor.</p> <p>-Evet, düşünüyorum.(4)</p> <p>-Evet, sınıf kitaplıklarını kullanma konusunda katkısı olduğunu düşünüyorum.</p> <p>-Evet, kütüphanenin yerinin en azından bilindiğini görüyorum.</p> <p>-Sınıflarda kitaplıklar olmadığı için biraz katkısı olabiliyor.</p>	<p>- Hayır, internete hiçbir kütüphane karşı koyamaz.</p> <p>-Gözlemlemedim.</p> <p>-Hayır, düşünmüyorum.(6)</p> <p>-Asla düşünmüyorum.</p> <p>- Hedef gösterebileceğimiz, bildiğimiz, içine girdiğinde akılları duracak bir kütüphane bilmiyorum.</p> <p>-Hayır, düşünmüyorum; çünkü yakın çevrede kütüphane yoksa çocuk uzak olana gitmez.</p> <p>-Hayır, düşünmüyorum.</p> <p>Okulumuzda okuma saatlerinde her sınıf bir kez kütüphaneye indi bu da yeterli gelmedi.</p> <p>-Kitap çeşidi çok olmayınca pek yoneldikleri söylenemez.</p>	<p>-Çok az.</p> <p>-Olabilir.</p>
Toplam	%36	%56	%8

“Kitap okuma saatlerinin kütüphane kullanımını arttırdığını düşünüyor musunuz?” sorusuna alınan olumlu cevap oranı %36 olmuştur. Her iki kademe öğretmenlerinin

çoğunluğu (%56) ise kitap okuma saatlerinin kütüphane kullanımını arttırmadığını düşünmektedirler. Bu düşüncelerini de şu şekilde ifade etmektedirler:

“Hayır, çünkü okullarda kütüphanelerin çalışmasında bazı problemler var. Kütüphane görevlisi öğrenciler ile bu iş yürümüyor. Kütüphanelerde bir kütüphane memuru buldurulmalı.”(S15) bu görüş okullarımızın kütüphanelerinde yaşanan en önemli sorunlardan birini dillendirmektedir. Çünkü kütüphane, işin uzmanı tarafından yönetilmesi gereken bir kurumdur. Bu işin eğitimini almış bireyler kütüphanelerde çalıştıkları takdirde okul kütüphanelerinin çehrelerinin değişip daha cazip hale geleceği açıktır. “Hedef gösterebileceğimiz, bildiğimiz, içine girdiğinde akılları duracak bir kütüphane bilmiyorum.”(B21) diyen katılımcı yaşanan bu sıkıntıyı başka bir şekilde ifade etmiştir.

“Hayır, okul kütüphanemiz yeterli değil.”(S21)

“Hayır, düşünmüyorum. Bana sanki kütüphaneye gidip kitap almak bizim zamanlarımızın etkinliği gibi geliyor. Şimdiki çocuklar internet çocuğu. Birçoğu okulların düzenlediği kütüphane gezilerinin dışında hiç kütüphaneye gitmemişler gibi geliyor bana.”(B19)

“Okuma saatleri, ders saatine denk geldiğinden kütüphane kullanılmamaktadır.”(B2)

“Kitap çeşidi çok olmayınca pek yöneldikleri söylenemez.”(B10)

Kitap okuma saatlerinin kütüphane kullanımını arttırdığını düşünen katılımcıların ifadeleri de şu şekilde özetlenebilir:

“Evet, elinde yeterince kitap bulunmayanlar için özellikle de kitap alma imkânı olmayanlar için kütüphaneler bu konuda, kitap kullanımını artırıyor.”(B11)

“Özellikle maddi durumu iyi olmayan çocuklarda kütüphane kullanımının çok olduğu görülüyor.”(B22)

“Kesinlikle, öğrencilerin okul kütüphanesinden kitap almaları konusunda aydınlatıcı bilgi veriyorum. Öğrencilerim okul kütüphanesini fonksiyonel olarak kullanıyorlar.”(S8)

“İlgiyi arttırdığını gözlemledim.”(S2)

“Kesinlikle, hatta zaman zaman sınıfça okuma saatlerini kütüphanede yapıyoruz.”(S3)

3.2.8 Kitap Okuma Saatleri Uygulamaya Konduktan Sonraki Okuma Oranına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kitap okuma saatleri uygulamaya konduktan sonra öğrencilerin geçmişe oranla daha çok kitap okuyup okumadığı merak edilmiştir. Bunun cevabını alabilmek için öğretmenlere “Kitap okuma saatleri uygulamaya konduktan sonra öğrencilerinizin geçmişe oranla daha çok kitap okuduğunu düşünüyor musunuz? Gözlemlerinizi anlatınız.” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya karşılık olarak alınan öğretmen görüşleri kategoriler oluşturularak Tablo 3.2.8’de gösterilmiştir.

Tablo 3.2.8. Kitap Okuma Saatleri Uygulamaya Konduktan Sonraki Okuma Oranına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kademe	<p>Evet</p> <p>I. kademe:(21)</p> <p>II. kademe:(22)</p>	<p>Hayır</p> <p>I. kademe:(2)</p> <p>II. kademe:(5)</p>
Sınıf Öğretmeni (23)	<p>-Sistematik bir uygulama olmasından dolayı öğrencilerin okuduğu kitap sayısında önemli bir artış var.</p> <p>-Daha çok kitap okunmaktadır.</p> <p>-Evet, düşünüyorum.(10)</p> <p>-Bazı öğrencilerde bunu gözlemleyebiliyorum. Kitaplardan daha çok kitap almak istiyorlar.</p> <p>-“Kitap okuma” sözünün ortada dolaşması kitap okumayı hatırlatıyor, bu açıdan güzel.</p> <p>-Tabi ki, en azından gözümüzün önünde 5-10 sayfa bile okusalar okuyorlar, bu öğrencilere normalde hiç kitap okutamıyordum.(S9)</p> <p>-Kesinlikle düşünüyorum.</p> <p>-Kontrol edildikleri ve teşvik edildikleri sürece verimin arttığını görüyorum.</p> <p>-Daha çok kitap okuduklarını düşünüyorum. Bu konuda veliler de öğrencilere destek oluyor.</p>	<p>-Hayır, düşünmüyorum.</p> <p>-Tümü için söylenemez.</p>
Branş Öğretmeni (27)	<p>-Evet, daha sürede değişen farklı kitaplar okuyorlar.</p> <p>-Evet, çocukların daha fazla kitap okuduğunu gözlemliyorum.</p> <p>-Evet, okuduğu kitapların sayısı arttı.</p> <p>-Kısmen.</p> <p>-Evet, kesinlikle.(2)</p> <p>-Evet, geçmişe oranla daha çok kitap okuyorlar.</p> <p>-Evet, kesinlikle böyle düşünüyorum hiç kitap okumayan çocuklar dahi bu sayede en azından ayda bir kitap okuyorlar.</p> <p>-Evet, düşünüyorum, haftada bir kitap bitiriyorlar.</p> <p>-Daha çok kitap okuyorlar çünkü birbirleriyle yarış halindedir.</p> <p>-Öğrenciler, daha çok kitap okumaya başlamış, yeni kitaplara geçtikçe hevesi arttırmıştır.</p> <p>-Test çözmekten fırsat bulup kitap okuyorlar, daha iyi olduğunu düşünüyorum.</p> <p>-Çok fazla değil ama artış var.</p> <p>-Bütün öğrenciler de olmasa da önemli bir kısmının kitap olduğunu gözlemliyorum.</p> <p>-Evet, düşünüyorum. En azından her-keste bir kitap oluyor.</p>	<p>-Hayır, bariz bir fark olduğunu düşünmüyorum.</p> <p>-Düşünmüyorum.</p> <p>-Hayır, sanmıyorum.</p> <p>-Çok fazla değil, sınıf öğretmenlerinin özen gösterdiği, takip ettiği sınıflarda katkısı olduğunu düşünüyorum.</p> <p>-Çok fazla katkısı olmadı çünkü ben zaten okutuyordum. Ders ortamında olması, kütüphane ortamı sağlanması da hoş oluyor tabi ki...</p>
Toplam	%86	%14

Kitap okuma saatlerinin amaçlarından birisi de okuma oranının artırılmasıdır. Ülkemizde yapılan araştırmalarda okuma oranını düşük çıktığı görülmektedir. Örneğin, Çocuk Vakfınca yapılan "Türkiye'nin Okuma Alışkanlığı Karnesi" araştırmasında, temel ihtiyaç maddeleri sıralamasında Türkiye'de kitabın 235. sırada yer aldığı, kitap için yılda

kişi başı 45 sent harcandığı ve genel olarak düzenli kitap okuma alışkanlığı oranının binde 1 olduğu belirlenmiştir. Çağın bilgi çağı olması ve bunun getirdiklerine ulaşabilmenin çok okuyor olmaktan geçmesi millet olarak okuma alışkanlığı kazanmış bir toplum olmamızı gerektirmektedir. “Kitap okuma saatleri uygulamaya konduktan sonra öğrencilerinizin geçmişe oranla daha çok kitap okuduğunu düşünüyor musunuz? Gözlemlerinizi anlatınız. Sorusuna alınan %86’lık olumlu cevap temenni edilenin belli oranda gerçekleştiğini göstermektedir.

Birinci kademe öğretmenlerinin neredeyse tamamının kitap okuma saatlerinin kitap okuma oranını arttırdığını düşünmesi sevindirici bir sonuçtur. Çünkü birinci kademe kazanılan olumlu okuma tutumu hayat boyunca kazanılacak okuma alışkanlığının temelini oluşturmaktadır.

Kitap okuma saatleri uygulamaya konduktan sonra öğrencilerin geçmişe oranla daha çok kitap okuduğunu düşünen öğretmenlerin görüşleri şu şekilde özetlenebilir:

“Evet, daha kısa sürede değişen farklı kitaplar okuyorlar.”(B17)

“Evet, kesinlikle böyle düşünüyorum hiç kitap okumayan çocuklar dahi bu sayede en azından ayda bir kitap okuyorlar.”(B19)

“Kesinlikle, birbirlerine kitap tavsiye etmeleri, vermeleri, yorumlamaları; biz bile telaşın içinde bu kadar kitap okuyamıyorduk.”(B21)

“Daha çok kitap okuyorlar çünkü birbirleriyle yarış halindedeler.”(B24)

“Öğrenciler, daha çok kitap okumaya başlamış, yeni kitaplara geçtikçe hevesi arttırmıştır.”(B2)

“Evet, şu an için mecbur oldukları kitap okuma saatinden dolayı önceden 2-3 ayda bir kitap okuyorlarsa şimdi bir ayda 4-5 kitap okuyorlar.”(B20)

“Hiç kitap okumamış olanlar için bir zorunluluk da olsa kitap okuma fırsatı doğduğunu düşünüyorum.”(B12)

“Evet, gerçekten kitap okumaya istekli öğrencilerimde, daha çok artıyor. Bu alışkanlığı kazanamamış olanlarda ya da isteksiz olanlarda bu uygulamanın yararının olmadığını görüyorum.”(B11)

“Evet, düşünüyorum. Normalde hiç eline kitap almayan bir öğrenci bile doğru uygulama ile en azından 20 dakika kitap okuyor günde.”(B6)

“Sistematik bir uygulama olmasından dolayı öğrencilerin okuduğu kitap sayısında önemli bir artış var.”(S13)

“Kitap okuma” sözünün ortada dolaşması kitap okumayı hatırlatıyor, bu açıdan güzel.”(S17)

“Bazı öğrencilerimde bunu gözlemledim. Birkaç seri kitap vardı; Ökkeş, Ejderha Okulu serisi gibi. Kitap okuma saatlerinde birini okuyan öğrencilerimizin ısrarla serinin diğer kitaplarını da okuduğunu gözlemledim.”(S15)

“Kesinlikle düşünüyorum çünkü öğrencilerimiz bu uygulama ile kitap okumanın önemini anlatıyoruz. Bunun sonucu olarak da öğrencilerin kitap okuduklarını gözlemliyorum.”(S8)

“Evet, biz yılsonunda bisiklet ödülü koyduk, bir öğrenciyi de teşvik etsek kâr diye düşünüyorum. Aralık ayının onundayız, en az okuyan öğrencim 10 kitap okudu, en çok 30 kitap.(S11)

3.3 Öğretmenlerin Kitap Okuma Saatlerinin Uygulanma Şekline İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin kitap okuma saatlerinin uygulanma şekline ilişkin görüşleri merak edilmiştir. Bunun cevabını alabilmek için öğretmenlere “Kitap okuma saati için ne kadar süre ayrılması gerektiğini düşünüyorsunuz? Kaç dakika?”, “Kitap okuma saatlerinin hangi ders saatinde uygulanmasını istiyorsunuz? Kaçıncı ders saati?” soruları yöneltilmiştir.

3.3.1 Öğretmenlerin Kitap Okuma Saatlerinin Süresine İlişkin Görüşleri

Kitap okuma saatlerine ayrılan süre yeterli görülmede midir yoksa farklı görüşler mi belirtilmektedir, bunların cevabını alabilmek için öğretmenlere “Kitap okuma saati için ne kadar süre ayrılması gerektiğini düşünüyorsunuz? Kaç dakika?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya karşılık olarak alınan öğretmen görüşleri kategoriler oluşturularak Tablo 3.3.1.’de gösterilmiştir.

Tablo 3.3.1. Öğretmenlerin Kitap Okuma Saatlerinin Süresine İlişkin Görüşleri

Kademe	40 dakika (Bir ders saati) I. kademe:(13) II. kademe:(21)	30-35 Dakika Diğer I. kademe:(5) II. kademe:(4)	20 Dakika I. kademe:(5) II. kademe:(2)
Sınıf Öğretmeni (23)	<p>-1 ders saati daha uygun, 20 dakika yeterli değil.</p> <p>-Bir ders saati(40 dakika)</p> <p>-40 dakika bir ders verilmeli. Ders olarak olmalı.*</p> <p>-Bir ders ayrılabilir.(2)</p> <p>-30-40 dakika.</p> <p>-Bir ders saati fazla değil. Oldu ki sıkıldılar hemen birini kaldırıp kitabı hakkında konuşabiliriz.</p> <p>-Günde bir dersin yeterli olduğunu düşünüyorum.(3)</p> <p>-En az bir ders saati ama öğretmen her fırsatı değerlendirerek bu zamanı çoğaltabilir.</p> <p>-En az bir ders saatine çıkarılması gerekir.</p>	<p>-Okuma ve aynı zamanda değerlendirme için en az 30 dakika olmalı.</p> <p>-30 dakika yeterli.</p> <p>-35 dakika ayrılması gerektiğini düşünüyorum.</p> <p>-Bence her gün 6 derse ilave olarak 25 dakika süre eklenmeli, böylece program aksatılmadan uygulanır.</p> <p>-Türkçe derslerinde de devamlılık sağlanmalı.</p>	<p>-20 dakikalık uygulamanın yeterli olduğunu düşünüyorum.</p> <p>-20-25 dakika uygun, kalan sürede de okunan kitapların anlatılması verimli olmaktadır.(S3)</p> <p>-Kitap okuma saatine ayrılan 20 dakikalık sürenin yeterli olduğuna inanıyorum. Önemli olan yaygınlaşması ve gelenek haline gelmesi.</p> <p>-Uygulanan süre 20 dakika yeterli.(2)</p>
Branş Öğretmeni (27)	<p>-En az bir ders saati.</p> <p>-40 dakika.(2)</p> <p>-Bir ders saati yeterli gelebilir.</p> <p>-20 dakika yetmiyor tabi ki bir başlayınca, 40 dakikayı buluyoruz çoğu zaman.(2)</p> <p>-Bir ders saatinin yeterli olduğunu düşünüyorum.(4)</p> <p>- Bir ders ayrı okuma saatleri olmalı.</p> <p>-Bir ders saati, adı okuma dersi olmalı.</p> <p>-40 dakikalık bir ders saati ayrılmalı.</p> <p>-Kitap okuma saati için bir ders süresi yani 40 dakikanın uygun olduğunu düşünüyorum. Öğrencilerin okumaya alışabilmesi için daha uygun.</p> <p>-20 dakika yetersiz(yoğunlaşma açısından) 40 dakikanın normal olduğunu düşünüyorum.</p> <p>-En az bir ders saati, daha fazla da olabilir.</p> <p>-Bence bir ders saatiayrılmalı.</p> <p>-En azından bir saati ayrılabilir, seçmeli ders bile olabilir.</p>	<p>-Kitap okuma saati için 30 dakika ayrılması gerekir.</p> <p>-Bir fikrim yok.(B1)</p> <p>-Türkçe dersi için 20 dakika, diğer dersler için 10 dakika yeterli olabilir.</p> <p>-Kitap okuma saatinin öğretmenin inisiyatifine bırakılması gerektiğini düşünüyorum.</p>	<p>-20 dakika oldukça yeterli.</p> <p>-20 dakika yeterli olabiliyor. Genellikle öğrencilerden talep gelirse 40 dakikaya uzatıyoruz ama konu yetiştirmemiz gerekirse 20 dakika okuyabiliyoruz.</p>
Toplam	%68	%18	%14

Kitap okuma saatlerin uygulanma şekline ilişkin öğretmenlerin neler düşündükleri merak edilmiş ve bunun tespiti için öğretmenlere iki farklı soru yöneltilmiştir. Bu sorulardan ilki “Kitap okuma saati için ne kadar süre ayrılması gerektiğini düşünüyorsunuz?” ikincisi de “Kitap okuma saatlerinin hangi ders saatinde uygulanmasını istiyorsunuz?” şeklindedir.

Kitap okuma saati için ne kadar süre ayrılması gerektiğini düşünüyorsunuz? Kaç dakika?” sorusuna alınan cevaplardan %68’i bir ders saati süre ayrılması gerektiğidir. %18’lik kısım 30-35 dakika olması %14’lük kısım ise 20 dakika olması gerektiğini düşünmektedir. Bu farklı görüşler gerekçeleriyle beraber şu şekilde ifade edilmiştir:

“Bence her gün 6 derse ilave olarak 25 dakika süre eklenmeli, böylece program aksatılmadan uygulanır.”(S20)

“40 dakika bir ders verilmeli. Ders olarak olmalı.”(S17)

“Bir ders saati fazla değil. Oldu ki sıkıldılar hemen birini kaldırıp kitabı hakkında konuşturabiliriz.”(S9)

“En az bir ders saati ama öğretmen her fırsatı değerlendirerek bu zamanı çoğaltabilir.”(S12)

“Bu uygulama iyi gibi, süreyi uzatırsak çocuklar sıkılır diye düşünüyorum. İlköğretim I.kademe için 20 dk. Bir okuma yeterli bir süre diye düşünüyorum.”(S15)

“Kitap okuma saatine ayrılan 20 dakikalık sürenin yeterli olduğuna inanıyorum. Önemli olan yaygınlaşması ve gelenek haline gelmesi.”(S8)

“Kitap okuma saati için bir ders süresi yani 40 dakikanın uygun olduğunu düşünüyorum. Öğrencilerin okumaya alışabilmesi için daha uygun.”(B11)

“Ben dersimin 20-25 dakikasını kitap okumaya ayırıyorum, geri kalan 15-20 dakikasını da okuduğu kitabı resmederek, şarkıyla ya da kitabıyla ilgili farklı bir anlatma yolu çocuğun aklına geliyorsa bu yollarla anlatıyorum. Bu sayede ders eğlenceli de geçiyor ve çocuk için okuduğunun bir anlamı oluyor.”(B19)

“Yarım saat de uygun olur ama dersi bölüp tekrar konu anlatmaya başlamak yersiz olacağı için bir ders saati daha uygun .”(B24)

“Bir ders saatinde yapılan 20 dakikalık uygulama ne amaca hizmet ediyor, ne branş dersi için verimli oluyor. 40 dakikalık bir ders saati ayrılmalı.”(B12)

“Kitap okuma saatinin öğretmenin inisiyatifine bırakılması gerektiğini düşünüyorum.”(B3)

3.3.2 Kitap Okuma Saatlerinin Uygulanması Gereken Ders Saatine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Öğretmenlerin kitap okuma saatlerinin uygulanması gereken ders saatine ilişkin görüşleri merak edilmiştir. Bunun cevabını alabilmek için öğretmenlere “Kitap okuma saatlerinin hangi ders saatinde uygulanmasını istiyorsunuz? Kaçınıcı ders saati? sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya karşılık olarak alınan öğretmen görüşleri kategoriler oluşturularak Tablo 3.3.2.’de gösterilmiştir.

Tablo 3.3.2. Kitap Okuma Saatlerinin Uygulanması Gereken Ders Saatine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kademe	İlk ve Son Ders Saati I. kademe:(8) II. kademe:(10)	Ara Dersler I. kademe:(8) II. kademe:(7)	Dönüşümlü I. kademe:(7) II. kademe:(10)
Sınıf Öğretmeni (23)	-Birinci saat veya son saat uygulanmalı. -Bence ilk saate okuyarak başlayıp zihin açıl-malı. -Öğrencileri dinlendirecek son saatlerde uygulanmalı. -6.ders saatinde uygulanması gerekli.(2) -Türkçe derslerinde ve son saatte uygulanmasını uygun buluyorum.	-4./5.ders saati uygula-malı. -İlk ve son dersler haricinde olmalı.(3) -3./4.ders saati olmalı. (2) -5./6.ders saati olmalı. -Son ders dışında hepsinde verimli oluyor. -3.ders saati olmalı.	-Dönüşümlü uygulanmalı, sürekli değişmeli.(5) -Sınıf öğretmeni kitap okuma saati planını kendi çıkartmalıdır. -Öğretmene ve derlere göre ihtiyaç olabilir, şu saat demek her zaman uygunluğu karşılamaz.
Branş Öğretmeni (27)	-İlk ders saatleri daha uygun, çocuklar daha zinde oldukları için böyle olması gerektiğini düşünüyorum, son ders saati de olabilir. -İlk ders saati daha uygun olabilir. -İlk ders saati ya da son ders saati olabilir.(2) -Son saatlere kalmasını isterim.(2) -Son ders saati olmalı, yorulan beyinlere dinlenme olur. -Bence günün yorgunluğunu alması adına son saat, tıpkı bedeni ve beyni arındırma terapisi gibi. -Özellikle son saatlerde uygulanmasının daha iyi olacağını düşünüyorum. -Son ders saati uygulanmalı.	-Her gün 3. Saat ama bu ders hiçbir derse denk gelmemeli Bence günün yorgunluğunu alması adına son saat, tıpkı bedeni ve beyni arındırma terapisi gibi ayrı bir ders olmalı, aynı rehberlik dersi gibi.* -Ara derslerde, öğrencileri ortamdanda uzaklaştırabilir. -İkinci saat uygulanmalı. -3. ders saati olmalı. -Son saatlerde uygulanmasını doğru bulmuyorum, yani son saatler dışında diğer 3.- 4. saat uygun bence. -İlk ve son saatler dışında herhangi bir saat uygulanmalı.(2)	-Dönüşümlü uygulama bence güzel. -Her gün farklı saat olması iyi. -Haftalık dönüşümlü sıra izlemeli.(3) -Esnek olmalı, her öğretmen planlamasını kendine göre yapmalı.(2) -Tam gün eğitim yapsaydık 7.ders saati olarak uygulanması daha güzel olurdu.
Toplam	%36	%30	%34

“Kitap okuma saatlerinin hangi ders saatinde uygulanmasını istiyorsunuz? Kaçınıcı ders saati? Sorusuna alınan cevaplarda iki kademe öğretmenlerinde de ortak bir görüşe varılamadığı tespit edilmiştir. Her öğretmen ders saati konusunda kendi görüşünü ifade etmiştir ve sonuçlar değerlendirildiğinde %36 ilk ve son ders saati, %30 ara dersler, %34 dönüşümlü gibi birbirine yakın oranlar çıkmıştır. Katılımcıların kitap okuma saatlerinin uygulanmasını istedikleri ders saatlerinin gerekçeleri şu şekildedir:

“İlk ders saatleri daha uygun, çocuklar daha zinde oldukları için böyle olması gerektiğini düşünüyorum, bazen son ders saati de çocuklar rahatladıkları için verimli geçebiliyor.”(B24)

“Her gün 3. saat ama bu ders hiçbir derse denk gelmemeli. Bence günün yorgunluğunu alması adına son saat, tıpkı bedeni ve beyni arındırma terapisi gibi, ayrı bir ders olmalı, aynı rehberlik dersi gibi.”(B9)

“İlk ve son saatler dışında herhangi bir saat uygulanmalı.”(B14)

“İkinci kademedede haftalık ders programında hep aynı branş dersine denk gelmesi çok doğru değil, haftalık dönüşümlü sıra izlemeli.”(B12)

“Günün ortasında yani 3.veya 4.dersler olabilir. Böylece çocukları derslerden kısa bir süre uzaklaştırmış, beyinsel olarak dinlendirmiş olabiliriz.”(S15)

“Bizim okulumuzdaki uygulama her gün ders atlayarak sürüyor. Bunun şu avantajı oluyor: Pazartesi 1.saat, Salı 2.saat, Çarşamba 3.saat olduğu için ders çakışması olmuyor. Bu da öğrencilerimizin derslerini olumsuz etkilemiyor.”(S8)

“Sınıf öğretmeni kitap okuma saati planını kendi çıkartmalıdır.”(S14)

“Öğretmene ve derslere göre ihtiyaç olabilir, şu saat demek her zaman uygunluğu karşılamaz.”(S7)

“Esnek olmalı, her öğretmen planlamasını kendine göre yapmalı.”(B3) diye görüşünü bildiren bir öğretmen uygulama saatleri konusunda esnek olunması gerektiğini, her öğretmenin buna kendisinin karar vermesi gerektiğini ifade etmiştir. Ancak bu esnekliğin, uygulamada zafiyetlere yol açacağı tahmin edilmesi zor olmayacak bir sonuçtur.

“Bence ilk saate okuyarak başlayıp zihin açılmalı.”(S11) diyen bir sınıf öğretmeni bazı okullarda uygulanmakta olan her gün ilk ders saatinin ilk 20 dakikası kitap okuma saati uygulamasını savunmaktadır. İlk ders saatinde okuma saatinin daha verimli geçeceği tüm öğretmenler tarafından bilinen bir gerçektir ancak öğretmenler bu verimli saatleri derslerine ayırmayı daha uygun görmektedirler.

Kitap okuma saatlerinin son ders saatlerinde uygulanması konusunda görüş bildiren öğretmenler bu gerekçeleri şu şekilde açıklamışlardır:

“Son ders saati olmalı, yorulan beyinlere dinlenme olur.”(B10)

“Son ders saatleri olsa daha uygun, derslerden ve oyundan yorgun düşen çocuklar son saat hem kafalarını hem de vücutlarını dinlendirmiş olurlar.”(B20)

“Bence günün yorgunluğunu alması adına son saat, tıpkı bedeni ve beyni arındırma terapisi gibi.”(B21) öğretmenler son ders saatlerinde yapılan kitap okuma saatlerini öğrenciler için bir dinlenme olarak görmektedirler ancak yapılan gözlemlerde öğrencilerin son ders saatinde kitap okumak istemedikleri, yorulan beyinlere bu uygulamanın faydalı olmadığı görülmüştür.

3.4 Kitap Okuma Saatlerinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri

Öğretmenlerin kitap okuma saatlerinde ne gibi sorunlarla karşılaştıkları ve karşılaştıkları bu sorunlara yönelik çözüm önerileri merak edilmiştir. Bunun cevabını alabilmek için öğretmenlere “Kitap okuma saatlerinde ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir.

3.4.1 Kitap Okuma Saatlerinde Karşılaşılan Sorunlara ve Çözüm Önerilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kitap okuma saatlerinde karşılaşılan sorunları ve ve bu sorunlara sunulan çözüm önerilerini tespit edebilmek için öğretmenlere “Kitap okuma saatlerinde ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya karşılık olarak alınan öğretmen görüşleri Tablo 3.4.1.’de gösterilmiştir.

Tablo 3.4.1 Kitap Okuma Saatlerinde Karşılaşılan Sorunlara ve Çözüm Önerilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kademe	Karşılaşılan Sorunlar	Çözüm Önerileri
Sınıf Öğretmeni (23)	<p>-Bazı öğrenciler dikkat eksikliği yaşayabiliyor.(S4)</p> <p>-Sınıf denetlemede, kalabalık olmasından dolayı sorun yaşanıyor.(S19)</p> <p>-En önemli problem hiperaktif çocuklar ile okuma yazma öğrenemeyen kaynaştırma öğrencileridir, bunlar diğer arkadaşlarının dikkatini dağıtıyor.(S15)</p> <p>-Kitap okumak istemeyen öğrencilerin arkadaşlarını rahatsız etmeleri.(S3)</p> <p>-Kitapların okunmasında sorun oluyor, kimi okuyor kimi okuyormuş gibi yapıyor bunu tespiti çok zor.(S10)</p> <p>-Bazı öğrenciler kitaplarını evde unutuyor, zaman kaybediyoruz, gürlütlü olabiliyor.(S7)</p> <p>-Programın yoğunluğundan uygulayamadığım zamanlar oluyor.(S23)</p> <p>-Çocukların okumak yerine boş tahtaya bakmayı tercih ettiklerini görüyorum.(S20)</p> <p>-Dersin son 20 dakikasında okuma yapıldığı için, dersten hemen okumaya geçmek motivasyon eksikliği yaratıyor.(S22)</p> <p>-Okuma alışkanlığı olmayanlar genellikle konuşuyor veya okuma numarası yapıyor.(S18)</p>	<p>-Öğrencilere kitap tanıtarak dikkat çekilebileceğini düşünüyorum.(S4)</p> <p>-Sınıfların sayısı düşürülmeli.(S19)</p> <p>-Bu öğrencileri sınıftan uzaklaştıramayacağımıza göre kitap okuma saatlerini bu çocuklarla birlikte sürdürmek zorundayız. Uyaracağız ya da başka bir işle arkadaşlarını rahatsız etmelerini engelleyeceğiz.(S15)</p> <p>-Bu öğrencilere başka görevler vererek, diğer arkadaşlarını rahatsız etmeleri engellenebilir.(S3)</p> <p>-Öğretmen çok etkin olmalı ve her öğrenciye bir okuma seti alınmalı, aynı kitabı aynı anda okumalıdır.(S10)</p> <p>-Kitaplar özenle seçilmeli, seviyeye uygun olmalı.(S7)</p> <p>-Ayrı bir ders olarak uygulanması daha iyi olur.(S23)*</p> <p>-Öğrencilerin istedikleri kitapları seçmelerini sağlamak, gerekirse kendi okuduğun kitabı hediye etmek, bir kitabın başını biraz anlatıp devamını merak etmelerini sağlamak vb.(S20)</p> <p>-Okuma saatinin en az 30 dakika olması, okumada süreklilik ve tam bir motivasyon sağlayacaktır.(S22)</p> <p>-Okunacak kitap sesli olarak bir kişi tarafından sınıfa okunabilir, aralarında sorular sorulabilir, kitabın ana fikri ve özeti çıkarılarak sınıfta anlatılabilir.(S18)</p>
Branş Öğretmeni (27)	<p>-Kitap getirmeyen, okumayan, okuyor gibi görünen öğrenciler oluyor.(B26)</p> <p>-20 dakikanın tamamında 1 sayfa bile okumayan öğrenciler, mecburi saat uygulamasından sıkılan dikkati dağıtmaya çalışan öğrenciler.(B7)</p> <p>-Kitap getirmeme, bazı öğrencilerce kitap okumayı istememe.(B16)</p> <p>-Her öğrenci kitap getirmiyor. Son 20 dakika kitap okuma saati, bu uygulama hem zaman kaybına neden oluyor hem de motivasyonu olumsuz etkiliyor.(B5)</p> <p>-Öğrenciler kitap getirmiyor, yaşlarına uygun kitap seçemiyor.(B25)</p> <p>-Genellikle öğrenciler kitap getirmeyi unutuyorlar. Her ders için geçerli olan bu uygulama, ne yazık ki sadece belirli derslerde özellikle Türkçe dersinde yapılıyor.(B11)</p> <p>-Kitabını unutan öğrenciler sınıf huzurunu bozabiliyor.(B6)</p> <p>-Kitap okumak istemeyen öğrencilerle</p>	<p>-Kitap getirmeyenlere kütüphaneden kitap veriyorum, zorla hiçbir şey olmuyor.(B26)</p> <p>-Kitap okuma için belli bir motivasyon ve istek olmalı.(B7)</p> <p>-Not vereceğimi söylediğimde kitap getirme oranı %99'a çıktı. Kitap okumak istemeyen öğrencilere kısa öykü kitapları önerme.(B16)</p> <p>-Yapılan toplantılarda velilere de bu bilinç anlatılmalı ve öğrencilerin getirmeleri gereken kitaplar veliler tarafından kontrol edilmeli.(B5)</p> <p>-Her sınıfta bir kütüphane olmalı.(B25)</p> <p>-Her derste yeterince bu uygulamaya yönelik çalışma yapılması daha uygun olabilir. Böylece öğrencilerde alışkanlığın kazanılması açısından daha verimli olur.(B11)</p> <p>-Sınıf kitaplıkları bu sorunun çözümü olabilir.(B6)</p>

	<p>karşılaşıyorum.(B27)</p> <p>-Bazı öğrenciler kitaplarını getirmiyor.(B18)</p> <p>-İsteksizlik, kitap eksikliği, sınıf kitaplığında öğrenci yoğunluğunun verdiği karmaşa, okuma esnasında kitapta geçen bazı basit, şaşırtan terimlerin anlamlarını bilememe, sorma.(B12)</p> <p>-Okuma hızı yavaş olan öğrenciler problem çıkarıyor.(B23)</p> <p>-Öğrencilerin kitap getirmemesi, öğretmenlerin unutması.(B9)</p> <p>-Bazen ders esnasında çocukların kitapları bitebiliyor, bu durumda çocuklar kitap değiştirmeye çalıştığı için diğerlerinin dikkati dağılıbiliyor.(B24)</p> <p>-Okumayanlar, kitap getirmeyenler, test çözmek isteyenler, yanındakinin dikkatini dağıtanlar, performans- proje ödevi yapanlar vb.(B10)</p> <p>-Kitapları açıp okumaya başladıkları dakikaya kadar adapte sorunu yaşıyor.(B4)</p> <p>-Kimi zaman çocukların kitapları bitebiliyor, o zaman değiştirme telaşına giriyorlar ve diğer kitap okuyan çocukların dikkati dağılıyor ya da son saatlerde bazı sınıflarda çocuklar kitap okumak istemiyorlar.(B19)</p>	<p>-Çocuklarımıza biraz daha okumanın önemini anlatabiliriz. Özellikle bu alışkanlık aileye de bağlı, aileyi de bilgilendirebiliriz.(B27)</p> <p>-Getirmeyen öğrenciler uyarılmalı.(B18)</p> <p>-Sınıf kitaplıklarının yenilenmesi, yeni yayınların temin edilmesi, yaş gruplarına yönelik olması, sözlük kullanma alışkanlığı kazanmaları.(B12)</p> <p>-Erken yaşta alınacak tedbirler daha kalıcı olur. I.kademede okuma hızıyla ilgili çalışmalar yapılabilir.(B23)</p> <p>-Ayrı bir ders olursa sorun çıkmayacağını düşünüyorum, öğrenci okuduğu kitaptan not almalı ki yaptığı faaliyeti dikkate alsın.(B9)</p> <p>-Çocukların yedek bir kitap getirmelerini istiyorum, bu sayede kitap değiştirmek zorunda kalmıyorlar.(B24)</p> <p>-Sınıf kitaplığı oluşturulabilirse, çocukların ilgisini çeken kitaplar alınabilirse sorunlar aza inebilir.(B10)</p> <p>-Bu kitap okuma saatlerinin öğrencilerin zihinde önemli bir yer oluşturacak şekilde öneminin belirtilmesi olabilir.(B4)</p> <p>-Daha senenin başında okuma saatlerinde okuma yapmaları gerektiğini kavratırsanız bahaneler sunamıyorlar, kitap değişimlerini de ya teneffüste yapmalarını ya da yedek kitap getirmelerini isterseniz sorun çözülüyor.(B19)</p>
--	---	---

“Kitap okuma saatlerinde ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığımız sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusuna alınan cevaplar dört alt başlık halinde sınıflandırılmaya çalışılmıştır. Öğretmenlerin dile getirdiği sorunlar, yine kendi sundukları çözüm önerileriyle birlikte verilmiştir. Başlıca sorunlar şu şekilde sınıflandırılmıştır:

3.4.1.1 Uygulamanın Takibinin Yapılmaması:

Sorun: “Birebir takip etmek, unutmamak gerekiyor çünkü okulda düzenli olarak zil çalıyor.(S16)

Çözüm önerisi: “Okuldaki tüm bireyler tarafından ciddiyetle takip edilmeli.(S16)

Srn: “Sınıfımız dersi olan branş öğretmenleri zaman zaman uygulamaya özen göstermiyorlar.”(S13)

Çzm: “İstisnai herhangi bir duruma izin verilmeden uygulama devam etmeli”.(S13)

Srn: “Okuma saati sırasında öğrencilerin sınavı olduğu zaman olumsuzluk yaşanıyor.”(S8)

Çzm: “Yapılmayan okuma saatlerine telafi okuma saati yapılmalı.”(S8)

Srn: “Matematik dersi günde bir saat, tam işlerken kitap okuma zili çalıyor, o zaman sıkıntı oluyor.”(S14)

Çzm: “Sınıf öğretmenleri kitap okuma planını kendi çıkartmalıdır.”(S14)

Kitap okuma saatlerinin uygulanıp uygulanmadığına dair takibin yapılması işlevselliği sürdürmek açısından önemlidir. İdare ve öğretmenler tarafından düzenli takip yapılmadığı takdirde öğrenciler boşluğa düşmekte, süreklilik ilkesine uyulmadığı için okuma saatleri zafiyete uğramaktadır. Öğrenci her gün mutlaka okuma saati yapacağını bilerek okula geldiği takdirde, kitap getirme ve okuma sürekliliği sağlanabilecektir.

3.4.1.2 Öğrencilerin Kitap Getirmemeleri:

Srn: “Okuduğu kitabı evde unuttuğunu söyleyen öğrenciler oluyor.”(S6)

Çzm: “Sınıf kitaplığından bir kitap verilmeli.”(S6)

Srn: “Kitap getirmeyen, okumayan, okuyor gibi görünen öğrenciler oluyor.”(B26)

Çzm: “Kitap getirmeyenlere kütüphaneden kitap veriyorum, zorla hiçbir şey olmuyor.”(B26)

Srn: “Okuyacakları kitapları getirmediğinde, kitaptan almadıklarında sınıfta düzeni sağlamak, okuma etkinliğine başlamak zor oluyor, sınıflarımız kalabalık.”(S21)

Çzm: “Özellikle okuma saatlerindeki kargaşalığı azaltmak için öncelikle sınıf mevcutlarının azaltılması gerekli.”(S21)

Srn: “Dikkat toplamada zorluk çeken öğrenciler var, kitapları evde unutanlar var, bazen bir ders saati boyunca okumaktan sıkılabiliyorlar.”(S9)

Çzm: “Ortam sessizliğinin iyi bir şekilde sağlanması ve öğrencilerin okumalarının sıkı takip edilmesi gerekir.”(S9)

Srn: “Bazı çocukların kitaplarını unutması, uygulama saatinde çocuğun kitap okumak istememesi ve gürültü yapmaları.(B22)

Çzm: “Her sınıfa kitaplık oluşturulabilir. Kitapları sevdirmek için kitap tanıtımları yapılabilir, kitap fuarlarına götürülebilir.”(B22)

Srn: “Öğrenciler kitap getirmeyi unutuyorlar.(B14)

Çzm: “Kitap getirmeyen öğrenciye yazı yazdırıyorum. İstikrarlı olunmalı. Aile bu projeye ciddi anlamda dâhil edilmeli”.(B14)

Srn: “Kitap getirmeyen öğrenci oluyor, kitap önlerinde duruyor ama okumuyorlar, dersi bırakıp kitap okumak istemeyen öğrenciler de oluyor.”(B13)

Çzm: “Bağımsız bir ders saati olarak uygulanmalı.”(B13)

Kitap okuma saatlerinde yaşanan sorunlar için en çok ifade edilen problemlerden birisi öğrencilerin kitaplarını getirmemeleri, kitap olmayınca da uygulamanın gerçekleşemediğidir. Bu problemin yaşanmasına başlıca neden kitap okuma saatlerinin düzenli olarak yapılmaması, öğrencinin her gün çantasında kitap taşıma zorunluluğunu kendisinde hissetmemesidir. Her gün takip edildiği takdirde, öğrenci bir süre sonra kitap getirme eylemini alışkanlık haline getirecektir. Kitap getirme alışkanlığı verildikten sonra doğabilecek istek dışı unutmalara da sınıf kitaplıkları yardımcı olacaktır. “Çocuklardan kitaplarını getirmeyi unutanlar ya da kaybedenler oluyor, bu konuda sıkıntı yaşıyoruz. Her sınıfta bir kitaplık olsa, kitaplarını unutanlar için çok güzel bir fırsat olur. Bu sorunlar bu şekilde ortadan kalkar.(B15) diyen bir öğretmen bunu açıkça ifade etmektedir.

Milli Eğitim’in her yıl öğrencilerin ders kitaplarını ücretsiz dağıtma projesi başarılı olmuştur. Bu projeye, her yıl okullara sınıf seviyelerine uygun kitap setleri gönderme faaliyeti eklendiğinde sınıf kitaplıkları zenginleşecek, kitap temini sıkıntısı ortadan kalkacaktır. “Kitap temininde sorunlar yaşanmaktadır. Milli eğitim ders kitaplarını nasıl temin ediyorsa her sınıfa bir- iki takım set hediye edilebilir.”(S12) ifadesini kullanan katılımcı bu düşüncesiyle görüşümüzü desteklemektedir.

3.4.1.3 Ders Yoğunluğu- Müfredatın Yetişmemesi:

Srn: “Uygulayamıyoruz, planlayamıyoruz, angarya gibi geliyor, derslerimizi yetiştiremiyoruz.”(S17)

Çzm: “Ders olmalı, bu bir ders olmalı.”(S17)

Srn: “Dersin işlenişi bazen kitap okuma saatlerinin aksamasına neden olabiliyor.”(B3)

Çzm: “Kitap okuma saatleri de ders saatleri kadar ciddiye alınmalı. Bu etkinlik için planlama ayrıca yapılmalı.”(B3)

Srn: “Zaman kullanımını, dersi bir anda kesip kitap okuma saatine geçiş çok zor.”(B8)

Çzm: “Tam bir ders saati olmalı, adı okuma dersi olmalı.”(B8)

Kitap okuma saatlerinde yaşanan verimli geçmeme, uygulanamama problemlerinin ana kaynağı öğretmenlerin bu saatleri derslerine vurulmuş bir balta gibi değerlendirmesidir. Her öğretmen kendi dersinde yetiştirmesi gereken bir müfredatla karşı karşıya kalmakta ve bu müfredatların yoğunluğundan şikâyet etmektedirler. Bir de bu sıkıntılara kitap okuma saatleri için ayrılması gereken zaman eklenince, öğretmenler kitap okuma saatlerinin faydalı olduğuna inanmalarına rağmen uygulama taraftarı olmamakta ya da uygulamayı sık sık ihmal etmektedirler. Bu soruna çözüm önerisi olarak da müfredatı engellemeyecek bir yöntemin bulunması gerektiğini ifade etmektedirler. “Kitap getirmeyen öğrencilerle ve müfredat konularını yetiştirememe kaygısı duyuyorum. Kitap okuma saati kalkabilir ya da MEB özel olarak kitap okuma saati koyar, biz de müfredat sıkışıklığı yaşamayız.”(B1) diyen bir katılımcı özel bir okuma saati uygulaması getirilmesini istemektedir. Bu ve yukarıda sıraladığımız görüşlere biz de katılmakta “Okuma Dersi” adı altında kitap okuma saatlerinin ders niteliğine kavuşması gerektiğine inanmaktayız.

3.4.1.4 Dikkat Dağınıklığı:

Srn: “Okumamak için direnen çocukların dikkati dağıtması.”(B20)

Çzm: “Her okunan kitap için bir not verilmelidir. Ders olarak konulmalıdır.”(B20)

Srn: “Bazı öğrenciler dikkat eksikliği yaşayabiliyor.”(S4)

Çzm: “Öğrencilere kitap tanıtarak dikkat çekilebileceğini düşünüyorum.”(S4)

Srn: “En önemli problem hiperaktif çocuklar ile okuma yazma öğrenemeyen kaynaştırma öğrencileridir, bunlar diğer arkadaşlarının dikkatini dağıtıyor.”(S15)

Çzm: “Bu öğrencileri sınıftan uzaklaştıramayacağımıza göre kitap okuma saatlerini bu çocuklarla birlikte sürdürmek zorundayız. Uyaracağız ya da başka bir işle arkadaşlarını rahatsız etmelerini engelleyeceğiz.”(S15)

Srn: “20 dakikanın tamamında 1 sayfa bile okumayan öğrenciler, mecburi saat uygulamasından sıkılan dikkati dağıtmaya çalışan öğrenciler.”(B7)

Çzm: “Kitap okuma için belli bir motivasyon ve istek olmalı.”(B7)

Kitap okuma saatlerinde sorun teşkil eden diğer bir konu da öğrencilerin dikkat dağınıklığı ve dikkatleri dağıtması problemidir. Dikkati dağınıklığı yaşayan öğrencilerin çözümü için okuma saatlerinin ilk ders saatlerinde yapılması uygun olacaktır. Çünkü ilk ders saatlerinde tüm öğrenciler yapılacak faaliyetlere isteklidir ve zihnileri açıktır. Arkadaşlarının dikkatini dağıtan öğrenciler için de özel görevlendirme verilmesi problemin çözümüne yardımcı olacaktır. “Kitap okumak istemeyen öğrencilerin arkadaşlarını rahatsız etmeleri, bu öğrencilere başka görevler vererek, diğer arkadaşlarını rahatsız etmeleri engellenebilir.”(S3)

3.5 Kitap Okuma Saatlerinin Geliştirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Kitap okuma saatlerinin geliştirilmesine yönelik öğretmen görüşlerini ortaya çıkarabilmek için öğretmenlere “Kitap okuma saatlerinin geliştirilmesine yönelik görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir.

3.5.1 Kitap Okuma Saatlerinin Geliştirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Kitap okuma saatlerinin geliştirilmesinde öğretmenlerin ne gibi önerilerinin olduğunun tespiti için öğretmenlere yöneltilen “Kitap okuma saatlerinin geliştirilmesine yönelik görüşleriniz nelerdir?” sorusuna karşılık olarak elde edilen görüşler Tablo 3.5.1.’de belirtilmiştir.

Tablo 3.5.1. Kitap Okuma Saatlerinin Geliştirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Kademe	Kitap Okuma Saatlerinin Geliştirilmesine Yönelik Görüşler
Sınıf Öğretmeni (23)	<p>-Okumayı hiç sevmeyen öğrencilere çizgi roman gibi değişik kitaplar önerilebilir ya da sınıf kitaplığı bu tip kitaplarla zenginleştirilebilir. Okuma saatlerinde sesli okuma yapılarak çoğunluğun dinlemesi sağlanabilir.(S1)</p> <p>-İl Milli Eğitim tarafından afişler hazırlanabilir. Okuma ve anlama yarışmaları yapılabilir. Okumanın önemini içeren seminer, konferans ve paneller düzenlenebilir. Derece alan öğrencilere kitap hediyesi teşvik edilebilir. Sınıf kütüphanesinin zenginleştirilmesi için etkinlikler yapılabilir.(S8)</p> <p>-Kitap okuma alışkanlığının her kesimde uygulaması sağlanmalıdır. Ceza evleri, lokaller, köy odaları, askeriye, okullar, sosyal faaliyetlerin uygulandığı merkezler, spor komplekslerinde uygulamaya konulmalıdır.(S14)</p> <p>-Kitap okuma saatlerine öğretmenlerimiz gereken titizliği göstermelidirler. Bu konuda veli toplantılarında veliler uyarılmalıdır.(S12)</p> <p>-Ders olsun, o zaman herkes okur.(S17)*</p> <p>-Sürenin uzatılması ve ders saatinin öğretmenin inisiyatifine bırakılması gerektiğini düşünüyorum.(S22)</p> <p>-Ders olarak eklenmesi.(S20)*</p> <p>-Ders saatleri arttırılabilir. Ders olarak koyulabilir.(S23)</p> <p>-Kitap okuma saatleri bence I.kademede hep aynı kalmalı, sürekli değişmemeli.(S10)</p> <p>-20 dakika yerine 1 ders saati daha uygun ve amacına daha yakın.(S7)</p> <p>-Kitap okuma saatlerine uyulup uyulmadığının düzenli kontrol edilmesi. Okuma saatlerine uymayanların uyarılması, ödüller hakkında öğrencilerin aydınlatılması.(S11)</p> <p>-Angarya değil de amacına uygun yapılırsa verimli olacağını düşünüyorum.(S5)</p> <p>-Okunan kitapların anlatımı, canlandırılması, resimlendirilmesi vb.(S2)</p> <p>-Okul kütüphanesinde veya sınıfta sesli kitap okunabilir, sınıfın hepsinin okuduğu bir kitap tartışılabilir.(S18)</p>

Branş Öğretmeni (27)	<p>-Okullarda büyük kitap okuma salonları-imbân olduğu müddetçe- oluşturulabilir.(B2)</p> <p>-Okullarda nitelikli kütüphaneler oluşturulmalı. Öğrencilere okuma eğitimi verilmeli ve öğrenciler okuma konusunda teşvik edilmeli, planlama öğretmene bırakılmalı.(B3)</p> <p>-Özellikle bu saatlerin bir zorunluluk değil, okuma alışkanlığı kazandırılması bakımından bir yol gösterici özelliğinin olduğunu vurgulamak gerekir. Okuma saatlerinde öncelikle ders öğretmenlerinin de bu uygulamaya düzenli bir şekilde uyarak öğrencilere örnek olması gerekir. Saat konusunda ortak bir karar alınmalı ve bu uygulamaya herkesin katılması sağlanmalıdır.(B11)</p> <p>-Okul idaresinin ve öğretmenlerin daha ilgili ve özenli olması yeter sanıyorum.(B25)</p> <p>-Hem öğretmen hem idareci bir olup amaç iyi belirlenmeli bence.(B5)</p> <p>-Özellikle müfredat korkusu olan dersler mesela “Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji” gibi derslerde maalesef okutulmadığını biliyorum. Dolayısıyla diğer derslerde bu saatin ayarlanması sanki daha verimli olacaktır.(B27)</p> <p>-Bu uygulamanın sürekliliği sağlanmalıdır. Okullarda idarenin bu işi ele alması gerekir. Uygulamaya uyulup uyulmadığı kontrol etmelidir.(B15)</p> <p>-Her gün bir öğrenci en sevdiği kitabı arkadaşlarına tanıtabilir. Onların da meraklanıp, farklı kitaplar okumaları sağlanabilir. Sınıfta en fazla okunan kitap hakkında yorumlar alınabilir. Kitaptaki hangi olayın ya da konunun onları etkilediği tek tek sorulup, bunların üzerine konuşulabilir.(B18)</p> <p>-Öğrenciler okuyup anladığı ve özetleyebildiği kitabıyla ilgili sohbet ortamlarında konuşup, tartışabilir. Sadece kütüphane ortamında 20 dakikalık uygulamayla kitap sevgisine ulaşamaz. Ancak kitap kokusu ve ve kitapla arkadaş olmaya alışabilir, yararsız bir uygulama diyemem.(B7)</p> <p>-Herkes ciddiye alsın yeterli olur. Aslında 5 öğretmen uyguluyorsa 10 tanesi uygulamıyor.(B26)</p> <p>-Belirlenen 100 Temel Eser’in basımı tamamlanmalı hatta ekonomik durumu</p>
-------------------------	---

<p>gerçekten kötü olan öğrencilere kitap verilmeli.(B14)</p> <p>-En az bir ders saati “Kitap Okuma Dersi” diye olmalı.* -Türkçe öğretmenleri dışında da kitap okuma ve okutmanın diğer öğretmenlere de sahip çıkması.-Her okulda sınıfça kitap okuyacak kütüphanelerin oluşturulması.(B16)</p> <p>-Bağımsız bir ders saati olarak uygulanmalı. Bu ders hep aynı öğretmene verilmeli. Mesela o sınıfın sınıf rehber öğretmeni ya da Türkçe dersi öğretmeni, böylece öğretmen sınıfa hakim olabilir, öğrencileri kontrol edebilir.(B13)</p> <p>-Saat kavramı bence uygun değil 20 dakikada kitap okumaya motive olması bile çok zor. Sürenin arttırılması bekliyorum.(B9)</p> <p>-Branşım gereği konularımı yetiştirme kaygısı oluşuyor. Bu yüzden farklı ders olmasını istiyorum.(B23)</p> <p>-Okuma saatinin 40 dakikaya çıkarılması. Okul, sınıf kitaplıklarının yenilenmesi, zenginleştirilmesi, ödüllendirme sisteminin daha sık aralıklarla uygulanması.(B12)</p> <p>-Kitap okuma alışkanlığı küçük yaşlarda vermeye başlanmalı. Bu konuda mutlaka aileler bilinçlendirilmeli. Evde de uygulamalı, ayrıca bir okuma dersi konulabilir.(B22)</p> <p>-Ayrı bir saat ayrılması, ya da tamamen kaldırılması, ders aralarında 10 dakika, 20 dakikayla faydalı olmayacağını düşünüyorum.(B1)*</p> <p>-Çocuklar ödüllendirilebilir.(B24)</p> <p>-Tam bir ders saati olmalı, adı okuma dersi olmalı.(B8)*</p> <p>-Öğrencilerin daha geniş bir kütüphaneye sahip olmaları, onların ilgilerini çekecek kitapların olması.(B21)</p> <p>-Sınıf kitaplığını genişletmek ve kitap okuma saatlerinde okuma yapılmasını tüm öğretmenler tarafından eşit olarak sağlanması.(B19)</p> <p>-Bütün öğretmenler kitap okuma saatlerinde öğrencilere örnek olacak şekilde kitap okumalıdır. Bu saatlerin geliştirilmesi konusunda öğrencilerle işbirliği içinde olabilirler.(B4)</p> <p>-Ayda bir kitap okuma yarışı yapılmalı, juri kurulmalı, bir saat içinde en hızlı okuyan ve okuduğunu anlayan, anlatan öğrenciye hediye verilmelidir.(B20)</p> <p>-Okul kütüphanesine, sınıf kitaplıklarına belli bir para ayrılıp, bu dönemdeki öğrencilerin ilgisini çeken faydalı kitaplar alınırsa daha verimli olabilir. Fakat okumak istemeyen öğrenciler her zaman çıkacaktır.(B10)</p>

Yapılan bu araştırmanın amacı kitap okuma saatlerinin işleyiş sürecini görmek ve yaşanan sorunları tespit edip çözüm önerileri getirebilmektir. Bu amaca hizmet eden görüşme sorularının en önemlilerinden birisi de “Kitap okuma saatlerinin geliştirilmesine yönelik görüşleriniz nelerdir?” ifadesidir. Bu soruya alınan cevapların hepsi incelenmesi gereken kayda değer ifadelerdir. Bu ifadeler tek tek kodlanarak Tablo 5.a.’da gösterilmiştir.

Öğretmenlerin kitap okuma saatlerinin geliştirilmesine yönelik görüşleri 5 alt başlığa şu şekilde ayrılmıştır:

3.5.1.1 Kitap Sayılarının Arttırılması

“Yaş, sınıf, bölge düzeyine göre kitap isimleri ve içerikleri konusunda öğretmenlere öneriler sunulmalıdır. Bu tür yayınları herhangi bir denetimden geçmiyor olması “dil,

içerik, anlam, kalite” bakımından yetersiz kitapların öğrenciyle buluşturulmasına neden oluyor. Okunan kitap sayısı değil okuduğunu anlama önemsenmeli.” (S13)

“Kitap sayısının artırılması, kütüphanelerin işlevselliğini arttırmak, bakanlıkça okullardaki kitap sayılarını arttırmak için çalışmalar yapılması, bakanlıkça kitap gönderilmesi.”(S21)

“Belirlenen 100 Temel Eser’in basımı tamamlanmalı hatta ekonomik durumu gerçekten kötü olan öğrencilere kitap verilmeli.”(B14)

“Öğrencilerin daha geniş bir kütüphaneye sahip olmaları, onların ilgilerini çekecek kitapların olması.”(B21)

“Okul kütüphanesine, sınıf kitaplıklarına belli bir para ayrılıp, bu dönemdeki öğrencilerin ilgisini çeken faydalı kitaplar alınırsa daha verimli olabilir. Fakat okumak istemeyen öğrenciler her zaman çıkacaktır.”(B10)

3.5.1.2 Öğrencilerin Okumaya Teşvik Edilmesi

“İl Milli Eğitim tarafından afişler hazırlanabilir. Okuma ve anlama yarışmaları yapılabilir. Okumanın önemini içeren seminer, konferans ve paneller düzenlenebilir. Derece alan öğrencilere kitap hediyesi teşvik edilebilir. Sınıf kütüphanesinin zenginleştirilmesi için etkinlikler yapılabilir.”(S8)

“Okullarda nitelikli kütüphaneler oluşturulmalı. Öğrencilere okuma eğitimi verilmeli ve öğrenciler okuma konusunda teşvik edilmeli, planlama öğretmene bırakılmalı.”(B3)

“Kitap okuma alışkanlığının her kesimde uygulaması sağlanmalıdır. Ceza evleri, lokaller, köy odaları, askeriye, okullar, sosyal faaliyetlerin uygulandığı merkezler, spor komplekslerinde uygulamaya konulmalıdır.”(S14)

“Okunan kitapların anlatımı, canlandırılması, resimlendirilmesi vb.”(S2)

“Okul kütüphanesinde veya sınıfta sesli kitap okunabilir, sınıfın hepsinin okuduğu bir kitap tartışılabilir.”(S18)

“Her gün bir öğrenci en sevdiği kitabı arkadaşlarına tanıtabilir. Onların da meraklanıp, farklı kitaplar okumaları sağlanabilir. Sınıfta en fazla okunan kitap hakkında yorumlar alınabilir. Kitaptaki hangi olayın ya da konunun onları etkilediği tek tek sorulup, bunların üzerine konuşulabilir.”(B18)

“Çocuklar ödüllendirilebilir.”(B24)

“Ayda bir kitap okuma yarışı yapılmalı, jüri kurulmalı, bir saat içinde en hızlı okuyan ve okuduğunu anlayan, anlatan öğrenciye hediye verilmelidir.”(B20)

3.5.1.3 Uygulamanın Takibinin Yapılması

“Kitap okuma saatlerine uyulup uyulmadığının düzenli kontrol edilmesi. Okuma saatlerine uymayanların uyarılması, ödüller hakkında öğrencilerin aydınlatılması.”(S11)

“Özellikle bu saatlerin bir zorunluluk değil, okuma alışkanlığı kazandırılması bakımından bir yol gösterici özelliğinin olduğunu vurgulamak gerekir. Okuma saatlerinde öncelikle ders öğretmenlerinin de bu uygulamaya düzenli bir şekilde uyarak öğrencilere örnek olması gerekir. Saat konusunda ortak bir karar alınmalı ve bu uygulamaya herkesin katılması sağlanmalıdır.”(B11)

“Bu uygulamanın sürekliliği sağlanmalıdır. Okullarda idarenin bu işi ele alması gerekir. Uygulamaya uyulup uyulmadığı kontrol etmelilerdir.”(B15)

3.5.1.4 Öğretmen Yeterliliği

“Kitap okuma saatleri taviz verilmeden sürdürülmeli. Öğretmenler bu konuda yetiştirilmeli. Özellikle 7-12 yaş grubu çocuk kitapları konusunda öğretmenler hizmet içi seminerlerden geçirilmeli. Yeni çıkan çocuk kitapları takip edilmeli ya da öğretmenler bilgilendirilmeli. Veliler bilgilendirilmeli, kitap okumanın önemi anlatılmalı(sadece sınıf öğretmenlerine bırakılmamalı) çocukların evlerinde de aileleri ile birlikte kitap okumaları sağlanmalı.”(S15)

“Bütün öğretmenler kitap okuma saatlerinde öğrencilere örnek olacak şekilde kitap okumalıdır. Bu saatlerin geliştirilmesi konusunda öğrencilerle işbirliği içinde olabilirler.”(B4)

3.5.1.5 Kitap Okuma Saatlerinin Ders Niteliğine Kavuşması

“Ders olsun, o zaman herkes okur.”(S17)

“Ders olarak eklenmesi.(S20)

“Ders saatleri arttırılabilir. Ders olarak koyulabilir.”(S23)

“En az bir ders saati “Kitap Okuma Dersi” diye olmalı. Türkçe öğretmenleri dışında da kitap okuma ve okutmanın diğer öğretmenlere de sahip çıkması. Her okulda sınıfça kitap okuyacak kütüphanelerin oluşturulması.”(B16)

“Bağımsız bir ders saati olarak uygulanmalı. Bu ders hep aynı öğretmene verilmeli. Mesela o sınıfın sınıf rehber öğretmeni ya da Türkçe dersi öğretmeni, böylece öğretmen sınıfa hâkim olabilir, öğrencileri kontrol edebilir.”(B13)

“Branşım gereği konularımı yetiştirme kaygısı oluşuyor. Bu yüzden farklı ders olmasını istiyorum.”(B23)

“Kitap okuma alışkanlığı küçük yaşlarda verilmeye başlanmalı. Bu konuda mutlaka aileler bilinçlendirilmeli. Evde de uygulamalı, ayrıca bir okuma dersi konulabilir.”(B22)

“Ayrı bir saat ayrılması, ya da tamamen kaldırılması, ders aralarında 10 dakika, 20 dakikayla faydalı olmayacağını düşünüyorum.”(B1)

“Tam bir ders saati olmalı, adı okuma dersi olmalı.”(B8)

Kitap okuma saatlerinin geliştirilmesine yönelik görüşlerde her iki kademe öğretmenlerinin de ortak görüşlere sahip olduğu görülmüştür. Yapılan sınıflandırmalarda da görüldüğü gibi aynı görüşe sahip hem sınıf hem de branş öğretmenleri bulunmaktadır. Ancak branş öğretmenlerinin sınıf öğretmenlerine oranla yoğunlaştıkları kısım kitap okuma saatlerinin ders niteliğine dönüştürülmesi önerisidir. Branş öğretmenlerinin bu öneride yoğunlaşma sebepleri de onların müfredat kaygısını daha çok taşıyor olmalarından kaynaklanmaktadır.

BÖLÜM 4

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kitap okuma alışkanlığı ve okuma yazma oranının arttırılması için 2008 yılında “Türkiye Okuyor” projesi başlatılmıştır. Bu proje ilk ve orta dereceli okullarımızda “Kitap Okuma Saati” olarak uygulamaya geçmiştir. Tüm okullar her gün ders saatleri içerisinde belirli bir süre ayırarak okuma saatlerini uygulamaktadırlar. Ülkemiz çapında uygulanan bu projenin hedeflerine ne oranda ulaştığının bilimsel verilerle açıklanması, geri dönütlerinin alınması gerekliliğinden hareketle bu araştırmada; kitap okuma saatlerinin uygulayıcıları olan öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Bu görüşler alt problemlere ayrılarak incelenmiştir. Araştırma kapsamında ortaya çıkarılmaya çalışılan alt problemlere yönelik sonuçlar aşağıdaki gibidir:

4.1 Sonuçlar

“Kitap okuma saatlerine ilişkin öğretmenlerin genel görüşleri nelerdir?” alt problemine karşılık olarak alınan cevaplardan aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

“Türkiye Okuyor” projesinin ürünü olan kitap okuma saatlerinin ilköğretim okullarında uygulanması hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna %90 olumlu %10 olumsuz görüş bildiren cevaplar alınmıştır. Uygulama hakkında olumlu görüş bildiren öğretmenlerin olumsuz görüş bildirenlere oranla daha fazla olması, öğretmenlerimizin bu projenin okullarda uygulanıyor olmasından genel olarak memnun olduklarını göstermiştir.

%90 olumlu görüş bildiren öğretmenlerden %38’i olumlu ama şarta bağlı görüş bildirmişlerdir. Bu görüşleri bildiren öğretmenler; kitap okuma saatlerinin düşüncede doğru ancak uygulamada yanlış olduğunu savunmaktadırlar. Okuma saatlerinin derslerin aksamasına sebep olduğunu hatta derslerini kaydattığını ifade etmişlerdir. Bu düşüncelerine paralel olarak da bağımsız bir okuma saatinin olması gerektiğini dile getirmişlerdir.

Öğretmenler; tüm öğretmenler tarafından uygulamaya aynı oranda titizlik gösterilmediğini, bu sebeple de okuma saatlerinin uygulanmasında aksamalar olduğunu

ifade etmişlerdir. Öğretmenler, herkesin ortak olarak aynı özeni gösterdiği takdirde uygulamanın düşüncede olduğu gibi uygulamada da olumlu olacağını düşünmektedirler.

“Türkiye Okuyor” projesinin ürünü olan kitap okuma saatlerinin ilköğretim okullarında uygulanması hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna alınan cevaplardan çıkan sonuçlar şu şekildedir:

- Okuma alışkanlığının kazandırılması için gerekli bir projedir.
- Okuma alışkanlığının kazandırılması açısından çok iyi düşünülmüş bir projedir.
- Düşüncede iyi ancak uygulamada sorunları olan bir projedir.
- Proje ilk başladığında düzenli olarak uygulandığı ancak zamanla bu uygulamanın sekteye uğradığı dile getirilmektedir.
- Uygulamanın denetlenmesi gerektiği düşünülmektedir.
- Kitap okuma saatleri tüm öğretmenler tarafından titizlikle uygulanmamaktadır.
- Bazı öğretmenler tarafından müfredatı yetiştirmeye engel bir angarya olarak görülmektedir.
- Hem olumlu görüş bildiren hem de olumsuz görüş bildiren öğretmenlerin bulunduğu ortak nokta; okuma dersi adı altında serbest bir okuma dersinin olması gerektiği görüşüdür.

Okulunuzda uygulamakta olduğunuz kitap okuma saatlerinin verimli geçtiğini düşünüyor musunuz? Niçin? sorusuna alınan cevaplarda, sınıf öğretmenleriyle branş öğretmenleri arasında görüş farklılığı çıkmıştır. Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu okuma saatlerinin verimli geçtiğini düşünürken branş öğretmenlerinin birçoğu kısmen verimli bulmuş, yeterli verimi alamadıklarını dile getirmişlerdir. Bu görüşlerine de her sınıfın farklı dokuya sahip olduğu, kimi zaman ihmal edildiği, SBS ve müfredat kaygısıyla gereken önemin verilemediği ve sürenin yeterli olmadığı gibi gerekçeler sunmuşlardır. Sınıf öğretmenlerinden de okuma saatlerinin verimsiz geçtiğini dile getirenler olmuştur. Onların gerekçesi ise sınıfların kalabalık olması, aileden gelen bir alışkanlığın olmaması vb. durumlardır.

Kitap okuma saatleri olmasaydı öğrenciler okulda hiç kitap okumazlardı diye düşünüyor musunuz? sorusuna alınan cevaplarda sınıf öğretmenleriyle branş öğretmenleri arasında önemli bir görüş farklılığı tespit edilmiştir. Verilen cevaplardaki evet-hayır oranları taban tabana zıttır. Aynı soruya sınıf öğretmenlerinden 2 kişi evet, 16 kişi hayır cevabını; branş öğretmenlerinden de 19 kişi evet, 5 kişi ise hayır cevabını vermiştir.

Sınıf öğretmenleri ile branş öğretmenlerinin bu konudaki farklı görüşleri hitap ettikleri öğrenci seviyesinin de farklı olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. I. Kademe öğrencileri sınıf öğretmenleri rehberliğinde herhangi bir mecburiyete ihtiyaç duymadan okulda kitap okuyabilir iken II. kademe öğrencileri okulda kitap okumak için kitap okuma saati gibi geçerli bir sebebe ihtiyaç duymaktadırlar. Yapılan araştırmalarda II. kademe öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının I.kademeye oranla düştüğü gerçeği de göz önüne alınca branş öğretmenleri ile sınıf öğretmenlerinin farklı bakış açılarına anlam vermek daha kolay olmuştur.

Kitap okuma saatlerinin uygulamaya konulmasından önce okullarda kitap okuma için ayrıca bir zamanın ayrılıp ayrılmadığı sorusuna alınan cevaplarda sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun zaman ayırdığı, branş öğretmenlerinin çoğunluğunun ise zaman ayıramadığı tespit edilmiştir.

Okumaya zaman ayırdığını dile getiren branş öğretmenlerin hepsinin ise Türkçe öğretmeni olması doğal bir sonuçtur. Çünkü Türkçe öğretmenleri kitap okumayı derslerinin bir parçası olarak görmektedirler. Bu görüşlerden Türkçe öğretmenleri dışındaki branş öğretmenlerinin kitap okumayı müfredat dışı bir eylem olarak gördükleri, ders müfredatını yetiştirmeyi kitap okutmaya yeğledikleri sonucu çıkarılabilir.

Kitap okumaya verilen önem ve okuma alışkanlığı kazandırma çabası açısından Türkçe öğretmenlerinin farkı dikkat çekmektedir, buradan hareketle de her öğrenciye anadili dersi olan Türkçe dersinin ilköğretimin I. kademesinden başlayarak Türkçe öğretmenleri tarafından verilmesi gerektiği sonucu çıkarılabilmektedir.

Kitap okuma saatlerinin amacına uygun olarak uygulanması konusunda öğretmen olarak görevinizi ne derece önemli buluyorsunuz?” sorusuna alınan cevaplardan her iki kademe öğretmenlerinin ortak görüşe sahip olduğu sonucu çıkarılmıştır. Sınıf öğretmenleriyle branş öğretmenlerinin büyük oranda aynı görüşlere sahip oldukları tek soru budur. Onları ortak noktada buluşturan, öğretmen olarak rollerinin ne derece önemli olduğunun farkında olmalarıdır.

“Ders müfredatını yetiştirme ve SBS kaygısı sizde ve öğrencilerinizde kitap okuma saatlerine gereken önemi vermenizi engelliyor mu?” sorusuna her iki kademe öğretmenlerinin çoğunluğu “hayır engellemiyor” cevabını vermiştir. Hâlbuki öğretmenler, yapılan görüşmede diğer sorular yöneltirken ders müfredatının yoğun olmasını engel olarak öne sürmüşlerdir. Bu soruda cevaplarının yön değiştirmesi ilginç bulunmuştur.

Branş öğretmenlerinde, Türkçe öğretmenleri haricindeki diğer branş öğretmenlerinin genelinde, kitap okutmayı boşa geçen zaman ve derslerinden kayıp olarak görmeleri daha baskın bir düşünce olarak karşımıza çıkmıştır.

Kitap okuma saatlerinin devamlılığının sağlanmasının öğretmenler tarafından istenip istenmediğini anlamak için sorulan “Kitap okuma saatlerinin uygulamadan kaldırılması veya uygulamanın sürekliliğinin sağlanması konusunda ne düşünüyorsunuz?” sorusuna %76 olumlu cevap alınmıştır. Çıkan bu oran göstermektedir ki, kitap okuma saatlerinde birtakım aksaklıklar yaşansa da öğretmenler tarafından sürekliliğinin sağlanması istenmektedir. Sürekliliği sağlanmalı diye görüş bildirenlerin yanı sıra, kaldırılmasını istemeyen ancak uygulamada da daha titiz davranılması gerektiğini savunan katılımcıların görüşleri uygulamanın devamı halinde dikkate alınması gereken görüşlerdir.

Öğretmenlerin %20’si de kitap okuma saati uygulamasının kitap okuma dersine dönüştürülmesini, ders olarak programda bulunması gerektiğini düşünmektedirler.

“Kitap okuma saatlerinin okuma alışkanlığı kazandırma becerisine ilişkin öğretmenlerin görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik olarak öğretmen görüşleri değerlendirildiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Kitap okuma alışkanlığının kazandırılması açısından kitap okuma saatlerinin katkısının olup olmadığı sorusuna öğretmenlerin %90’ı olumlu cevap vermiştir. %76’lık kısım katkı sağladığını %14’lük kısım ise biraz katkı sağladığını dile getirmişlerdir. Geriye kalan %10 da farklı görüşler bildirmişlerdir. Tüm katılımcıların %90 gibi büyük bir oranla katkı sağladığını düşünmeleri kitap okuma saatlerinin hedeflediği amaca ulaştığını göstermiştir. Türkiye Okuyor projesinin ürünü olan kitap okuma saatlerinin amacı olan kitap okuma alışkanlığını kazandırmak ve geliştirmek adına çıkan bu olumlu sonuçlar okuma saatleri için umut vericidir.

Kitap okuma saatlerinin okuma tutumunu olumlu yönde etkilediğini ve kitap sevgisi kazandırdığını düşünüyor musunuz? Bu kazanımı ne şekilde sağladığını düşünüyorsunuz?” sorusuna alınan cevapların %92’si olumlu %8’i ise olumsuzdur. Olumsuz görüş bildiren öğretmenler de oluşmamış bir kitap sevgisinin bu şekilde oluşturulamayacağını dile getirmişlerdir. “Şu anda yanlış bir uygulama yapılıyor bu şekilde sevgi, saygı kazandırılmaz.” (S17) diye olumsuz görüş bildiren katılımcının çözüm önerisi ise uygulamanın derse dönüşmesidir, ders olarak konulduğu takdirde herkesin okuyacağını savunmaktadır.

Kitap okuma saatlerinin okuma eyleminde süreklilik sağlayıp sağlamadığı konusunda öğretmenlere yöneltilen “Kitap okuma saatlerinin okuma sürekliliğine ne şekilde katkı sağladığını düşünüyorsunuz?” sorusuna iki kademe öğretmenleri tarafından %80’lik olumlu cevap verilmiştir. Oranın yüksek çıkması, kitap okuma saatlerinin her gün yapılıyor olmasının doğal sonucu olarak görülmektedir. Öğrencilerde davranış kazandırmanın en önemli yolu süreklilik ilkesidir. Okuma alışkanlığının kazanılabilmesi için de bir anda çok yoğun okuma eyleminin gerçekleşmesi değil, az ama sürekli olması şarttır.

Katılımcılardan %14’ü kitap okuma saatlerinin okuma sürekliliğine katkı sağlamadığını düşünmektedirler. Buna gerekçe olarak da kitap okuma saatlerinin verimsiz geçmesini dile getirmişlerdir.

“Kitap okuma saatlerinde en çok kitap okuyan öğrenciyi tespit ediyor musunuz?” sorusuna %74’lük bir oranda evet cevabı alınmıştır. Her iki kademe öğretmenlerinin de çoğunluğunun en çok kitap okuyan öğrenciyi tespit ettiği görülmüştür. Evet, cevabını veren öğretmenlere yöneltilen “Onu ne şekilde ödüllendiriyorsunuz?” sorusuna; kitapla ödüllendirme, sözel olarak onurlandırma, okul çapında maddi ödüller verme, kitap kurdu karneleri verme gibi cevaplar alınmıştır.

Kitap okuma saatlerinde en çok kitap okuyan öğrenciyi tespit etmediğini dile getiren %26 oranındaki katılımcılar ise buna vakit ayıramadıklarını, bunun çok zor olduğunu ifade etmişlerdir.

Kitap okuma saatlerinde kitap tanıtımı etkinliğine yer verme oranının sınıf öğretmenlerinde daha çok olduğu tespit edilmiştir. “Kitap okuma saatlerinde öğrencilerinize kitap tanıtımı yapıyor musunuz ya da onların kitaplarını tanıtmalarına izin veriyor musunuz? sorusuna sınıf öğretmenlerinin %78’i olumlu cevap verirken branş öğretmenlerinin % 51’i olumlu cevap verebilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin diğer soruda da sınıf kitaplığı oluşturma oranlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kitaplık oluşturmak için çocuk kitaplarının takip edilmesi ve çocukların seviyelerine uygun kitapların bilinmesi gerekmektedir ki bu da sınıf öğretmenlerinin kitap dünyasına daha hâkim olduklarını göstermiştir.

Kitap okuma saatlerinin kütüphane kullanımını arttırdığını düşünüyor musunuz?” sorusuna alınan olumlu cevap oranı %36 olmuştur. Her iki kademe öğretmenlerinin çoğunluğu (%56) ise kitap okuma saatlerinin kütüphane kullanımını arttırmadığını

düşünmektedirler. Okul kütüphanelerinin çalışmasında bazı problemler olduğunu, kütüphane görevlisi öğrenciler ile bu işin yürümediğini, kütüphanelerde bir kütüphane memurunun bulundurulması gerektiğini dile getirmişlerdir.

Kütüphane, işin uzmanı tarafından yönetilmesi gereken bir kurumdur. Bu işin eğitimini almış bireyler kütüphanelerde çalışmaları takdirde okul kütüphanelerinin çehrelerinin değişip daha cazip hale geleceği açıktır.

Kitap okuma saatlerinin amaçlarından birisi de okuma oranının artırılmasıdır. “Kitap okuma saatleri uygulamaya konduktan sonra öğrencilerinizin geçmişe oranla daha çok kitap okuduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna alınan %86’lık olumlu cevap, temenni edilenin belli oranda gerçekleştiğini göstermiştir.

Birinci kademe öğretmenlerinin neredeyse tamamının kitap okuma saatlerinin kitap okuma oranını arttırdığını düşünmesi sevindirici bir sonuçtur. Çünkü birinci kademede kazanılan olumlu okuma tutumu hayat boyunca kazanılacak okuma alışkanlığının temelini oluşturmaktadır.

“Kitap okuma saatlerinin uygulanma şekline ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik alınan öğretmen görüşleri şu şekilde değerlendirilmiştir:

Kitap okuma saati için ne kadar süre ayrılması gerektiğini düşünüyorsunuz? Kaç dakika?” sorusuna alınan cevaplardan %68’i bir ders saati süre ayrılması gerektiğidir. %18’lik kısım 30-35 dakika olması %14’lük kısım ise 20 dakika olması gerektiğini düşünmektedir. Bir ders saatinin 40 dakika olduğu düşünülürse, 30-35 dakika olarak görüş bildirenleri de bir ders saati olarak değerlendirebiliriz. Bu sayede kitap okuma saatlerinin bir ders saati olmasını isteyenlerin oranı %86’ya yükselmektedir. Bu da kitap okuma saatinin ayrı bir ders saati olması görüşünü desteklemektedir.

“Kitap okuma saatlerinin hangi ders saatinde uygulanmasını istiyorsunuz? Kaçınıcı ders saati? sorusuna alınan cevaplardan iki kademe öğretmenlerinde de ortak bir görüşe varılamadığı tespit edilmiştir. Her öğretmen ders saati konusunda kendi görüşünü ifade etmiştir ve sonuçlar değerlendirildiğinde %36 ilk ve son ders saati, %30 ara dersler, %34 dönüşümlü gibi birbirine yakın oranlar çıkmıştır. Son ders saati uygun gören öğretmenlerin dile getirdiği gerekçe; günün yorgunluğunu atması için öğrencilere bir fırsat olduğudur. Ancak son ders saatlerinin ne kadar verimsiz geçtiği düşünülürse ve kitap okumak için de uyanık bir zihne sahip olunması gerektiği göz ardı edilmezse son ders saatlerinin kitap okuma saati için uygun bir zaman dilimi olmadığı sonucuna varılacaktır.

“Kitap okuma saatlerinde ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir? alt problemine yönelik alınan cevaplar dört alt başlık halinde sınıflandırılmaya çalışılmış, öğretmenlerin dile getirdiği sorunlar, yine kendi sundukları çözüm önerileriyle birlikte verilmiştir. Tespit edilen başlıca sorunlar şunlar çıkmıştır:

- Uygulamanın Takibinin Yapılmaması
- Öğrencilerin Kitap Getirmemeleri
- Ders Yoğunluğu- Müfredatın Yetişmemesi
- Dikkat Dağınıklığı

Yapılan bu araştırmanın amacı kitap okuma saatlerinin işleyiş sürecini görmek ve yaşanan sorunları tespit edip çözüm önerileri getirebilmektir. Bu amaca hizmet eden en önemli alt problemlerden birisi de “Kitap okuma saatlerinin geliştirilmesine yönelik görüşleriniz nelerdir?” ifadesidir. Bu soruya alınan cevapların hepsi tek tek incelenmiş, öğretmenlerin kitap okuma saatlerinin geliştirilmesine yönelik görüşleri 5 alt başlıkta şu şekilde toplanmıştır.

- Kitap Sayılarının Arttırılması
- Öğrencilerin Okumaya Teşvik Edilmesi
- Uygulamanın Takibinin Yapılması
- Öğretmen Yeterliliğinin Arttırılması
- Kitap Okuma Saatlerinin Ders Niteliğine Kavuşması

Kitap okuma saatlerinin geliştirilmesine yönelik görüşlerde her iki kademe öğretmenlerinin de birçok noktada ortak görüşlere sahip olduğu görülmüştür. Ancak branş öğretmenlerinin sınıf öğretmenlerine oranla yoğunlaştıkları kısım kitap okuma saatlerinin ders niteliğine dönüştürülmesi önerisidir. Branş öğretmenlerinin bu öneride yoğunlaşma sebepleri de onların müfredat kaygısını daha çok taşıyor olmalarından kaynaklanmaktadır. Branş öğretmenleri girdikleri tüm sınıflarda konuları paralel götürmek istemekte kitap okuma saatinin denk geldiği sınıfta da bu uygulamayı yapmak istemektedirler.

Sınıf öğretmenleri ile branş öğretmenleri arasındaki anlamlı görüş farklılıkları şu konularda çıkmıştır:

“Okulunuzda uygulamakta olduğunuz kitap okuma saatlerinin verimli geçtiğini düşünüyor musunuz?” sorusuna alınan cevaplarda sınıf öğretmenlerinin %52’si, branş öğretmenlerinin ise %29’u olumlu görüş bildirmiştir. Sınıf öğretmenlerinin yarısı kitap okuma saatlerinin verimli geçtiğini ifade ederken branş öğretmenlerinin çoğunluğunun verim elde edilemediğini dile getirmesi, kitap okuma saatleri uygulamasının ikinci kademedede daha güç olduğunu göstermiştir.

“Kitap okuma saatleri olmasaydı öğrenciler okulda hiç kitap okumazdı.” diye düşünüyor musunuz? sorusuna alınan cevaplarda da sınıf öğretmenlerinin %8’i, branş öğretmenlerinin ise %70’i “evet, okumazlardı” diye görüş bildirmiştir. Bu görüş farklılığı da I. kademedede kitap okuma eyleminin hep var olduğunu, ikinci kademedede ise kitap okuma eyleminin okuma saatleriyle varlığını sürdürebildiğini göstermiştir.

Yukarıdaki görüşü destekleyici nitelikte olan diğer bir görüş de “Kitap okuma saatlerinin uygulanmasından önce derslerinizde kitap okutmak için ayrıca bir zaman ayırıyor muydunuz?” sorusuna alınan cevaplar olmuştur. Sınıf öğretmenlerinin %52’si, branş öğretmenlerinin ise %33’ü daha önce kitap okutmak için zaman ayırdıklarını ifade etmişlerdir.

“Kitap okuma saatlerinde öğrencilerinizin okuyabileceği kitapları barındıran bir sınıf kitaplığı oluşturuyor musunuz?” sorusuna alınan cevaplarda; sınıf öğretmenlerinin tamamının sınıf kitaplığı oluşturduğu, branş öğretmenlerinin ise %48’inin sınıf kitaplığı oluşturabildiği tespit edilmiştir.

“Kitap okuma saatlerinde öğrencilerinize kitap tanıtımı yapıyor musunuz ya da onların kitaplarını tanıtmalarına izin veriyor musunuz?” sorusuna alınan cevaplarda; sınıf öğretmenlerinin %78’i, branş öğretmenlerinin ise %51’i olumlu görüş bildirmiştir. Bu ve diğer elde edilen bulgulardan, sınıf öğretmenlerinin kitap okuma saatlerini daha işlevsel olarak uyguladıkları sonucu çıkarılmıştır.

4.2 Öneriler

Bilgi dünyasının sürekli gelişerek çoğalması, değişmesi eğitimcilerin ona olan bakış açısını değiştirmiştir. Geleneksel yapıdaki eğitim sürecinde amaç, bir dizi bilginin öğrenciye aktarılması ve istenildiğinde öğrenci tarafından hatırlanılmasıdır. Öğrenci bu eğitim sürecinde öğrendiği bilgileri nerede, ne zaman ve nasıl kullanacağını bilmez. Öğrenci için önemli olan öğretmenleri tarafından aktarılan bilgileri ezberlemek ve

sınavlarda başarılı olabilmektir. Hâlbuki günümüz dünyasında, sahip olunan bilgidен çok, farklı durumlar karşısında bilgilerin nasıl kullanılacağıнын bilinmesi önem kazanmıştır. Karşılaşılan yeni durumlar karşısında fikir yürütebilmenin, öğrenilenleri bu duruma aktarabilmenin en önemli yollarından birisi ise okumaktır.

Bir öğrencinin yeni bilgilere ulaşmayı, öğrendiği bilgileri geliştirmeyi öğrenmesi şarttır. Bunu yapabilmenin en kolay yolu da okuduğunu iyi anlayan, yorumlayabilen öğrenciler yetiştirmektir. Okuma alışkanlığı edinmiş, okuma becerisi gelişmiş bir bireyin hayatı boyunca kendi kendini eğitime şansı vardır. Bu yeterliliklere sahip bireyler yetiştirmek de tüm eğitim dünyasının başlıca görevi ve sorumluluğudur. Bu sorumluluğun bilincinde olarak, okuyan bir Türk toplum olma hedefi için 11. Cumhurbaşkanı önderliğinde Milli Eğitim Bakanlığı-Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın işbirliğiyle “Türkiye Okuyor” projesi başlatılmıştır. Bu proje ilk ve orta dereceli okullarımızda “Kitap Okuma Saati” olarak uygulamaya geçmiştir. Tüm okullar her gün ders saatleri içerisinde belirli bir süre ayırarak okuma saatlerini uygulamaktadırlar.

Bu araştırmanın konusu olan kitap okuma saatlerinin geliştirilmesine yönelik öneriler araştırma bulgularına dayanarak aşağıda sunulmuştur:

Kitap okuma saatleri, düşüncede doğru ancak uygulamada yanlış bulunmuş, katılımcılar tarafından kitap okuma saatlerinin uygulanması esnasında sıkıntılar yaşandığı ifade edilmiştir. Bu sıkıntıların başlıca nedeni olarak da kitap okuma saatlerinin dersleri engellediği, müfredatın yetiştirilmesinde problemler yaşandığı gösterilmiştir. Bu problemi ortadan kaldırmak için; kitap okuma saatleri öğretmenlerin ve idarecilerin inisiyatifinden çıkarılıp, zorunlu ders haline getirilmelidir. “Okuma Dersi” adı altında müfredata konulacak bu ders saatinde öğrenciler bir rehber öğretmen tarafından takip edilmelidir. Her sınıf seviyesinde okutulması zorunlu bir kitap listesi oluşturularak, içinde bulunulan eğitim-öğretim döneminde bu listede bulunan kitapların mutlaka okunması sağlanmalı, yapılacak özel sınavla öğrencilere dönüt verilmelidir. Kitap okuma alışkanlığının ehemmiyetinden kimsenin şüphesi olmamasına rağmen kitap okuma saatlerine gereken önemin gösterilmiyor olması, kitap okuma saatinin ders olarak müfredata konulması zorunluluğunu doğurmaktadır.

Kitap okuma saatleri, programa ders olarak konulamadığı takdirde ise uygulamanın takibi mutlaka yapılmalı, tüm öğretmenler tarafından titizlikle uygulanıyor olup olmadığına da dikkat edilmelidir. Projenin nasıl yürüdüğüne dair Milli Eğitim

Bakanlığı'nın sürekli dönüt alması gerekmektedir. Okullarda da okul idarecileri tarafından, öğretmenlerin kitap okuma saatlerini yapıp yapmadıkları takip edilmelidir.

Kitap okuma saatleri ilk ders saatinde yapılarak, öğrencinin derse okuyarak başlaması alışkanlık haline getirilmelidir. Her gün yapılacak bu uygulamanın verimli geçebilmesi için, öğrencilerin seviyelerine uygun kitaplar getirmeleri ve mutlaka okumaları sağlanmalıdır.

Kitap okuma saatlerinde kitap sıkıntısı yaşanmaması ve öğrencilerin değişik kitaplarla karşılaşabilmesi için sınıf ve okul kitaplıkları zenginleştirilmelidir. Bunu sağlayabilmek için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz ders kitabı dağıtılmasına ek, yeni bir proje başlatılarak her yıl okullara setler halinde kitaplar gönderilebilir.

Kitap okuma alışkanlığının kazandırılabilmesi için öğrencilerin bu alışkanlığı kazanmış modellere ihtiyacı vardır. Bu model de en başta aile, öğretmen ve arkadaş çevresidir. Aile ve arkadaş çevresine müdahale etmenin zor olduğu göz önüne alınırsa öğretmenlerin bu konudaki sorumlulukları daha da büyümektedir. Çünkü bir öğrenci için okuyan öğretmen modeli çok önemlidir. Bir öğretmenin de öğrenciye okuma alışkanlığı kazandırabilmesi için mutlaka kendisinin bu alışkanlığa sahip olması gerekmektedir. Bu gerekliliğin karşılanması için de kitap okuma, eleştirme ve değerlendirme alışkanlığı edinmiş öğretmenler yetiştirilmelidir. Bu anlamda üniversitelere ve öğretim elemanlarına görevler düşmektedir.

Üniversitelerin Eğitim Fakültelerinde 4 yıllık eğitim-öğretim sürecinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmiş olan 100 Temel Eser mutlaka okutulmalıdır.

İlköğretimin I. kademesinde nasıl ki Müzik, Resim, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Beden Eğitimi dersleri uzmanları tarafından veriliyor ve başarı sağlanıyorsa, devletin resmi dili, Türk milletinin anadili olan Türkçenin de ilköğretimin I. kademesinde uzman öğretmenleri tarafından verilmesi gerekmektedir. Ancak bu şekilde Türkçeyi iyi kullanan, okuduğunu anlayan, okuma alışkanlığını çocuk yaşta edinmiş ve hayatı boyunca edindiği bu okuma alışkanlığını devam ettirebilen nesiller yetiştirilebilir.

Öğretmenler kendilerini geliştirmeli, öğrencilerin seviyesini bilerek, onlara hitap eden kitapları önermeli ve okutmalıdırlar. Bunun sağlanabilmesi için de hizmet içi seminerler düzenlenerek alanın uzmanları tarafından öğretmenler bilgilendirilebilir, çocuk edebiyatı konusunda aydınlatılabilirler.

Sınıf düzeylerine göre kitaplar belirlenip, ilköğretimden mezun olan bir öğrencinin okuması zorunlu bir kitap listesi çıkarılabilir. 100 Temel Eser'in bu konuda yeterli olmadığı düşünülmektedir. Öğrencilerin okuması gereken 100 temel eser çok genel ifade edilmiştir, öğrenci her yıl aynı kitaplarla muhatap olmakta, hangi sınıfta hangisini okuyacağına karar verememektedir. Öğretmenlerin de bu konuda rehberlik yeterlikleri yoktur. Bu alanda bir uzman kadrosu oluşturularak tekrar her sınıf kademesi için öğrencilerin ilgi alanlarına göre belirlenecek zorunlu kitap listesi oluşturulabilir.

Her dersle ilgili bir dönemde en az bir kitap okutulması çalışması yapılabilir. Sınıf öğretmenleri her ders için bir kitap belirleyerek o dönem veya yıl boyunca seçilen kitapları okutarak sınava bu kitaplardan çıkan soruları dâhil edebilir. İkinci kademedede de aynı şekilde her branş öğretmeni kendi alanıyla ilgili temel bir kitap okunmasını zorunlu kılarak sınavına kitaptan çıkan soruları dahil edebilir. Öğrencilerdeki sınav kaygısı onları kitap okumaya yönlendirecek, önce zorunluluk olarak başlayan bu uygulamla, zamanla öğrencilere okuma alışkanlığı kazandıracaktır. Hem bu şekilde öğrenciler okuması gereken temel eserleri okumadan eğitim-öğretim hayatlarını tamamlamamış olacaklardır.

Kitap okuma saatlerinin daha verimli geçmesi için yapılabilecek etkinlikler belirlenebilir. Araştırmacılar tarafından bu konuda yeni yöntem ve teknikler geliştirilebilir.

Kitap okuma alışkanlığının kazandırılması için okullarda nasıl uygulamaların yapılabileceği araştırılarak, bulgular eğitim dünyasıyla paylaşılabilir.

Araştırmacılar tarafından ilköğretimde en çok ilgi gören, okunan kitaplar belirlenebilir. Niçin bu kitapların ilgi gördüğü eğitim dünyasıyla paylaşılarak öğretmenlere bu konuda rehber olunabilir.

Öğrencileri kitap okumaktan uzaklaştıran faktörler araştırılarak bunlara nasıl engel olunabileceği belirlenebilir.

Deney çalışması yöntemiyle iki sınıf şu açıdan karşılaştırılabilir: Aynı özelliklere sahip iki sınıftan birisinde kitap okuma saati uygulaması düzenli olarak yapılarak, belirlenen kitaplardan sınava tabi tutulular, diğer sınıf öğrencileri ise kitap okuma saati uygulaması yapılmadan tamamen serbest okumaya bırakılırlar. Bu sürecin sonunda iki sınıfın okuduğunu anlama, yorumlama ve sınavlarda başarılı olma durumları karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Acıyan Ahmet Ali, Orta Öğretim Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları ve Akademik Başarı Düzeyi Arasındaki İlişki,(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2008, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Akbayır, Sıddık. *Çocuğum Neyi Okumalı*, Pegem Yayınları, Ankara 2008.
- Akyol, Hayati. *Türkçe İlk Okuma Yazma Öğretimi*, Pegem A Yayıncılık, Ankara 2006.
- Aksan, Doğan. *Türkiye Türkçesinin Dünü, Bugünü, Yarını*, Bilgi Yayınevi, Ankara 2001.
- Aksan, Doğan. *Türkçenin Gücü*, Bilgi Yayınevi, Ankara 1993.
- Akyol, Hayati. “Okuma Metinlerindeki Soruların Sınıflandırılması”, *Eğitim ve Bilim Dergisi*, Sayı: 21, 1997, 10-17.
- Aktaş, Şerif; Osman Gündüz. *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Akçağ Yayınları, Ankara 2002.
- Applegate, A. J. & Applegate, M.D. (2004). The Peter Effect: Reading Habits of Preservice Teachers, *The Reading Teacher*, 57(6), 554–563.
- Balcı Ahmet, İlköğretim 8.Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlık ve İlgileri Üzerine Bir Araştırma, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 2009, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Balcı, Ali. *Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler*, Pegem A Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara 2007.
- Bamberger, Richard. *Okuma Alışkanlığını Geliştirme* (Çev: Bengü Çapar), Özkan Matbaacılık, Ankara 1990.
- Bayram, Servet. *Türkiye’de Kitap Okuma Alışkanlığı*, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul 2001.

- Bayram Olcay, İlkokul Çağı Çocuklarının Okuma Alışkanlığı ve Yenimahalle İlçe Halk Kütüphanesi Gezici Kütüphane Hizmeti, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 1990, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Braunger, J. and J.Lewis. *Building a knowledge base in reading*. Portland: Northwest Regional Educational Laboratory's Curriculum and Instructional Services, 1997.
- Büyüköztürk, Şener; Elif K. Çakmak; Özcan E. Akgün; Şirin Karadeniz; Funda Demirel. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2009.
- Büyüköztürk, Şener. "Anket Geliştirme", *Türk Eğitim Bilimleri*, 2(3), 2005, 133–151.
- Canter, Lee. *Çocuğunuz Kitap Okumayı Sevmiyorsa Onu Nasıl Kitap Okumaya Yönlendirebilirsiniz* (Çev: Serap Katlan), HYB Yayıncılık, Ankara 1998.
- Cemiloğlu, Mustafa. *Türkçe Öğretimi*, Alfa Yayınları, İstanbul 2001.
- Collins, N. D. *Motivating Low Performing Adolescent Readers*, *Eric Digest Eric Publishing*. (1996).
- Creel, S. L. (Early Adolescents' Reading Habits, *Young Adult Library Services*, 5(4), 46–49. (2007).
- Coşar, Hasan. *Okuma Saati*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2000.
- Çakmak, Tolga; Bülent Yılmaz. "Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Okuma Alışkanlığına Hazırlık Durumları Üzerine Bir Araştırma: Hacettepe Üniversitesi Beytepe Anaokulu Örneği." *Türk Kütüphaneciliği*, Sayı 23, 2009, 489-509.
- Çetinkaya, Ç.S, *Afyon Merkezindeki 8.Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı*.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2004, Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Çoraklı, Selim. *Kitap Okumanın 77 Yolu*, Bilge Oğuz Yayınları, İstanbul 2007.

Değirmenci, Hatice. İlköğretim Okullarında Uygulanan Okuma Saatlerinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2009, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Demirel, Özcan. *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri için Türkçe Öğretimi*, Pegem A Yayınları, Ankara 2004.

Demirel, Özcan. *Türkçe Öğretimi*, Pegem A Yayıncılık, Ankara 2000.

Demirel, Özcan. *Türkçe Öğretimi*, Pegem A Yayıncılık, Ankara 1999.

Devrimci, H. *İlkokul Birinci Sınıf Çocuklarında Okuma Alışkanlığının İncelenmesi*. (Ankara Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Sağlığı ve Eğitimi Programı Bilim Uzmanlığı Tezi), Ankara 1993.

Doğanay, Hakan. “ Halk Kütüphanelerinin Okuma Alışkanlığındaki Rolü ve Önemi”, *Türk Kütüphaneciliği* 15, (1) 2001, 40-44.

Dolunay, Salih Kürşad. “Okul Kültürü ve Türkçe Öğretimi”, XV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi 13–15 Eylül 2006.

Dökmen, Üstün. *Okuma Becerisi, İlgisi ve Alışkanlığı Üzerine Psiko-Sosyal Bir Araştırma*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1994.

Dreher, M. J. (2002). Teaching Ideas-Motivating Teachers to Read, *The Reading Teacher*, 56(4), 338–340.

Ergül Ümit; Yıldız Kalender. *Kitaba ve Okumaya Dair*, Işık yayınları, İstanbul 2005.

Ertuğrul, Halit. *Öğrencinin Başarı Kılavuzu*, Nesil Yayınları, İstanbul 2001.

Fidan, Nurettin ; Yaşar Baykul. “İlköğretimde Temel Öğrenme İhtiyaçlarının Karşılanması”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:10, 7-20, 1994.

Geçgel, Hulisi□; Ferah, Burgul. “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Okuma İlgi Alanları (Çanakkale Örneği)”, *Tünav Bilim Dergisi* , Cilt:2, Sayı:3, 2009, 341-353.

Göğüş, Beşir. *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*, Gül Yayınevi, Ankara 1978.

Gömlüksiz, Nuri. Geleceğin Öğretmenlerinin Kitap Okumaya İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:1, Sayı:1, 2005. Web: <http://efdergi.yyu.edu.tr> (25 Mayıs 2009)

Gönen ve Diğerleri. “İlköğretim 5, 6 ve 7. sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarının İncelenmesi”, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı:164, 2004.

Güneş, Firdevs. *Okuma-Yazma Öğretimi ve Beyin Teknolojisi*, Ocak Yayınları, Ankara 1997.

Güzel, Abdurrahman. “Türkçenin Eğitim-Öğretimi Bölümlerinde Kurulması Gerekli Görülen Anabilim Dalları Hakkında Yeni Projelerimiz”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı:13, 2003a, 63-86.

Grambell, Linda B. Creating Classroom Cultures That Foster Reading Motivation. *The Reading Teacher*, 50(1), 1996, 14–25.

Hildreth. G.T. Teaching Reading. Hold Rainhard and Winston. New York.

Hopper, Rosemary. What are Teenager Reading? Adolescent Fiction Reading Habits and Reading Choices. *Literacy*, 39(3), 2005, 113–120.

İnan Derya Duygu, İlköğretim I. Kademe Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarının İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2005, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Kaplan, Mehmet. *Kültür ve Dil*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2005.

Karaalioğlu, Seyit Kemal. *Kompozisyon Sanatı*, İnkılâp Yayınları, 27.Basım, İstanbul.

Karasar, Niyazi. *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2005.

Karatay Halit, İlköğretim Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuduğunu Anlama Becerileri Üzerine Alan Araştırması (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 2007, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Katipoğlu, Bedri. *Niçin Az okuyoruz?*, Zaman, 21 Şubat 1998.

- Kavcar, Cahit; Ferhan Oğuzkan; Ö. Aksoy. *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Anı Yayıncılık, Ankara 2002.
- Keleş Özgül, İlköğretim 4.ve 5. Sınıf Öğrencilerinde Kitap Okuma Alışkanlığının İncelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2006, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kılınç, Aziz; Mehmet Kahraman; Musa Şenol. *Türkçe Öğretimi*, Anadolu Yayıncılık, 2004.
- Kurudayıoğlu Mehmet, İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma (Yayımlanmamış Doktora Tezi), 2005, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kurulgan, Mesut; Serap Çekerol. “Öğrencilerin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:8, Sayı:2, 2008, 237-258*.
- McCoy, Dawid and others. Surveys of Independent Reading: Pinpointing the Problems, Seeking the Solutions. Paper Presented at the Annual Meeting of the College Reading Association (Crystal City, VA, October 31- November 3, 1991). ERIC ID: 341021.
- Milli Eğitim Bakanlığı. *İlköğretim Türkçe Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara 2005.
- Millî Eğitim Temel Kanunu.
- Milli Eğitim Bakanlığının 4.8.2005 Tarih, 2005/70 Sayılı İlköğretim Okullarında Okutulacak 100 Temel Eser Genelgesi.
- Milli Eğitim Bakanlığının 03.11.2008 Tarih, 103377 Sayılı Türkiye Okuyor Kampanyası(Ankara Okuyor Projesi) Valilik Genelgesi.
- Nas, Recep. *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*, Ezgi Kitapevi Yayınları, Bursa 2002.
- Öner, Sakin. *Kompozisyon Sanatı*, Yuva Yayınları, İstanbul 2005.
- ÖZ, M. Fevzi. *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*, Anı Yayıncılık, Ankara 2006.
- Özbay, Murat. *Türkçe öğretim yöntemleri I*, Öncü basımevi, Ankara 2006.

Özbay, Murat; Hasan Bağcı; Yusuf Uyar. “Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi.” *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 9, Sayı:15, Bahar 2008, 117-136.*

Sever, Sedat. *Çocuk ve Edebiyat*, Kök Yayıncılık, Ankara 2003.

Sever, Sedat. *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Anı Yayıncılık, Ankara 2000.

Sevim, Osman. *Kitap Okuma Alışkanlığı Kazandırma Projesi*, Erdem Yayınları, İstanbul 2006.

Stauffer, R. G. *Teaching Reading As A Thinking Process*. New York: Harper and Row, 1969.

Suna C, İlköğretim Öğrencilerinin Okuma İlgi ve Alışkanlıklarının Analitik Olarak İncelenmesi ve Değerlendirilmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2006, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

ŞİRİN, Mustafa Ruhi. *Çocuk Edebiyatı Kültürü*, Kök Yayıncılık, Ankara 2007.

Türkiye'nin Okuma Alışkanlığı Karnesi-Eylül 2006, Çocuk Vakfı Raporu www.cocukvakfi.org.tr (05.10.2009)

Türk Dil Kurumu. *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2005.

Türkiye Okuyor Kampanyası. Web: www.ankara.gov.tr (25.02.2010).

Ugan, Suat. “ Okuma Alışkanlığımızın Kültürel Altyapısı”, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 7(1), 2008, 218-228.

Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Projesi (PIRLS), Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Haziran 2003.

Yalçın, Alemdar; Gıyasettin Aytaş. *Çocuk Edebiyatı*, Akçağ Yayınları, Ankara 2005.

Yalçın, Alemdar. *Türkçe Öğretim Yöntemleri*, Akçağ Yayınları, Ankara 2002.

Yavuzer, Haluk. *Çocuk Eğitimi El Kitabı*, Remzi Kitapevi, İstanbul 2006.

Yavuzer, Haluk. *Çocuk Psikolojisi*, Remzi Kitapevi, İstanbul 2005.

Yıldırım, Ali; Hasan Şimşek. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara 2008.

Yılmaz, Bülent. *Okuma Alışkanlığında Halk Kütüphanelerinin Rolü*, Kültür Bakanlığı, Ankara 1993.

Yılmaz, Bülent. “Ankara’daki İlköğretim Öğretmenlerinin Okuma ve Halk Kütüphanesi Kullanma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma”, *Türk Kütüphaneciliği* 16, (4) 2002, 441-460.

Yükseköğretim Kanunu (2547) 4/11/1981, Sayı:17506, Tertip: 5, Cilt: 21, Sayfa:3
5/i maddesi (Değişik: 29/5/1991 - 3747/1 md.)

EKLER

Ek-1: MEB'in Araştırma İzin Onayı

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : İstatistik Bölümü
SAYI : B.B.08.4.MEM.4.06.00.06-312/ 103006
KONU : Araştırma İzni
Pınar KANIK

18/11/2009

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a) M.E.B. Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünün 27/10/2009 tarih ve 9563 sayılı yazısı.

Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Pınar KANIK' ın, "İlköğretim okullarında düzenlenen kitap okuma saatlerinin okuma alışkanlığı kazandırmaya etkisi" konulu tez ile ilgili uygulama yapma isteği ilgi (a) yönerge doğrultusunda Müdürlüğümüz Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenmiş olup, (3 sayfadan oluşan) anketlerin ek listedeki ilimiz okullarında, gönüllülük esasına göre uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde OLUR' larımıza arz ederim.

Kâmil DOĞAN
Milli Eğitim Müdürü

13.11.2009
Mustafa TAPSIZ
Vali a.
Vali Yardımcısı

EKLER:

- 1- Anket (3 sayfa)
- 2- Okul listesi (1 sayfa)

ASLİGİBİDİR

Emel YURDABAK
Enstitü Sekreteri

Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü/ Beşevler
İstatistik Bölümü
Faks : 223 75 22

Tel : (312) 212 66 40-124
: 413 36 91

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : İstatistik Bölümü
SAYI : B.B.08.4.MEM.4.06.00.04-312/1008/
KONU : Araştırma İzni
Pinar KANIK

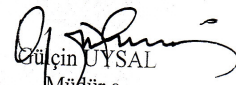
23 /11/2009

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü)

İLGİ : a) Çanakkale OnSekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler enstitüsünün 27/10/2009 tarih ve 9563 sayılı yazısı.
b) 18.11.2009 tarih ve 103006 sayılı Valilik Oluru.

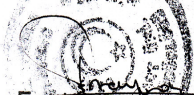
Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Pinar KANIK' ın "**İlköğretim okullarında düzenlenen kitap okuma saatlerinin okuma alışkanlığı kazandırmaya etkisi**" konulu tez ile ilgili çalışma yapma isteği ilgi (b) Valilik Oluru ile uygun görülmüş ve araştırmanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Mühürlü anketler (3 sayfadan oluşan) ekte gönderilmiş olup, uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde iki örneğinin (CD/disket) Müdürlüğümüz İstatistik Bölümüne gönderilmesini rica ederim.

Hüseyin UYSAL
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER :
Valilik Oluru (1 sayfa)
Anketler (3 sayfa)

ASLI GİRİDİR

Emel YURDABAK
Enstitü Sekreteri

İl Milli Eğitim Müdürlüğü-Beşevler
Strateji Geliştirme Bölümü
Bilgi İçin: Kamil COŞGUN

Tel : 215 15 43- 413 36 66- 212 66 40/110
Fax: 215 15 43
strateji06@meb.gov.tr

EK-2: Görüşme Formu**İlköğretim Okullarında Düzenlenen Kitap Okuma Saatlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri: Bir Durum Çalışması, Sincan İlçesi Örneği**

Sayın Meslektaşım;

Bu görüşme; ilköğretim okullarımızda uygulanmakta olan kitap okuma saatlerine ilişkin öğretmenlerin görüş ve beklentilerini belirlemek amacıyla yapılacaktır. Sizinle kitap okuma saatlerine ilişkin görüşlerinizi, uygulamada karşılaştığımız sorunları ve bu sorunların ortadan kaldırılarak okuma saatlerinin geliştirilmesine yönelik düşünce ve önerilerinizi almak için konuşmak istiyorum. Verdiğiniz bilgiler sadece bu araştırma için kullanılacak ve kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır. Görüşmenin kaydedilmesine izin vererseniz, konuşulanları daha ayrıntılı değerlendirme imkânı bulabileceğim. Bu görüşmenin yaklaşık 40 dakika süreceğini tahmin ediyorum. Sorulara objektif olarak cevap vermeniz, araştırmanın amacına ulaşması için önemli katkı sağlayacaktır. Araştırmama yapacağınız katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Sormak istediğiniz bir sorunuz var mı? İzin vererseniz sorularıma başlamak istiyorum.

Pınar KANIK UYSAL

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi

Türkçe Eğitimi Bölümü

Kişisel Bilgiler

Okulunuz:

Cinsiyetiniz:

Mezun olduğunuz bölüm:

Çalıştığınız kademe:

Branşınız:

GÖRÜŞME SORULARI

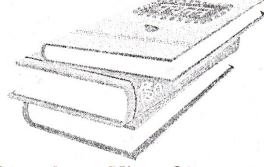
1. “ Türkiye Okuyor” projesinin ürünü olan kitap okuma saatlerinin ilköğretim okullarında uygulanması hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Okulunuzda uygulamakta olduğunuz kitap okuma saatlerinin verimli geçtiğini düşünüyor musunuz? Niçin?
3. “Kitap okuma saatleri olmasaydı öğrenciler okulda hiç kitap okumazdı.” diye düşünüyor musunuz?
4. Kitap okuma saatlerinin uygulanmasından önce derslerinizde kitap okutmak için ayrıca bir zaman ayırıyor muydunuz? Ne kadar süre?
5. Kitap okuma saatleri dışında derslerinizde kitap okutmak için ayrıca bir zaman ayırıyor musunuz? Ne kadar süre?
6. Kitap okuma saatlerinin amacına uygun olarak uygulanması konusunda öğretmen olarak görevinizi ne derece önemli buluyorsunuz?

7. Ders müfredatını yetiştirme ve SBS kaygısı sizde ve öğrencilerinizde kitap okuma saatlerine gereken önemi vermenizi engelliyor mu?
8. Kitap okuma saatlerinin uygulamadan kaldırılması veya uygulamanın sürekliliğinin sağlanması konusunda ne düşünüyorsunuz?
9. Uygulamakta olduğunuz kitap okuma saatlerinin okuma alışkanlığı kazanma becerisine katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz?
10. Kitap okuma saatlerinin okuma tutumunu olumlu yönde etkilediğini ve kitap sevgisi kazandırdığını düşünüyor musunuz? Bu kazanımı ne şekilde sağladığını düşünüyorsunuz?
11. Kitap okuma saatlerinin okuma sürekliliğine ne şekilde katkı sağladığını düşünüyorsunuz?
12. Kitap okuma saatlerinde öğrencilerinizin okuyabileceği kitapları barındıran bir sınıf kitaplığı oluşturuyor musunuz? Bu kitaplıkta hangi türde kitaplara yer veriyorsunuz?
13. Kitap okuma saatlerinde en çok kitap okuyan öğrenciyi tespit ediyor musunuz? Onu ne şekilde ödüllendiriyorsunuz?

14. Kitap okuma saatlerinde öğrencilerinize kitap tanıtımı yapıyor musunuz ya da onların kitaplarını tanıtımalarına izin veriyor musunuz? Bu tanıtımları ne şekilde yapıyorsunuz?
15. Kitap okuma saatlerinin kütüphane kullanımını arttırdığını düşünüyor musunuz?
16. Kitap okuma saatleri uygulamaya konduktan sonra öğrencilerinizin geçmişe oranla daha çok kitap okuduğunu düşünüyor musunuz? Gözlemlerinizi anlatınız.
17. Kitap okuma saati için ne kadar süre ayrılması gerektiğini düşünüyorsunuz? Kaç dakika
18. Kitap okuma saatlerinin hangi ders saatinde uygulanmasını istiyorsunuz? Kaçınca ders saati?
19. Kitap okuma saatlerinde ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz, karşılaştığınız bu sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?
20. Kitap okuma saatlerinin geliştirilmesine yönelik görüşleriniz nelerdir?

B11

İlköğretim Okullarında Düzenlenen Kitap Okuma Saatlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Sayın Meslektaşım;

Bu görüşme; ilköğretim okullarımızda uygulanmakta olan kitap okuma saatlerine ilişkin öğretmenlerin görüş ve beklentilerini belirlemek amacıyla yapılacaktır. Sizinle kitap okuma saatlerine ilişkin görüşlerinizi, uygulamada karşılaştığınız sorunları ve bu sorunların ortadan kaldırılarak okuma saatlerinin geliştirilmesine yönelik düşüncelerinizi ve önerilerinizi almak için konuşmak istiyorum. Verdiğiniz bilgiler sadece bu araştırma için kullanılacak ve kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır. Görüşmenin kaydedilmesine izin verirsiniz, konuşulanları daha ayrıntılı değerlendirme imkânı bulabileceğim. Bu görüşmenin yaklaşık 40 dakika süreceğini tahmin ediyorum. Sorulara objektif olarak cevap vermeniz, araştırmanın amacına ulaşması için önemli katkı sağlayacaktır. Araştırmama yapacağınız katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Sormak istediğiniz bir sorunuz var mı? İzin verirsiniz sorularıma başlamak istiyorum.

Pınar KANIK
Çanakkale 18 Mart Üniversitesi
Türkçe Eğitimi Bölümü

Kişisel Bilgiler

Okulunuz: 100. YIL İLKÖĞRETİM OKULU

Cinsiyetiniz: BAYAN

Mezun olduğunuz bölüm: EĞİTİM FAK. / TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ

Çalıştığınız kademe: İLKÖĞRETİM 1. KADEME

Branşınız: TÜRKÇE

GÖRÜŞME SORULARI

1. "Türkiye Okuyor" projesinin ürünü olan kitap okuma saatlerinin ilköğretim okullarında uygulanması hakkında ne düşünüyorsunuz?

Okullarda böyle bir projenin uygulamaya başlanması, öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı kazanmasında son derece önemli bir adımdır. Öğrencilerin, bu uygulamaya karşı, bilhulaceğini düşünüyorum.

2. Okulunuzda uygulamakta olduğunuz kitap okuma saatlerinin verimli geçtiğini düşünüyor musunuz? Niçin?

İlkokul I. kademeden bu alışkanlığı kazandıran okullarda bu saatlerimiz daha verimli geçiyor. Ancak sorun gözlemlerime göre bu saatlerimiz pek verimli olmuyor.

3. "Kitap okuma saatleri olmasaydı öğrenciler okulda hiç kitap okumazdı." diye düşünüyor musunuz?

Evet. Bu uygulama kitap okuyanlar için, bu alışkanlığı kazanabilmeleri için önemli bir çalışmadır. Yalnız, bazı öğrenciler için zorunluluk olarak görüldüğü için, bu saatler verimli geçmiyor.

4. Kitap okuma saatlerinin uygulanmasından önce derslerinizde kitap okutmak için ayrıca bir zaman ayırıyor muydunuz? Ne kadar süre?

Hayır, özel olarak belli bir saat ayırmıyorduk. Ancak, öğrencilerime belli kitap işlerini vererek, okumalarını ve özet çıkarmalarını sağlıyorduk.

5. Kitap okuma saatleri dışında derslerinizde kitap okutmak için ayrıca bir zaman ayırıyor musunuz? Ne kadar süre?

Tema başlarında önerilen kitapları öğrencilere verip onlardan okudukları kitaplardan en az iki tane için özetleri çıkarmalarını ve sunmalarını istiyorum. Süre olarak 1-2 hafta veriyorum.

6. Kitap okuma saatlerinin amacına uygun olarak uygulanması konusunda öğretmen olarak görevinizi ne derece önemli buluyorsunuz?

Özellikle bu uygulamada, öğrencilere kitap okuma alışkanlığını aşılayabilmeye ders öğretmenlerinin birinci derece önemli görevleri olduğunu düşünüyorum. Eğer biz özellikle bu uygulama saatlerinde düzenli olarak kitap okuyabilirsek, öğrencilerimiz de bu konuda bizi örnek olacaklarını düşünüyorum. Özellikle ilköğretim kademelerinde, öğretmenler öğrenciler için çok önemli ve büyük bir rol model teşkil etmektedir.

7. Ders müfredatını yetiştirme ve SBS kaygısı sizde ve öğrencilerinizde kitap okuma saatlerine gereken önemi vermenizi engelliyor mu?

SBS kaygısı, gözlemlediğim kadarıyla özellikle 7. ve 8. sınıflarındaki öğrencilerde kitap okumayı engelliyor, diyebilirim. Bu sınıflar için bu saatler onlar için zaman kaybı olarak görülüyor. Elbette ders müfredatı konusunda yetiştirilme gibi bir kaygı taşıyorum. Ancak bu saatlere yeterince önem vermeye çalışıyorum.

8. Kitap okuma saatlerinin uygulamadan kaldırılması veya uygulamanın sürekliliğinin sağlanması konusunda ne düşünüyorsunuz?

Kitap okuma saatleri uygulanması devan ettirilmelidir. Böyle bir uygulama sonlandırılırsa, kitap okuma bilinci olmayabilir de olumsuz sonuçlar doğurabilir. Benim düşünceme göre, bu saatler konusunda öğrencilere önceden bilgi verilerek düzenli bir şekilde sürdürülmelidir.

9. Uygulamakta olduğunuz kitap okuma saatlerinin okuma alışkanlığı kazanma becerisine katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz?

Kitap okumanın önemi kavranmış olan bireylerde, bu uygulama saatleri çok verimli oluyor. Yalnız, bazı öğrenciler için belli bir zaman diliminde böyle bir uygulama yapılması, zorunluluk olarak görülüyor. Bütüncül de verimli oluyor.

10. Kitap okuma saatlerinin okuma tutumunu olumlu yönde etkilediğini ve kitap sevgisi kazandırdığını düşünüyor musunuz? Bu kazanımı ne şekilde sağladığınızı düşünüyorsunuz?

Evet, olumlu yönde etkilediği söylenebilir. En azından öğrenciler hergün kitap okumaları gerektiğini bildikleri için sürekli kitap okuyorlar. Onlar için okuma kitapları, belli bir bütçe için istenilmesi ve yanlarında bulundurulması gereken bir ders gereci olarak görülüyor.

11. Kitap okuma saatlerinin okuma sürekliliğine ne şekilde katkı sağladığını düşünüyorsunuz?

Bu saatlerin her gün farklı ders saatlerinde -belli süre dahilinde de olsa- uygulanması alışkanlık kazanmada önemlidir. Okul dışında yapılmayan bu faaliyetle okulda sürekli bu etkililiği yapmalara fırsat sağlanır.

12. Kitap okuma saatlerinde öğrencilerinizin okuyabileceği kitapları barındıran bir sınıf kitaplığı oluşturuyor musunuz? Bu kitaplıkta hangi türde kitaplara yer veriyorsunuz?

Sınıflarımda öğrencilerle birlikte, onlara uygun kitap listeleri oluşturuyoruz. Seçilen kitaplardan, sınıf kitaplıklarında bu uygulama dışında da kitaplarımız bulunuyor.

13. Kitap okuma saatlerinde en çok kitap okuyan öğrenciyi tespit ediyor musunuz? Onu ne şekilde ödüllendiriyorsunuz?

İlköğretim II. kademesinde 7. ve 8. sınıflar özellikle SİS analizi içinde oldukları için böyle bir uygulama yapıyorum. Bu şekilde sadece bir veya iki öğrenciyi test kitabıyla ödüllendiririm.

14. Kitap okuma saatlerinde öğrencilerinize kitap tanıtımı yapıyor musunuz ya da onların kitaplarını tanıtmalarına izin veriyor musunuz? Bu tanıtımları ne şekilde yapıyorsunuz?

Genellikle okuduğum kitaplarımdan öğrencilere uygun olanları belirleyip kitaptan bahsediyorum. Eğer öğrenciden talep gelirse kitap tanıtımı yapmaya çalışıyorum. Tama kitaplarımdan okunanları özet şeklinde sunmalarını istiyorum.

15. Kitap okuma saatlerinin kütüphane kullanımını arttırdığını düşünüyor musunuz?

Evet. Elinde yeterince kitap bulunmayanlar için ve özellikle de kitap alma imkanı olmayanlar için kütüphaneler bu konuda, kitap kullanımını arttırıyor.

16. Kitap okuma saatleri uygulamaya konduktan sonra öğrencilerinizin geçmişe oranla daha çok kitap okuduğunu düşünüyor musunuz? Gözlemlerinizi anlatınız.

Evet. Gerçekten kitap okumaya istekli öğrencilerimde, daha çok artıyor. Bu alışkanlığı kazanmış olanlarda ya da isteksiz olanlarda bu uygulamanın yararının olduğunu görüyorum.

17. Kitap okuma saati için ne kadar süre ayrılması gerektiğini düşünüyorsunuz? Kaç dakika?

Kitap okuma saati için bir ders süresi yani 40 dk. nın uygun olduğunu düşünüyorum. Öğrencilerin okumaya alışabilmesi için daha uygun.

18. Kitap okuma saatlerinin hangi ders saatinde uygulanmasını istiyorsunuz? Kaçınca ders saati?

İlk saatler hariç (sabah gruplarında özellikle) 3. ve 4. saatlerin daha uygun olduğunu düşünüyorum. Ancak okulumuz 1. saatler dışında her hafta 2., 3., 4., 5. ve 6. saatler olarda uygulama esastır. Bu da verimli diye düşünüyorum.

19. Kitap okuma saatlerinde ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?

Genellikle öğrenciler kitap getirmeyi unutuyorlar. Ya da sınavlara yönelik test çözmeyi kitap okumaya tercih ediyorlar. Herkesin aynı derse okuma alışkanlığı kazanmasında ve bu saatlerde kitap okumalarını sağlamada zorluklar yaşıyoruz.

20. Kitap okuma saatlerinde karşılaştığımız sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?

Her ders için gerekli olan bu uygulama, ne yazık ki sadece belirli derslerde (özellikle Türkçe) yapılıyor. Her derste yeterince bu uygulamaya yönelik çalışma yapılması daha uygun olabilir. Böylece öğrencilerde alışkanlığı kazanılması açısından daha verimli olur, diye düşünüyorum.

21. Kitap okuma saatlerinin geliştirilmesine yönelik görüşleriniz nelerdir?

Öncelikle bu saatlerin bir zorunluluk değil; okuma alışkanlığı kazanılmasından bakılmadan bir yol gösterici özelliğinin olduğunu vurgulamak gerekir. Okuma saatlerinde öncelikle ders öğretmenlerinin de bu uygulamaya düzenli bir şekilde uyarak öğrencilere örnek olması gerekir. Saat konusunda ortak bir karar alınmalı ve bu uygulamaya herkesin katılımı sağlanmalıdır.